

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

**INFORMACJA O SYTUACJI
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ KRAJU
I-III KWARTAŁ 2011**

Warszawa, 24 października 2011 r.

Spis treści

	strona
Wstęp.....	3
Podstawowe wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju według kwartałów	5
Ludność	6
Rynek pracy	7
Wynagrodzenia i świadczenia społeczne	13
Ceny.....	17
Rolnictwo	26
Przemysł	31
Budownictwo	37
Budownictwo mieszkaniowe	40
Rynek wewnętrzny	42
Transport.....	45
Łączność	47
Bilans płatniczy	48
Handel zagraniczny	50
Pieniądz	57
Budżet państwa.....	60
Giełdowy rynek papierów wartościowych	63
Ruch graniczny z krajami spoza strefy Schengen	68
Sytuacja gospodarcza w wybranych krajach świata.....	70
Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju.....	77
Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne.....	79

Wstęp

W okresie trzech kwartałów br. obserwowano stabilne, umiarkowane tempo wzrostu polskiej gospodarki, mimo utrzymującej się niepewności w gospodarce światowej i osłabienia koniunktury w wielu krajach europejskich. Pomimo krótkookresowych wahań, dość wysokie tempo wzrostu wykazywała produkcja w przemyśle. Utrzymywał się znaczny wzrost produkcji budowlano-montażowej, sprzedaży usług w transporcie oraz w handlu detalicznym. Tendencjom wzrostowym w gospodarce towarzyszyła podwyższona inflacja i nieco większe niż przed rokiem bezrobocie, przy umiarkowanej dynamice wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw.

Pozytywne zmiany w zakresie przeciętnego zatrudnienia wskazują na nieco lepszą niż w okresie dziewięciu miesięcy ub. roku sytuację na rynku pracy, jednak ulegały one osłabieniu w kolejnych kwartałach. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w okresie styczeń–wrzesień br. zwiększyło się o 3,6% w skali roku. Wysoki wzrost notowano w niektórych obszarach usług i w budownictwie. Bezrobocie w kolejnych miesiącach było wyższe niż odpowiednio przed rokiem. Stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec września br. była podobna do notowanej w poprzednich dwóch miesiącach i wyniosła 11,8%, tj. o 0,3 pkt proc. więcej niż przed rokiem.

Produkcja sprzedana przemysłu w okresie trzech kwartałów br. była wyższa niż przed rokiem o 7,0%, a najwyższy wzrost obserwowano w I kwartale. Na osłabienie znacznej dynamiki w kolejnych kwartałach wpłynęło przede wszystkim wyhamowanie tempa wzrostu produkcji w przetwórstwie przemysłowym w czerwcu i w lipcu br. Nadal najszybciej rosła produkcja dóbr zaopatrzeniowych i inwestycyjnych. Wydajność pracy w przemyśle była o 4,5% wyższa niż przed rokiem, przy wzroście zatrudnienia o 2,4%.

Po niewielkim spadku w okresie dziewięciu miesięcy ub. roku, produkcja budowlano-montażowa wykazywała w kolejnych okresach znaczną dynamikę i po trzech kwartałach br. sprzedaż była o 18,2% wyższa niż przed rokiem. Bardzo wysokie tempo wzrostu obserwowano w jednostkach inżynierii lądowej i wodnej oraz robót specjalistycznych, przy wolniejszym – w grupie przedsiębiorstw zajmujących się budową budynków.

Badania koniunktury gospodarczej z października br. wskazują na negatywne oceny klimatu koniunktury w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie oraz handlu detalicznym. Na niekorzystną wartość wskaźnika w jednostkach przetwórstwa przemysłowego wpływa pogorszenie ocen progностycznych, m.in. dotyczących ograniczenia portfela zamówień i produkcji. Oceny bieżące w tym zakresie są natomiast korzystniejsze niż w poprzednich miesiącach. Firmy wskazują nadal na trudności w regulowaniu bieżących i przyszłych zobowiązań. W budownictwie bardziej pesymistyczne niż przed miesiącem są bieżące i przyszłe oceny produkcji, portfela zamówień oraz sytuacji finansowej. W najbliższych miesiącach przedsiębiorcy przewidują spadek cen realizacji robót budowlano-montażowych. W handlu detalicznym, przy niekorzystnych ocenach bieżących, pozytywne są wskazania dotyczące przyszłej

sprzedaży oraz popytu na towary. Pogłębiają się trudności w regulowaniu zobowiązań finansowych firm handlowych.

W większym stopniu niż w okresie trzech kwartałów ub. roku wzrosły w skali roku ceny towarów i usług konsumpcyjnych (4,2% wobec 2,5%). Na wzrost wskaźnika ogółem w tym okresie w głównej mierze wpłynęła znaczna dynamika cen żywności i napojów bezalkoholowych, towarów i usług związanych z mieszkaniem oraz transportu. We wrześniu br. ceny w zakresie żywności i napojów bezalkoholowych wzrosły w mniejszym stopniu niż w poprzednich miesiącach i w rezultacie dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych uległa spowolnieniu. Ceny producentów w przemyśle rosły w okresie trzech kwartałów br. wyraźnie szybciej niż w analogicznym okresie ub. roku, w budownictwie natomiast kształtowały się na poziomie nieznacznie wyższym niż przed rokiem (kiedy notowano niewielki ich spadek).

Przeciętne nominalne wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw rosły w umiarkowanym tempie (w okresie dziewięciu miesięcy br. wzrost o 5,1% w skali roku), a przy relatywnie korzystnej sytuacji finansowej przedsiębiorstw niefinansowych, w kolejnych kwartałach br. obserwowano stopniowe umacnianie ich dynamiki. W warunkach podwyższonej inflacji siła nabywcza przeciętnych płac w nieznacznym stopniu przekraczała poziom sprzed roku. Niewiele wyższe niż w okresie trzech kwartałów ub. roku były realne emerytury i renty w systemie świadczeń pracowniczych, a siła nabywcza emerytur i rent rolników indywidualnych ukształtowała się poniżej poziomu sprzed roku.

Na rynku rolnym, przy zwiększonej podaży, średnie ceny większości podstawowych produktów rolnych w okresie styczeń-wrzesień br. były wyższe niż przed rokiem. Więcej płacono m.in. za zboża, żywiec rzeźny oraz mleko. Niższe były ceny prosiąt do dalszego chowu. Przy wyjątkowo wysokim poziomie cen ziarna, wskaźnik opłacalności tuczu trzody chlewnej utrzymywał się na niskim poziomie. Wyniki reprezentacyjnego badania trzody chlewnej z lipca br. wskazują na pogłębienie odnotowanego w marcu br. spadku pogłowia w skali roku. Według przedwynikowego szacunku, tegoroczne zbiory zbóż są niższe od ubiegłorocznych.

Obroty towarowe w handlu zagranicznym w okresie styczeń-sierpień br. rosły w zbliżonym tempie po stronie eksportu i importu. Ujemne saldo obrotów ogółem pogłębiło się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, co wynikało głównie z pogorszenia ujemnego salda wymiany z krajami Europy Środkowo-Wschodniej. Wzrosła wymiana towarowa ze wszystkimi grupami krajów, w największym stopniu z krajami Europy Środkowo-Wschodniej. W strukturze obrotów zwiększył się udział krajów Europy Środkowo-Wschodniej, a zmniejszył - krajów UE.

W okresie styczeń-wrzesień br. wydatki budżetu państwa ukształtowały się na poziomie 226,9 mld zł, a dochody – 205,0 mld zł. W rezultacie odnotowano deficyt w wysokości 21,9 mld zł, co stanowiło 54,5% kwoty założonej w ustawie budżetowej na 2011 r.

Podstawowe wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju według kwartałów

Wyszczególnienie a – analogiczny okres poprzedniego roku=100 b – okres poprzedni=100	2010				2011			
	kwartały							
	I	II	III	IV	I	II	III	I–III
Ludność (w końcu okresu) w tys.	38175	38187	38201	38200	38193	38197	38213 ¹	x
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ² w tys.	5295	5343	5381	5471	5511	5530	5552	5531
a	98,7	100,4	101,5	102,8	104,1	103,5	103,2	103,6
Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys. ...	9286	9265	9231	9191	9172	9144	9119	9145
a	99,5	99,1	98,9	98,8	98,8	98,7	98,8	98,7
Liczba bezrobotnych (w końcu okresu) w tys.	2076,7	1843,9	1812,6	1954,7	2133,9	1883,3	1861,7	x
a	118,1	111,2	105,6	103,3	102,8	102,1	102,7	x
Stopa bezrobocia w % (w końcu okresu)	13,0	11,7	11,5	12,4	13,3	11,9	11,8	x
Ceny towarów i usług konsumpcyjnycha	103,0	102,3	102,2	102,9	103,8	104,6	104,1	104,2
b	100,9	101,0	100,0	100,9	102,1	101,5	99,6	x
Ceny produkcji sprzedanej przemysłua	98,4	101,2	104,0	104,9	107,7	106,9	106,9	107,2
Przeciętne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw ² w zł	3340,89	3402,05	3385,23	3605,74	3478,91	3573,27	3593,42	3548,67
Przeciętne wynagrodzenie realne brutto w sektorze przedsiębiorstw ²	99,8	101,5	99,9	101,6	100,4	100,6	102,0	101,1
Przeciętna realna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych.....a	104,2	103,7	103,6	102,9	101,5	99,8	100,4	100,6
Przeciętna realna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych	102,4	102,2	101,9	101,1	99,7	98,0	98,6	98,8
Mieszkania oddane do użytkowania od początku roku w tys.a	34,0	63,8	97,7	135,8	27,5	54,7	87,3	x
Produkcja sprzedana przemysłu ² (ceny stałe).a	109,5	111,6	110,8	107,5	109,1	105,8	106,2	107,0
Produkcja budowlano-montażowa ² od początku roku (ceny stałe)a	84,8	93,9	98,5	103,5	118,8	120,8	118,2	x
Rentowność obrotu brutto ³ w % (od początku roku).....	5,0	5,3	5,5	5,3	5,3	6,2	.	x
Rentowność obrotu netto ³ w % (od początku roku).....	4,0	4,4	4,6	4,4	4,3	5,2	.	x
Handel zagraniczny ⁴ (od początku roku)								
eksport w mln EUR	27426,4	58206,9	88682,6	120373,1	33108,2	67194,0	89316,5 ⁵	x
import w mln EUR	29950,1	63574,2	97710,4	134188,4	36292,4	74323,4	98419,5 ⁵	x
saldo w mln EUR	-2523,7	-5367,3	-9027,8	-13815,3	-3184,2	-7129,4	-9103,0 ⁵	x
Budżet państwa (od początku roku)								
dochody w mln zł	57022,1	114451,2	181363,2	250302,8	62587,9	134662,4	204989,6	x
wydatki w mln zł	79729,7	151019,9	220898,7	294893,9	80087,6	154884,6	226909,4	x
wynik w mln zł	-22707,6	-36568,7	-39535,5	-44591,1	-17499,7	-20222,2	-21919,8	x
PKB ⁶ (ceny stałe)a	103,0	103,4	104,2	104,5	104,4	104,3	.	.
spożycie indywidualnea	102,2	103,2	103,4	104,0	103,9	103,5	.	.
nakłady brutto na środki trwałea	88,6	99,6	101,5	101,6	106,0	107,8	.	.

1 Dane wstępne.

2 W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

3 Dane dotyczą podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 49 osób.

4 Za 2011 r. – dane wstępne.

5 Dane za okres styczeń–sierpień.

6 Dane w układzie PKD 2004.

Ludność

Według wstępnych szacunków, w końcu września br. liczba **ludności** Polski wyniosła ok. 38213 tys. osób, tj. więcej o ponad 12 tys. niż przed rokiem i o 13 tys. – niż w końcu grudnia ub. roku. Drugi rok z kolei obserwowane jest osłabienie tempa przyrostu liczby ludności, przede wszystkim w wyniku niekorzystnych tendencji w zakresie liczby urodzeń.

W okresie styczeń-wrzesień br., podobnie jak w roku ubiegłym, notowane było obniżenie liczby urodzeń. Zarejestrowano ok. 296 tys. **urodzeń żywych**, tj. o ponad 19 tys. mniej niż przed rokiem. Współczynnik urodzeń był o 0,7 pkt niższy i wyniósł 10,3‰.

Zmarło ponad 281 tys. osób, tj. o ok. 1 tys. więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Współczynnik zgonów pozostał na poziomie sprzed roku i wyniósł 9,8‰. Od kilku lat liczba zgonów ulega tylko nieznacznym wahaniom, co wskazuje na stabilizację poziomu umieralności w Polsce.

W wyniku niekorzystnych zmian w zakresie liczby urodzeń wielkość **przyrostu naturalnego** (różnica między liczbą urodzeń żywych i zgonów ogółem) obniżyła się o ponad 20 tys. w stosunku do notowanego przed rokiem i wyniosła blisko 15 tys. Szacuje się, że przeciętnie na każde 10 tys. ludności przybyło 5 osób (wobec 12 osób w okresie dziewięciu miesięcy ub. roku).

Liczba **zgonów niemowląt** zmniejszyła się o prawie 0,2 tys. Zmarło ponad 1,4 tys. dzieci w wieku poniżej 1 roku życia. Współczynnik wyrażający liczbę zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych wyniósł 4,8‰, tj. o 0,3 pkt mniej niż przed rokiem.

W okresie styczeń-wrzesień br. zawarto nieco ponad 170 tys. **związków małżeńskich**, przy czym ok. 70% związków stanowiły małżeństwa wyznaniowe. W trzecim roku z kolei obniżyła się liczba zawartych małżeństw – spadek wyniósł ponad 17 tys. Współczynnik małżeństw był niższy o 0,6 pkt i ukształtował się na poziomie 5,9‰.

Zarówno liczba **rozwodów**, jak i **separacji** nie zmieniły się w porównaniu z obserwowanymi w okresie trzech kwartałów ub. roku. Rozwiodło się ponad 48 tys. par małżeńskich, orzeczono ponad 2 tys. separacji. Współczynniki rozwodów i separacji pozostały na poziomie sprzed roku i wyniosły odpowiednio 1,7‰ i 0,1‰.

Rynek pracy

W okresie styczeń-wrzesień br. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw było wyższe niż przed rokiem, ale od kwietnia br. dynamika liczby zatrudnionych sukcesywnie się obniżała. Stopa bezrobocia na koniec września br. ukształtowała się na poziomie z dwóch poprzednich miesięcy i nadal była wyższa niż przed rokiem. Ponad połowę bezrobotnych zarejestrowanych stanowiły osoby długotrwale bezrobotne.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw¹ w okresie styczeń-wrzesień br. ukształtowało się na poziomie 5530,7 tys. osób, tj. o 3,6% wyższym niż w analogicznym okresie ub. roku (wobec wzrostu o 0,2% przed rokiem). Od kwietnia br. w kolejnych miesiącach obserwowano stopniowe spowalnianie dynamiki zatrudnienia i w rezultacie, po wzroście o 4,1% w I kwartale br., przeciętne zatrudnienie w okresie kwiecień-czerwiec br. zwiększyło się o 3,5%, a w III kwartale br. – o 3,2%. W okresie dziewięciu miesięcy br. wzrost notowano w większości sekcji, m.in. w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 10,0%), obsłudze rynku nieruchomości oraz zakwaterowaniu i gastronomii (po 8,8%), a także w budownictwie (o 8,0%).

Przeciętne zatrudnienie kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	2011		2010		2011	
	IX			I-IX		
	w tys.	analogiczny okres roku poprzedniego=100			w tys.	
Sektor przedsiębiorstw	5514,7	102,8	101,8	100,2	103,6	5530,7
w tym:						
Przemysł.....	2481,8	101,6	101,2	98,9	102,4	2493,1
górnictwo i wydobywanie	168,0	100,0	93,8	99,2	93,7	167,4
przetwórstwo przemysłowe.....	2053,4	101,9	101,4	98,5	103,0	2063,5
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę.....	151,6	97,4	105,4	99,2	104,2	153,4
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	108,7	104,0	104,5	104,3	104,6	108,7
Budownictwo	473,7	106,7	102,3	100,3	108,0	467,9
Handel; naprawa pojazdów samochodowych.....	1109,4	102,1	100,4	99,4	102,6	1114,8
Transport i gospodarka magazynowa.....	468,2	101,7	100,7	99,6	101,6	470,3
Zakwaterowanie i gastronomia.....	116,0	108,7	104,3	104,0	108,8	116,4
Informacja i komunikacja	165,5	103,7	101,0	100,6	102,7	164,8
Obsługa rynku nieruchomości	96,2	106,0	103,0	102,9	108,8	99,0
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	160,4	110,4	105,1	103,3	110,0	159,2
Administrowanie i działalność wspierająca	310,5	102,5	113,0	112,5	106,2	312,8

^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

¹ W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Dynamika przeciętnego zatrudnienia w kolejnych kwartałach kształtowała się następująco:

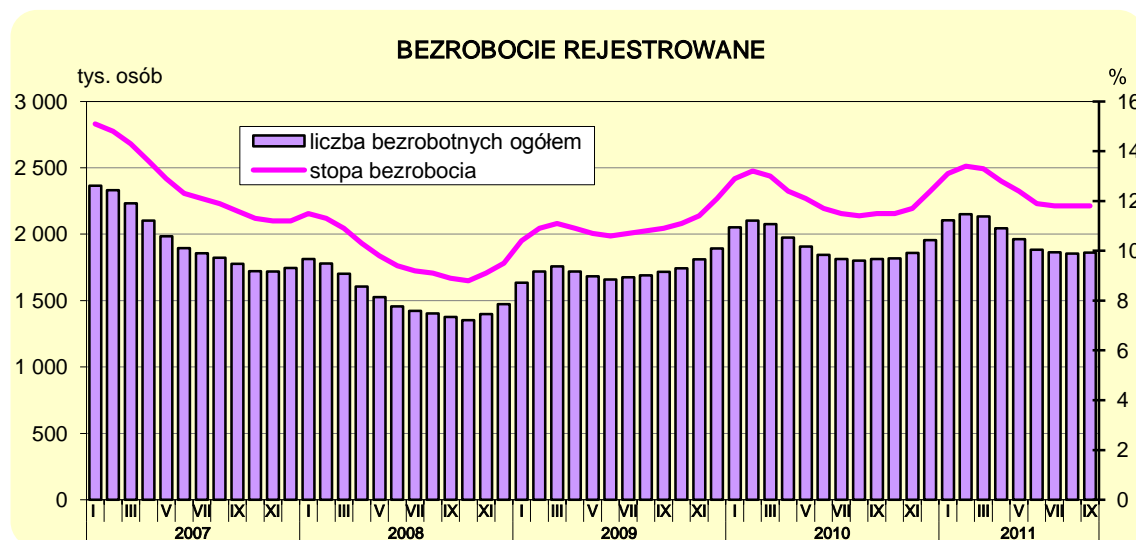
Wyszczególnienie	2010				2011		
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX
	analogiczny okres roku poprzedniego=100						
Sektor przedsiębiorstw	98,7	100,4	101,5	102,8	104,1	103,5	103,2
w tym:							
Przemysł.....	96,7	99,2	100,7	101,3	102,9	102,2	102,1
górnictwo i wydobywanie.....	100,3	99,7	97,7	93,1	92,9	93,2	95,0
przetwórstwo przemysłowe.....	96,0	98,9	100,8	101,7	103,6	102,7	102,6
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę.....	97,9	98,7	100,9	105,8	105,6	105,0	101,9
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja.....	103,7	104,8	104,5	101,9	104,3	103,8	105,6
Budownictwo.....	99,3	100,1	101,6	105,3	108,4	108,3	107,3
Handel; naprawa pojazdów samochodowych.....	98,8	99,6	99,8	102,0	102,8	102,5	102,4
Transport i gospodarka magazynowa.....	98,7	99,3	100,8	102,1	101,7	101,9	101,3
Zakwaterowanie i gastronomia.....	103,4	104,5	104,2	113,2	109,5	108,5	108,4
Informacja i komunikacja.....	100,3	100,5	101,1	97,0	102,2	102,5	103,4
Obsługa rynku nieruchomości.....	102,1	102,8	103,7	104,6	109,1	108,1	109,0
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	104,1	103,1	102,8	105,3	108,0	111,1	111,0
Administrowanie i działalność wspierająca.....	109,0	113,6	114,9	115,0	110,7	105,8	102,5

^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

W porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, w okresie trzech kwartałów br. w większości działów o znaczącym udziale w zatrudnieniu obserwowano wzrost przeciętnego zatrudnienia, największy – w przedsiębiorstwach zajmujących się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 11,9%) oraz robotami budowlanymi specjalistycznymi (o 10,9%). Zwiększyło się również zatrudnienie w handlu hurtowym i detalicznym pojazdami samochodowymi oraz ich naprawie (o 6,2%), produkcji wyrobów z metali (o 5,4%) oraz handlu detalicznym (o 5,1%). Utrzymywały się obserwowane od wielu miesięcy negatywne tendencje w zatrudnieniu m.in. w produkcji odzieży oraz handlu hurtowym – spadek w okresie styczeń–wrzesień br. wyniósł odpowiednio 1,5% i 1,4% w skali roku.

We wrześniu br. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 5514,7 tys. osób i było o 2,8% wyższe w skali roku (wobec wzrostu o 3,1% przed miesiącem i o 1,8% – przed rokiem).

W końcu września br. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy ukształtowała się na poziomie 1861,7 tys., tj. zwiększyła się w porównaniu z poprzednim miesiącem o 0,3% (tj. o 6,4 tys.) i w skali roku – o 2,7% (tj. o 49,1 tys.). Stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 11,8%, tj. podobnie jak w dwóch poprzednich miesiącach, ale była o 0,3 pkt proc. wyższa niż przed rokiem.

Stopa bezrobocia w województwach kształtowała się w granicach od 8,6% w wielkopolskim do 18,7% w warmińsko-mazurskim. W ujęciu miesięcznym stopa bezrobocia zwiększyła się w siedmiu województwach, w największym stopniu – w warmińsko-mazurskim i pomorskim (po 0,2 pkt proc.). W trzech województwach odnotowano spadek: w województwie dolnośląskim, lubuskim i świętokrzyskim (po 0,1 pkt proc.). W porównaniu z wrześniem ub. roku stopa bezrobocia zwiększyła się w większości województw, z wyjątkiem dolnośląskiego i lubuskiego (spadek po 0,5 pkt proc.) oraz podkarpackiego (w którym pozostała na poziomie sprzed roku). Najbardziej wskaźnik ten wzrósł w województwie podlaskim (o 1,1 pkt proc.), kujawsko-pomorskim (o 0,8 pkt proc.) i łódzkim (o 0,7 pkt proc.).

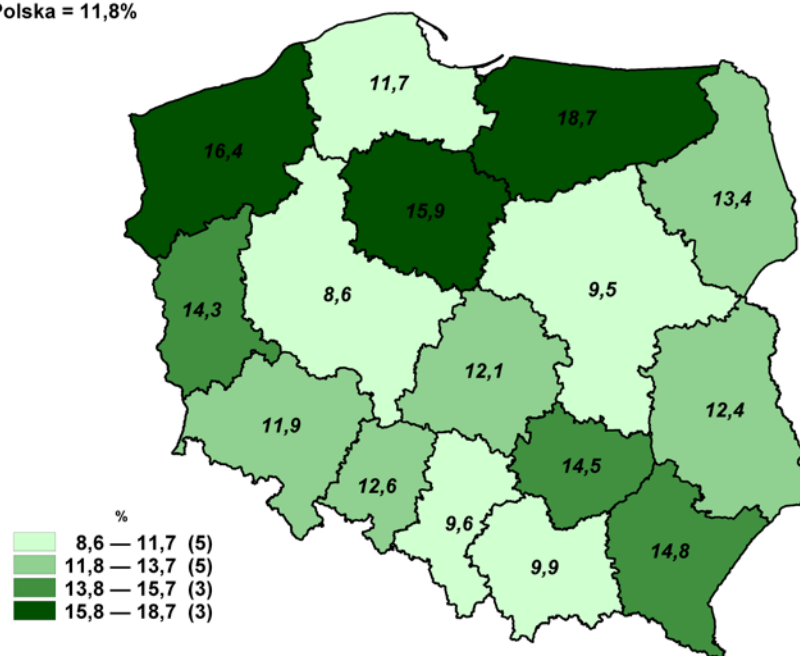
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych i stopa bezrobocia kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2011	2010					2011		
	I-IX	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII		I-III	IV-VI	VII-IX
Bezrobotni zarejestrowani (w końcu okresu)									
w tys. osób	1861,7	1812,6	2076,7	1843,9	1812,6	1954,7	2133,9	1883,3	1861,7
analogiczny okres roku poprzedniego=100	102,7	105,6	118,1	111,2	105,6	103,3	102,8	102,1	102,7
Bezrobotni nowo zarejestrowani									
w tys. osób	1898,6	2199,1	798,3	629,9	770,8	842,9	734,0	517,7	646,8
analogiczny okres roku poprzedniego=100	86,3	97,7	100,1	95,2	97,3	101,3	91,9	82,2	83,9
Bezrobotni wyrejestrowani									
w tys. osób	1991,6	2279,5	614,6	862,7	802,1	700,4	554,8	768,3	668,4
analogiczny okres roku poprzedniego=100	87,4	113,4	119,9	113,2	109,1	106,9	90,3	89,1	83,3
Płynność bezrobocia (napływ – odpływ)	-93,0	-80,4	183,7	-232,8	-31,3	142,5	179,2	-250,6	-21,6
Stopa bezrobocia (w końcu okresu) w %	11,8	11,5	13,0	11,7	11,5	12,4	13,3	11,9	11,8

STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w końcu września 2011 r.

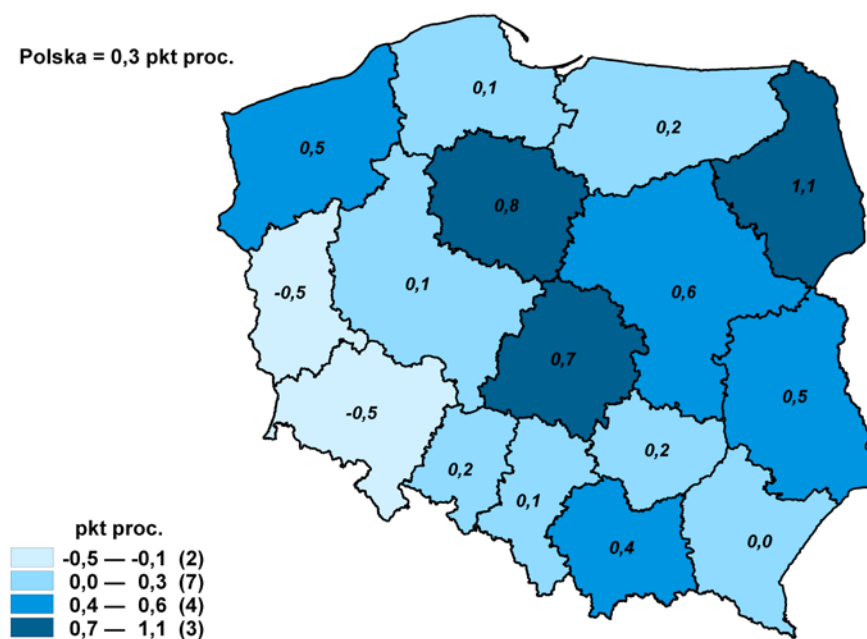
Polska = 11,8%

ZMIANY STOPY BEZROBOCIA REJESTROWANEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Wrzesień 2011 r. do września 2010 r.

Polska = 0,3 pkt proc.

W końcu września br. w **strukturze bezrobotnych** zarejestrowanych kobiety stanowiły 55,0% (wobec 53,1% przed rokiem). W stosunku do sytuacji sprzed roku zwiększył się udział osób bez prawa do zasiłku (o 1,0 pkt proc. i wyniósł 84,5%) oraz osób wcześniej pracujących (o 0,6 pkt proc. do 79,0%), w tym osoby zwolnione z przyczyn dotyczących zakładów pracy stanowiły 3,8% (wobec 4,3% we wrześniu ub. roku). Obniżył się natomiast odsetek absolwentów (o 0,5 pkt proc. do 5,7%).

Spośród osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w największym stopniu wzrósł w skali roku odsetek osób długotrwale bezrobotnych², których liczba trzeci miesiąc z kolei przekraczała połowę zarejestrowanych ogółem (wzrost udziału w porównaniu z wrześniem ub. roku o 5,4 pkt proc. do 50,4%). Zwiększył się również odsetek osób, które nie posiadały kwalifikacji zawodowych (o 3,7 pkt proc. do 30,3%), osób samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko w wieku do 18 roku życia (o 0,7 pkt proc. do 8,7%). Obniżył się natomiast udział osób bezrobotnych do 25 roku życia (o 3,2 pkt proc. do 21,6%), osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia (o 1,3 pkt proc. do 21,9%) i absolwentów szkół wyższych poniżej 27 roku życia (o 0,2 pkt proc. do 1,5%). Na poziomie zbliżonym do notowanego przed rokiem ukształtował się odsetek niepełnosprawnych (5,3%). Liczba bezrobotnych w większości wymienionych kategorii zwiększyła się w ujęciu rocznym, z wyjątkiem liczby absolwentów szkół wyższych poniżej 27 roku życia i bezrobotnych do 25 roku życia. W największym stopniu wzrosła liczba osób bez kwalifikacji zawodowych (o 16,9%) i długotrwale bezrobotnych (o 15,1%).

W okresie styczeń-wrzesień br. liczba **nowo zarejestrowanych bezrobotnych** wyniosła 1898,6 tys. osób i obniżyła się o 13,7% w skali roku (wobec spadku przed rokiem o 2,3%). Najliczniejszą grupę nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich udział w nowo zarejestrowanych ogółem zwiększył się w stosunku do analogicznego okresu ub. roku (o 1,0 pkt proc. do 78,3%). Wzrósł również odsetek osób zamieszkałych na wsi (o 0,4 pkt proc. do 40,1%). Obniżeniu uległ natomiast udział osób dotychczas niepracujących (o 2,5 pkt proc. do 22,5%), absolwentów (o 0,4 pkt proc. do 12,7%) oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładów pracy (o 0,2 pkt proc. do 2,5%).

Z ewidencji bezrobotnych w okresie trzech kwartałów br. **skreślono** 1991,6 tys. osób, tj. o 12,6% mniej niż przed rokiem (wobec wzrostu o 13,4% w analogicznym okresie ub. roku). Główną przyczynę wyrejestrowania nadal stanowiło podjęcie pracy, w wyniku czego z rejestru bezrobotnych skreślono 871,9 tys. osób (wobec 893,8 tys. przed rokiem). Udział tej kategorii w ogólnej liczbie wyrejestrowanych zwiększył się o 4,6 pkt proc. w ujęciu rocznym (do 43,8%). Pracę niesubsydiowaną (w tym sezonową) podjęło 787,4 tys. osób, a subsydiowaną (m.in. prace interwencyjne i roboty publiczne) – 84,5 tys. osób (przed rokiem odpowiednio 705,6 tys. i 188,2 tys.). Spośród osób wykreślonych

² Do długotrwale bezrobotnych zalicza się osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

z ewidencji wzrósł również odsetek osób, które utraciły status bezrobotnego w wyniku niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy (o 3,0 pkt proc. do 31,9%), osób, które dobrowolnie zrezygnowały ze statusu bezrobotnego (o 1,1 pkt proc. do 5,9%) oraz osób, które nabyły prawa emerytalne i rentowe (o 0,4 pkt proc. do 1,0%). Zmniejszył się natomiast znacząco udział osób wyrejestrowanych w związku z rozpoczęciem stażu lub szkolenia u pracodawców (o 9,8 pkt proc. do 7,0%).

W okresie dziewięciu miesięcy br. do urzędów pracy zgłoszono 545,1 tys. **ofert zatrudnienia**³, tj. o 34,0% mniej niż przed rokiem. Oferty z sektora publicznego stanowiły 23,4% ogółu ofert (wobec 31,1% w analogicznym okresie ub. roku). Liczba ofert spadła znacząco w obu sektorach własności (w sektorze publicznym o 50,4%, w sektorze prywatnym natomiast – o 26,7%), wobec wzrostu przed rokiem (odpowiednio o 8,9% i o 15,1%). W końcu września br. oferty zatrudnienia niewykorzystane dłużej niż jeden miesiąc stanowiły 26,7% ogółu ofert (wobec 24,8% przed miesiącem i 21,6% przed rokiem). Spośród wszystkich ofert jedynie 3,7% dotyczyło stażu, 6,0% było adresowanych do osób niepełnosprawnych, a 0,6% – do absolwentów.

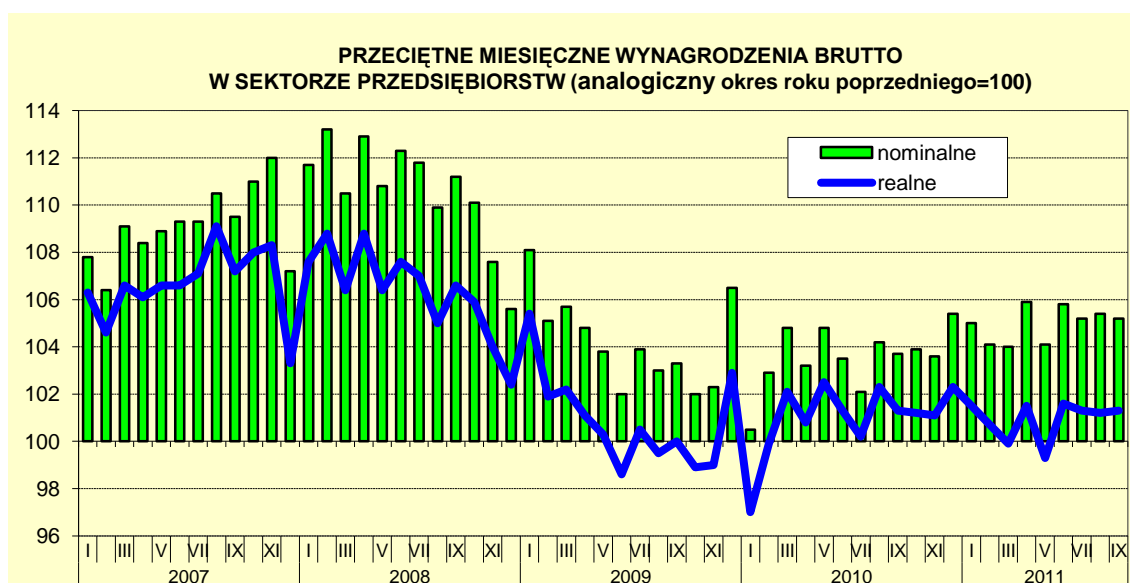
W końcu września br. zadeklarowano mniej niż przed miesiącem i przed rokiem zwolnień grupowych – 465 zakładów **zadeklarowało zwolnienie** 31,7 tys. pracowników, w tym 17,9 tys. osób z sektora publicznego (w końcu sierpnia br. odpowiednio 434 zakłady, 37,3 tys. pracowników, w tym 23,6 tys. z sektora publicznego, natomiast w końcu września ub. roku – 522 zakłady, 43,9 tys. pracowników, w tym 26,0 tys. z sektora publicznego).

W okresie trzech kwartałów br. zarejestrowano 46 **strajków**, w których uczestniczyło 17,3 tys. pracowników, tj. 31,9% zatrudnionych w jednostkach, w których wystąpiły strajki (w analogicznym okresie ub. roku odpowiednio 73 strajki, 12,2 tys. strajkujących pracowników, tj. 44,4%). Straty czasu pracy z tytułu uczestnictwa w strajkach wyniosły 165,6 tys. roboczogodzin, tj. 3 godziny nieprzepracowane przez 1 strajkującego (przed rokiem odpowiednio 97,5 tys. roboczogodzin, tj. ok. 8 godzin).

³ Dotyczy wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej.

Wynagrodzenia i świadczenia społeczne

Przeciętne wynagrodzenia nominalne w sektorze przedsiębiorstw w okresie trzech kwartałów br. rosły szybciej niż w roku poprzednim, jednak wobec podwyższonej dynamiki cen konsumpcyjnych, siła nabywcza płac tylko w niewielkim stopniu przekroczyła poziom z roku poprzedniego. W trzecim kwartale br. wzrost przeciętnych wynagrodzeń realnych był nieco wyższy niż w poprzednich okresach. Realne emerytury i renty w systemie świadczeń pracowniczych w okresie styczeń-wrzesień br. rosły wolniej niż przed rokiem, natomiast rolników indywidualnych uległy obniżeniu.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw⁴ w okresie styczeń-wrzesień br. ukształtowało się na poziomie 3548,67 zł i było o 5,1% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (wobec wzrostu o 2,9% przed rokiem). Wynagrodzenia wzrosły we wszystkich sekcjach o znaczącym udziale w zatrudnieniu - najwyższa dynamika płac notowana była m.in. w górnictwie i wydobywaniu (wzrost o 10,8%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 7,6%), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 6,9%) oraz przetwórstwie przemysłowym (o 5,6%). We wszystkich działach o znaczącym udziale w zatrudnieniu odnotowano wzrost w skali roku przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Najwyższy miał miejsce w wydobywaniu węgla kamiennego i węgla brunatnego (wzrost o 12,8%), budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 8,0%), produkcji wyrobów z metali (o 7,6%), handlu hurtowym (o 6,4%) oraz produkcji maszyn

⁴ W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

i urzędzeń (o 6,2%). Najniższą dynamikę obserwowano w dziale budowa budynków (wzrost o 2,5%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2011		2010		2011	
	IX			I-IX		
	w zł	analogiczny okres poprzedniego roku=100			w zł	
Sektor przedsiębiorstw	3581,94	105,2	103,7	102,9	105,1	3548,67
w tym:						
Przemysł	3621,53	105,1	105,0	104,8	105,8	3613,52
górnictwo i wydobywanie	5491,56	102,4	101,5	100,9	110,8	5926,09
przetwórstwo przemysłowe.....	3339,61	105,6	105,5	105,1	105,6	3293,78
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę.....	5352,12	106,7	107,7	106,6	106,9	5469,58
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	3642,95	104,6	105,7	105,5	104,1	3502,26
Budownictwo	3781,34	105,2	103,5	101,7	105,0	3646,82
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	3196,48	104,2	102,6	101,8	104,5	3232,82
Transport i gospodarka magazynowa	3476,07	103,9	103,3	101,0	103,9	3344,72
Zakwaterowanie i gastronomia.....	2470,57	104,1	102,7	102,9	103,5	2452,51
Informacja i komunikacja	6385,93	104,7	104,2	103,3	105,4	6486,47
Obsługa rynku nieruchomości.....	3807,29	107,1	103,0	103,6	104,2	3633,13
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	5388,60	101,4	101,6	97,0	100,3	5281,47
Administrowanie i działalność wspierająca	2334,83	109,2	106,8	105,0	107,6	2297,53

^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

We wrześniu br. **przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw** wyniosło 3581,94 zł i przekroczyło poziom sprzed roku o 5,2% (w sierpniu br. wzrost wyniósł 5,4%, a we wrześniu ub. roku 3,7%). Płace wzrosły we wszystkich sekcjach, najbardziej w administrowaniu i działalności wspierającej (o 9,2%), obsłudze rynku nieruchomości (o 7,1%), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 6,7%) oraz przetwórstwie przemysłowym (o 5,6%). Najniższą dynamikę obserwowano w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (wzrost o 1,4%).

Kwota wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw w okresie styczeń-wrzesień br. była wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku o 8,9% (przed rokiem wzrost o 3,1%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w **sektorze publicznym** w okresie trzech kwartałów br. ukształtowało się na poziomie 4218,02 zł (tj. o 7,0% wyższym niż przed rokiem). We wrześniu br. przeciętna płaca wyniosła 4304,24 zł i wzrosła o 6,7% w skali roku. W **sektorze prywatnym**, w okresie trzech kwartałów br., przeciętne wynagrodzenie wyniosło 3438,55 zł i zwiększyło się o 5,1% w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, a jego relacja w stosunku do płacy brutto w sektorze publicznym zmniejszyła się z 83,0% do 81,5%. We wrześniu br. przeciętne wynagrodzenie brutto było o 5,3% wyższe niż przed rokiem i ukształtowało się na poziomie 3463,52 zł.

Dynamika przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w kolejnych kwartałach kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2010				2011		
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX
	analogiczny okres roku poprzedniego=100						
Sektor przedsiębiorstw.....	102,8	103,8	102,0	104,3	104,1	105,0	106,1
w tym:							
Przemysł.....	104,7	104,5	105,1	106,2	104,2	107,1	106,2
górnictwo i wydobywanie.....	98,6	101,5	102,7	107,9	103,8	114,5	114,0
przetwórstwo przemysłowe	104,8	105,2	105,2	105,8	104,8	106,3	105,6
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ...	109,0	102,0	108,6	113,4	105,0	109,4	106,5
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	106,2	105,2	105,0	103,7	103,1	105,0	104,1
Budownictwo.....	101,0	103,5	100,4	103,4	104,3	103,9	106,6
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	101,4	103,7	100,2	102,6	104,3	102,6	106,8
Transport i gospodarka magazynowa	102,2	102,1	98,8	104,8	106,0	104,1	101,8
Zakwaterowanie i gastronomia.....	103,3	103,4	102,0	103,2	102,6	103,1	104,9
Informacja i komunikacja	103,2	103,0	103,7	106,7	104,6	106,5	105,0
Obsługa rynku nieruchomości	104,1	104,5	102,2	105,8	103,4	104,4	104,8
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	97,3	104,0	89,9	99,9	100,2	95,4	106,1
Administrowanie i działalność wspierająca.....	103,9	107,4	103,6	103,9	105,8	106,8	110,2

a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

W III kwartale br. **siła nabywcza przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw** była wyższa niż przed rokiem o 2,0% (kiedy notowano spadek o 0,1%), natomiast w okresie styczeń-wrzesień br. była wyższa o 1,1% (w analogicznym okresie ub. roku wzrost o 0,4%). We wrześniu br. płaca realna była wyższa niż przed rokiem o 1,3%.

Liczba emerytów i rencistów oraz przeciętne miesięczne świadczenia brutto kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2010		2011				
	VII-IX	I-IX	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	IX
Przeciętna liczba emerytów i rencistów:							
w tys. osób	9231,2	9260,9	9171,9	9144,0	9118,6	9144,9	9095,1
analogiczny okres poprzedniego roku=100	98,9	99,1	98,8	98,7	98,8	98,7	98,8
Pobierający emerytury i renty:							
z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w tys. osób	7862,8	7879,8	7828,4	7812,1	7797,9	7813,0	7779,4
rolników indywidualnych w tys. osób	1368,4	1381,1	1343,5	1331,9	1320,7	1331,9	1315,7
Przeciętna emerytura i renta:							
z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł.....	1657,92	1635,04	1690,48	1735,03	1738,48	1721,24	1743,19
analogiczny okres poprzedniego roku=100.....	106,3	106,6	106,0	105,0	104,9	105,3	104,8
rolników indywidualnych w zł	961,61	952,22	971,69	991,18	990,89	984,23	984,97
analogiczny okres poprzedniego roku=100.....	104,5	104,9	104,1	103,1	103,0	103,4	103,0

W okresie styczeń-wrzesień br. przeciętna miesięczna nominalna **emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych** wyniosła 1721,24 zł i wzrosła w skali roku o 5,3%. Realny wzrost tego świadczenia wyniósł 0,6%,

przy czym siła nabywcza wzrosła najbardziej w I kwartale br. (o 1,5%), a w kolejnych, w wyniku wysokiej dynamiki cen konsumpcyjnych, kształtowała się na poziomie zbliżonym do ubiegłorocznego (w II kwartale spadek o 0,2%, a w III kwartale wzrost o 0,4%). We wrześniu br. nominalna emerytura i renta brutto w systemie pracowniczym kształtowała się na poziomie 1743,19 zł i wzrosła o 4,8%, natomiast realnie zwiększyła się o 0,6% w skali roku.

Przeciętna miesięczna nominalna **emerytura i renta brutto rolników indywidualnych** w okresie trzech kwartałów ukształtowała się na poziomie 984,23 zł i wzrosła w ujęciu rocznym o 3,4%. Siła nabywcza tego świadczenia obniżyła się w skali roku o 1,2%, a najgłębszy spadek odnotowano w II kwartale – o 2,0%. We wrześniu br. przeciętna nominalna emerytura i renta brutto w systemie rolników indywidualnych wyniosła 984,97 zł i była wyższa niż przed rokiem o 3,0%, ale realnie uległa obniżeniu o 1,2%.

Kwota brutto **zasiłków dla bezrobotnych** (bez składki na ubezpieczenie społeczne) wyniosła w okresie styczeń-wrzesień br. 1866,3 mln zł, tj. o 9,2% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. wypłacono bezrobotnym 188,9 mln zł, tj. o 2,6% mniej niż w sierpniu br. oraz o 5,5% mniej niż przed rokiem.

W okresie styczeń-wrzesień br. wartość wypłat z tytułu **zasiłków i świadczeń przedemerytalnych** wyniosła 1200,8 mln zł i była o 0,2% większa niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. wypłacono ogółem świadczenia na kwotę 135,2 mln zł, tj. więcej o 0,6% niż w poprzednim miesiącu i o 1,1% więcej niż we wrześniu ub. roku.

W okresie styczeń-wrzesień br. **wypłaty z Funduszu Emerytur Pomostowych** pobierało przeciętnie 4,1 tys. osób, a suma wypłaconych świadczeń wyniosła 83,7 mln zł, podczas gdy przed rokiem – 51,1 mln zł. We wrześniu br. zrealizowano 4,7 tys. wypłat z tego źródła (wobec 2,9 tys. przed rokiem) w łącznej kwocie 10,5 mln zł, tj. prawie o 4,0 mln zł więcej niż przed rokiem.

Ceny

We wrześniu br. wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku był niższy niż w poprzednich miesiącach, głównie w wyniku słabszej dynamiki cen żywności i napojów bezalkoholowych. Pomimo przyspieszenia we wrześniu br. tempa wzrostu cen producentów w przemyśle, dynamika cen w II i III kwartale br. kształtowała się na zbliżonym poziomie. Utrzymał się notowany od początku roku niewielki wzrost cen produkcji budowlano-montażowej.

Według wstępnych danych, we wrześniu br. **ceny produkcji sprzedanej przemysłu** były o 6,4% wyższe od notowanych **w grudniu ub. roku** (wobec wzrostu o 4,5% przed rokiem). Wzrost obserwowano we wszystkich sekcjach, w tym największy w przetwórstwie przemysłowym (o 6,9%). W znacznym stopniu ceny zwiększyły się m.in. w produkcji koks i produktów rafinacji ropy naftowej (o 22,9%), metali (o 12,8%), chemikaliów i wyrobów chemicznych (o 10,4%), artykułów spożywczych (o 8,3%) oraz wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 7,3%). Wyższe niż w grudniu ub. roku były również ceny produkcji maszyn i urządzeń (o 4,7%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych oraz wyrobów z metali (po 4,6%), pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 3,1%), napojów (o 2,2%), urządzeń elektrycznych (o 2,1%), a także produkcji mebli (o 1,3%). Spadek cen notowano natomiast m.in. w produkcji komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 2,2%). Wyższe niż w grudniu ub. roku były ceny w sekcji górnictwo i wydobywanie (o 6,4%), dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 4,2%) oraz w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 2,7%).

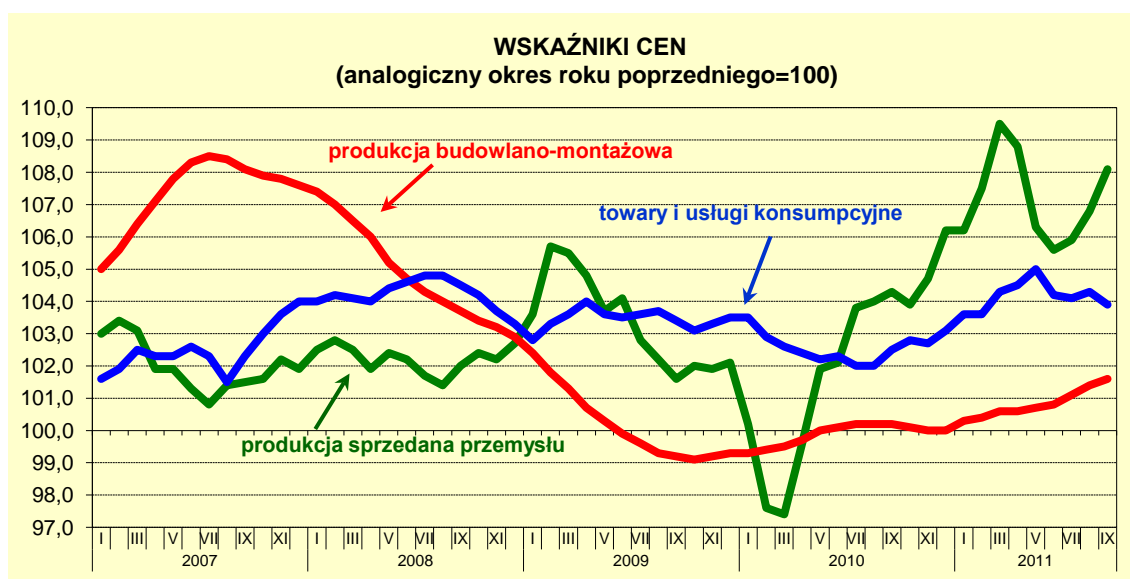
We wrześniu br. wzrost cen produkcji sprzedanej przemysłu **w skali roku** był większy niż przed miesiącem – o 8,1% wobec 6,8% w sierpniu br. Najbardziej podniesiono ceny w sekcji górnictwo i wydobywanie (o 14,3% wobec 16,2% przed miesiącem) oraz w przetwórstwie przemysłowym (o 8,3% wobec odpowiednio 6,6%). Ceny dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami; rekultywacji wzrosły o 4,8% (wobec 6,3% w sierpniu br.), a w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę o 4,0% (wobec 3,8% przed miesiącem, w tym wzrost notowano w wytwarzaniu paliw gazowych; dystrybucji i handlu paliwami gazowymi w systemie sieciowym – o 9,8% oraz w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych – o 3,3%). Ceny w wytwarzaniu, przesyłaniu, dystrybucji i handlu energią elektryczną były wyższe o 2,5%.

Dynamika cen w przemyśle i budownictwie kształtowała się następująco:

Okresy	Ceny produkcji sprzedanej przemysłu					Ceny produkcji budowlano-montażowej
	ogółem	górnictwo i wydobywanie	przetwórstwo przemysłowe	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	
2010	Grudzień roku poprzedniego=100					
IX	104,5	115,1	103,8	104,0	105,4	99,9
2011						
IX	106,4	106,4	106,9	102,7	104,2	101,7
2010	Miesiąc poprzedni=100					
IX	100,1	102,5	100,0	100,0	101,3	100,0
X	100,0	99,8	99,9	101,1	99,7	100,0
XI	100,4	101,7	100,3	100,0	100,2	100,0
XII	101,2	105,8	101,1	100,1	100,6	100,1
2011						
I	100,4	100,0	100,3	100,7	102,4	100,1
II	101,2	102,1	101,3	100,2	100,3	100,1
III	101,6	99,9	102,0	100,1	99,7	100,2
IV	100,7	104,2	100,6	100,0	100,3	100,2
V	99,7	98,3	99,7	100,0	100,3	100,2
VI	100,3	100,8	100,3	100,1	100,7	100,3
VII	100,4	101,2	100,3	101,0	100,4	100,2
VIII	100,6	99,1	100,7	100,5	100,2	100,3
IX	101,4	100,8	101,6	100,1	99,9	100,1
2010	Analogiczny okres roku poprzedniego=100					
IX	104,3	119,7	103,2	104,1	105,7	100,2
X	103,9	117,3	102,7	105,1	105,5	100,1
XI	104,7	119,2	103,5	105,1	105,8	100,0
XII	106,2	123,6	105,1	105,2	105,9	100,0
2011						
I	106,2	120,2	105,3	105,0	106,8	100,3
II	107,5	124,0	107,0	103,7	106,9	100,4
III	109,5	122,4	109,5	103,7	106,2	100,6
IV	108,8	122,7	108,6	103,7	104,7	100,6
V	106,3	119,6	105,9	103,5	104,6	100,7
VI	105,6	119,5	105,2	102,4	105,6	100,8
VII	105,9	119,0	105,4	103,3	106,4	101,1
VIII	106,8	116,2	106,6	103,8	106,3	101,4
IX	108,1	114,3	108,3	104,0	104,8	101,6
2010						
I-III	98,4	115,7	96,7	101,4	106,5	99,4
IV-VI	101,2	116,3	99,9	102,3	106,8	100,0
I-IX	101,2	117,0	99,8	102,6	106,3	99,8
VII-IX	104,0	119,1	102,9	104,2	105,4	100,2
X-XII	104,9	120,0	103,8	105,1	105,8	100,1
2011						
I-III	107,7	122,2	107,3	104,1	106,6	100,4
IV-VI	106,9	120,6	106,6	103,2	105,0	100,7
VII-IX	106,9	116,5	106,8	103,7	105,8	101,4
I-IX	107,2	119,7	106,9	103,7	105,8	100,8

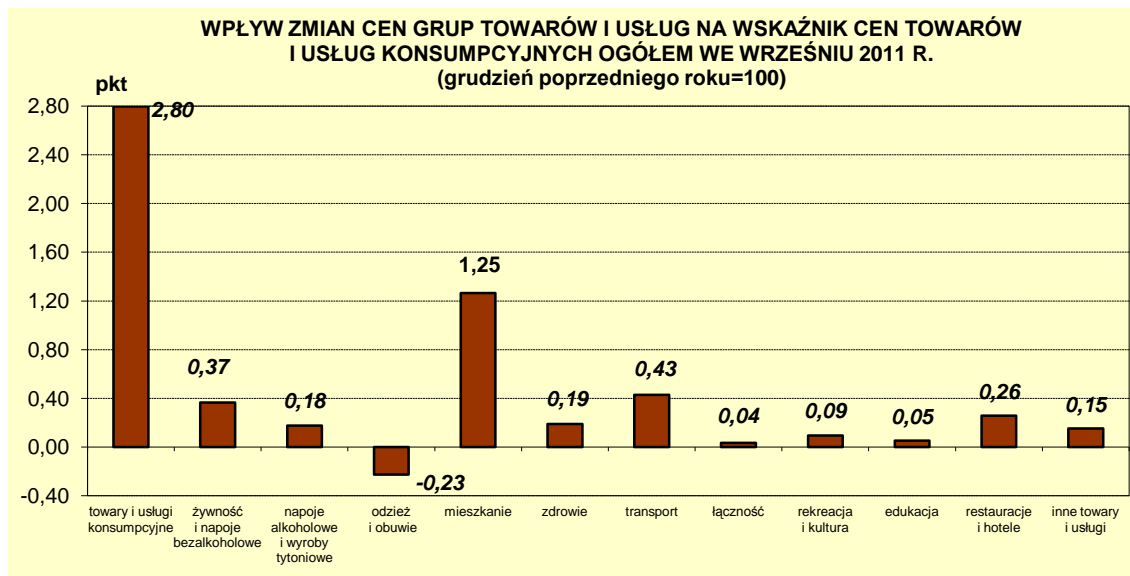
Ceny produkcji sprzedanej przemysłu we wrześniu br. były wyższe o 1,4% w porównaniu z **poprzednim miesiącem**. Wzrost cen zanotowano w większości sekcji, największy w przetwórstwie przemysłowym (o 1,6%), w tym m.in. w produkcji koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 4,7%), pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 2,6%), metali (o 2,0%), maszyn i urządzeń (o 1,9%), chemikaliów i wyrobów chemicznych oraz wyrobów z metali (po 1,5%), wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 1,2%), artykułów spożywczych, wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych oraz urządzeń elektrycznych (po 0,7%), mebli (o 0,5%), a także komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 0,2%). Nieznaczny spadek cen obserwowano natomiast m.in. w produkcji napojów (o 0,1%). W sekcji górnictwo i wydobywanie ceny były wyższe niż sierpniu br. o 0,8%, a w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 0,1%. Nieznacznie niższe były natomiast ceny w sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 0,1%).

Szacuje się, że **ceny produkcji budowlano-montażowej** we wrześniu br. wzrosły w ujęciu rocznym i miesięcznym odpowiednio o 1,6% i 0,1%, a w stosunku do grudnia ub. roku - o 1,7%.

W okresie styczeń-wrzesień br. ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły w większym stopniu niż przed rokiem (2,8% wobec 2,1%). Wzrost cen notowano w większości grup towarów i usług, w tym wyższy niż przeciętnie m.in. w zakresie towarów i usług związanych z mieszkaniem, transportem oraz napojami alkoholowymi i wyrobami tytoniowymi. Niższe niż w grudniu ub. roku były jedynie ceny odzieży i obuwia. Największy wpływ na wskaźnik cen ogółem miał wzrost cen towarów i usług związanych z mieszkaniem, a także transportem oraz cen żywności i napojów

bezalkoholowych, które wpłynęły na wzrost tego wskaźnika odpowiednio o 1,27 pkt proc., 0,43 pkt proc. i 0,37 pkt proc. Spadek cen odzieży i obuwia obniżył wskaźnik cen ogółem o 0,23 pkt proc.

Ceny żywności i napojów bezalkoholowych były wyższe niż w grudniu ub. roku o 1,5% (wobec wzrostu o 2,6% przed rokiem). Odnotowano znaczny wzrost cen cukru (o 31,1%), mąki (o 13,4%) oraz mięsa (przeciętnie o 7,9%, w tym drobiu – o 21,3%, mięsa wołowego – o 10,6%, mięsa wieprzowego – o 7,2% oraz wędlin – o 4,1%). Więcej niż w grudniu ub. roku konsumenci płacili za oleje i pozostałe tłuszcze (o 7,3%), pieczywo (o 6,0%), ryby (o 5,6%), ryż (o 4,8%), makarony (o 3,3%), a także artykuły w grupie „mleko, sery i jaja” (przeciętnie o 3,1%, w tym mleko – o 4,6%, sery – o 2,7%, „jogurty, śmietanę, napoje i desery mleczne” – o 2,6% oraz jaja – o 2,3%). Znacznie niższe były natomiast ceny warzyw (o 30,4%) i owoców (o 6,2%). Wzrosły ceny napojów bezalkoholowych (o 4,4%, w tym kawy – o 10,8%).

Ceny wyrobów tytoniowych były wyższe niż w grudniu ub. roku o 6,9%, a napojów alkoholowych o 1,0%.

Obniżeniu w porównaniu z grudniem ub. roku uległy ceny obuwia (o 5,3%) oraz odzieży (o 4,0%).

W okresie styczeń-wrzesień br. ceny związane z mieszkaniem wzrosły o 4,9%. Podrożały usługi kanalizacyjne (o 10,2%), zaopatrywanie w wodę (o 7,2%) oraz wywóz nieczystości (śmieci) (o 5,9%). Podwyższono również ceny nośników energii (o 6,0%), w tym znacznie – energii elektrycznej (o 6,8%) oraz gazu (o 6,5%). Więcej niż w grudniu ub. roku należało zapłacić również za opał (o 5,9%) i energię ciepłą (o 4,1%). Ceny związane z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego wzrosły o 2,4%.

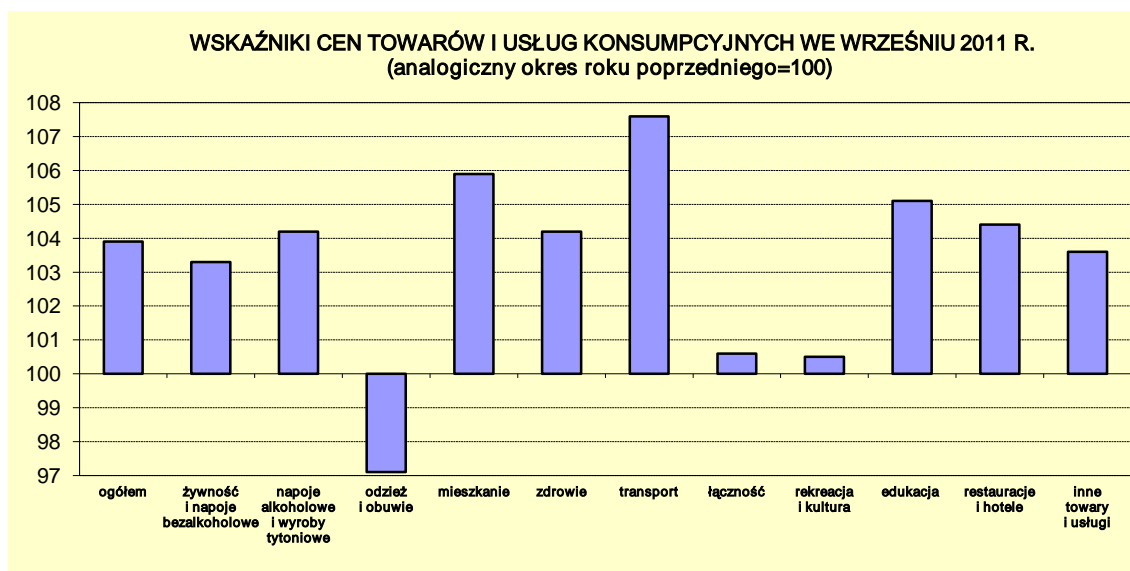
Artykuły i usługi związane ze zdrowiem podrożały w stosunku do grudnia ub. roku o 3,9%. Znacznie więcej płacono za usługi sanatoryjne (o 28,0%). Droższe były również

usługi stomatologiczne (o 5,0%), lekarskie (o 4,3%), artykuły farmaceutyczne (o 3,4%) oraz usługi szpitalne (o 3,0%).

Ceny w zakresie transportu wzrosły w okresie styczeń-wrzesień br. o 4,6%. Znacznie podrożały paliwa do prywatnych środków transportu (o 6,5%), w tym olej napędowy – o 9,6%, benzyny silnikowe – o 6,4% oraz gaz ciekły – o 1,4%. Wyższe były również opłaty za usługi transportowe (o 7,8%). Obniżeniu uległy natomiast ceny samochodów osobowych (o 0,9%). Więcej niż w grudniu ub. roku konsumenci płacili za towary i usługi związane z łącznością (o 0,8%).

W okresie trzech kwartałów br. ceny dotyczące rekreacji i kultury wzrosły o 1,2%. Znacznie droższe niż w grudniu ub. roku były opłaty w zakresie turystyki zorganizowanej (o 7,2%). Odnotowano wzrost cen książek (o 3,7%), biletów do kin, teatrów i na koncerty (o 3,1%), przy spadku cen gazet i czasopism (o 1,6%). Mniej płacono za sprzęt audiowizualny, fotograficzny i informatyczny (o 7,7%).

W okresie dziewięciu miesięcy br. ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły **w stosunku do analogicznego okresu ub. roku** o 4,2% (wobec 2,5% odpowiednio przed rokiem). Wzrost cen notowano w większości grup, w tym największy – towarów i usług w zakresie transportu (o 7,1%), żywności i napojów bezalkoholowych (o 5,8%) oraz towarów i usług związanych z mieszkaniem (o 5,3%). Droższe były również m.in. towary i usługi w zakresie restauracji i hoteli (o 4,2%), zdrowia (o 3,9%), a także napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe (o 3,7%). Obniżyły się natomiast ceny towarów i usług związanych z łącznością oraz odzieży i obuwia (po 1,4%).

Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych **w skali roku** we wrześniu br. wyniósł 3,9% (wobec 4,3% przed miesiącem). Największy wpływ na poziom wskaźnika cen konsumpcyjnych miał wzrost cen towarów i usług w zakresie mieszkania, żywności i napojów bezalkoholowych oraz transportu, które podwyższyły wskaźnik cen ogółem odpowiednio o 1,52 pkt proc., 0,79 pkt proc. i 0,69 pkt proc. Spadek cen odzieży i obuwia wpłynął na obniżenie tego wskaźnika o 0,15 pkt proc.

Dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych kształtowała się następująco:

Okresy	Ogółem	żywność i napoje bezalko- holowe	napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	odzież i obuwie	mieszkanie	zdrowie	transport	łączność	rekreacja i kultura	edukacja	restaura- cje i hotele
2010	Grudzień roku poprzedniego=100										
IX	102,1	102,6	102,9	96,0	102,8	102,6	104,2	99,9	101,4	101,7	102,3
2011											
IX	102,8	101,5	103,1	95,6	104,9	103,9	104,6	100,8	101,2	104,4	103,8
2010	Miesiąc poprzedni=100										
IX	100,6	101,8	100,0	102,6	100,2	100,2	99,8	100,0	99,5	101,0	100,3
X	100,5	101,0	100,2	101,7	100,5	100,1	100,3	99,9	99,4	100,6	100,2
XI	100,1	100,2	100,6	100,0	100,2	100,1	99,8	100,0	99,8	100,1	100,3
XII	100,4	100,0	100,3	99,8	100,2	100,1	102,6	100,0	100,2	100,1	100,1
2011											
I	101,2	101,8	100,7	96,8	102,2	101,0	101,4	99,5	100,6	100,3	100,8
II	100,2	100,7	100,3	97,7	100,3	100,3	99,6	100,0	100,0	100,1	100,5
III	100,9	102,1	100,2	103,1	100,3	100,4	101,6	100,0	99,8	100,1	100,5
IV	100,5	100,8	100,0	101,2	100,2	100,4	101,7	100,1	100,1	100,1	100,5
V	100,6	101,3	100,5	101,9	100,3	100,8	100,3	98,8	100,1	100,1	100,4
VI	99,6	98,2	100,6	99,6	100,2	100,3	99,7	98,3	100,3	99,9	100,4
VII	99,7	98,3	100,4	97,7	100,6	100,3	100,0	99,5	100,8	100,3	100,3
VIII	100,0	98,6	100,2	97,2	100,4	100,2	100,9	104,8	100,0	100,0	100,1
IX	100,1	99,8	100,1	100,6	100,3	100,2	99,4	100,0	99,6	103,5	100,3
2010	Analogiczny okres roku poprzedniego=100										
IX	102,5	104,3	103,3	97,0	103,2	102,9	103,8	98,5	99,0	102,8	102,9
X	102,8	104,8	103,3	97,0	103,5	103,0	104,9	98,4	99,0	102,4	102,9
XI	102,7	104,3	103,8	97,0	103,6	102,9	103,7	98,8	98,9	102,4	102,9
XII	103,1	103,9	104,1	97,4	103,7	102,8	106,9	99,7	100,8	102,5	102,9
2011											
I	103,6	104,6	104,5	96,5	105,2	103,4	107,5	98,5	99,5	102,6	103,5
II	103,6	105,0	104,2	95,8	104,7	103,5	106,5	98,9	100,3	102,7	103,7
III	104,3	106,8	103,1	98,2	104,9	103,6	107,3	99,2	100,6	102,7	104,0
IV	104,5	107,2	102,8	98,9	105,0	103,7	107,6	99,2	100,8	102,7	104,3
V	105,0	108,8	103,0	100,9	105,2	104,1	106,8	98,1	100,8	102,7	104,5
VI	104,2	106,4	103,6	100,9	105,1	104,2	106,4	96,4	100,2	102,5	104,5
VII	104,1	105,3	104,0	99,9	105,6	104,3	106,1	96,0	100,5	102,7	104,5
VIII	104,3	104,5	104,1	99,1	105,8	104,3	107,9	100,6	100,4	102,7	104,5
IX	103,9	103,3	104,2	97,1	105,9	104,2	107,6	100,6	100,5	105,1	104,4
2010											
I-III	103,0	102,4	107,5	95,2	103,4	102,9	109,3	98,8	100,9	102,6	103,9
IV-VI	102,3	101,2	106,8	96,0	103,1	103,0	107,1	98,5	99,4	102,6	103,3
I-IX	102,5	102,2	105,9	95,9	103,2	103,0	106,5	98,6	99,8	102,7	103,4
VII-IX	102,2	103,0	103,5	96,6	103,2	102,9	103,3	98,5	99,0	103,0	102,9
X-XII	102,9	104,4	103,7	97,1	103,6	102,9	105,2	99,0	99,6	102,4	102,9
2011											
I-III	103,8	105,5	103,9	96,8	104,9	103,5	107,1	98,8	100,2	102,7	103,7
IV-VI	104,6	107,5	103,1	100,2	105,1	104,0	106,9	97,9	100,6	102,6	104,4
VII-IX	104,1	104,4	104,1	98,7	105,8	104,3	107,2	99,1	100,5	103,5	104,5
I-IX	104,2	105,8	103,7	98,6	105,3	103,9	107,1	98,6	100,4	102,9	104,2

Ceny żywności i napojów bezalkoholowych we wrześniu br. w skali roku wzrosły o 3,3% (wobec 4,5% w sierpniu br.). Znacznie wyższe były ceny cukru (o 31,3%), mąki

(o 22,7%), pieczywa (o 9,2%), olejów i pozostałych tłuszczów (o 8,6%) oraz ryb (o 6,2%). Podrożało również mięso (przeciętnie o 5,6%, w tym mięso wołowe – o 11,8%, drób – o 11,5%, mięso wieprzowe – o 4,5% oraz wędliny – o 3,7%). Więcej niż we wrześniu ub. roku należało zapłacić za makarony (o 4,2%) oraz artykuły w grupie „mleko, sery i jaja” (przeciętnie o 4,0%, w tym mleko – o 4,9%, sery – o 4,1%, „jogurty, śmietana, napoje i desery mleczne” – o 3,6% oraz jaja – o 2,2%), a także ryż (o 3,7%). Niższe niż przed rokiem były natomiast ceny warzyw (o 18,1%) i owoców (o 5,9%). Ceny napojów bezalkoholowych wzrosły o 4,9%, w tym kawy – o 12,4%.

We wrześniu br. notowano spadek w skali roku cen odzieży (o 3,2%) i obuwia (o 2,2%).

Ceny w zakresie mieszkania były wyższe niż przed rokiem o 5,9% (wobec wzrostu o 5,8% przed miesiącem). Usługi kanalizacyjne podrożały o 10,3%, zaopatrywanie w wodę – o 7,3%, a wywóz nieczystości (śmieci) – o 5,9%. Ceny nośników energii wzrosły przeciętnie o 7,9%. Znacznie droższy był gaz (o 10,4%), opał (o 9,5%), energia elektryczna (o 6,8%) oraz energia cieplna (o 5,0%). Ceny towarów i usług związanych z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego były wyższe niż we wrześniu ub. roku o 2,6%.

Artykuły i usługi związane ze zdrowiem podrożały w skali roku o 4,2%. Wyższe były m.in. ceny usług sanatoryjnych (o 23,4%), stomatologicznych (o 5,7%), lekarskich (o 4,6%) oraz artykułów farmaceutycznych i usług szpitalnych (po 3,7%).

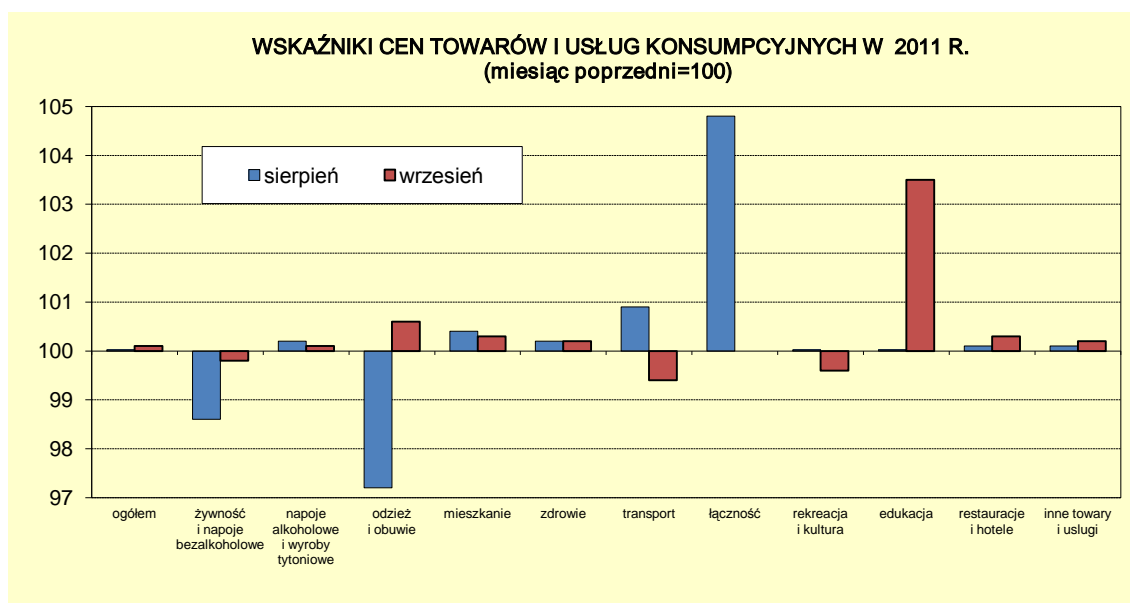
Ceny towarów i usług w zakresie transportu były wyższe niż przed rokiem o 7,6% (wobec 7,9% przed miesiącem). Znacznie podrożały paliwa do prywatnych środków transportu – o 12,9%, na co istotny wpływ miał wysoki wzrost cen oleju napędowego – o 16,2%, gazu ciekłego – o 14,7% oraz benzyn silnikowych – o 11,6%. Więcej płacono również za usługi transportowe – o 7,9%. Spadły natomiast ceny samochodów osobowych – o 2,4%. Towary i usługi w zakresie łączności podrożały o 0,6%.

Ceny związane z rekreacją i kulturą były wyższe o 0,5%. Wzrosły ceny książek (o 5,2%), biletów do kin, teatrów i na koncerty (o 3,3%), przy spadku cen gazet i czasopism (o 1,5%). Droższe były również opłaty za turystykę zorganizowaną (o 2,7%). Znacznie mniej niż we wrześniu ub. roku płacono za sprzęt audiowizualny, fotograficzny i informatyczny (o 9,2%).

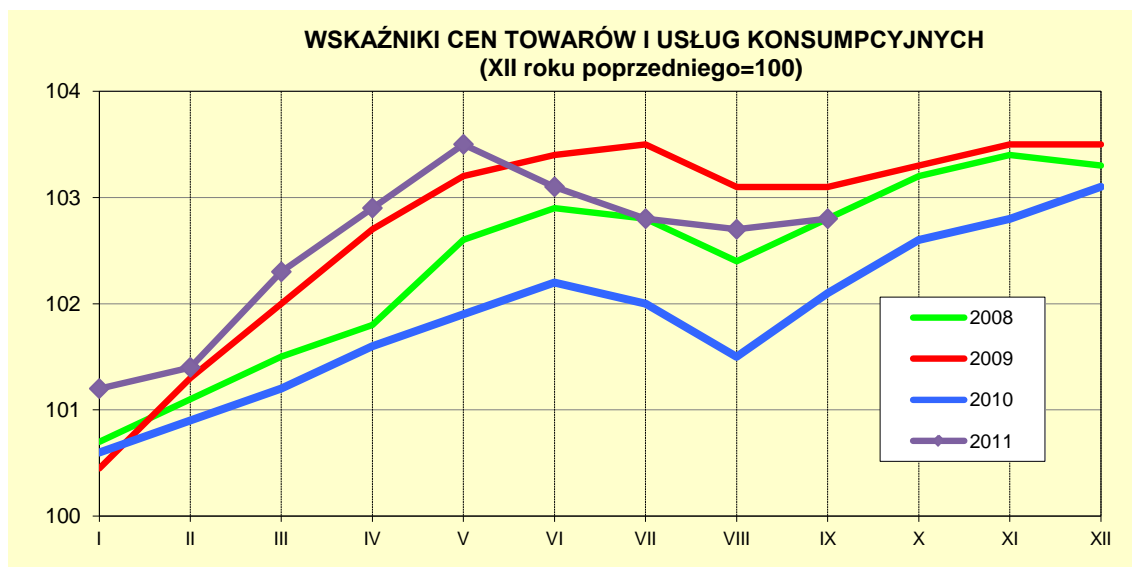
W związku z rozpoczęciem nowego roku szkolnego wzrosły ceny w zakresie edukacji (o 5,1%), co związane było m.in. ze znacznym wzrostem opłat za pobyt dziecka w przedszkolu.

Spśród innych towarów i usług podniesiono m.in. ceny ubezpieczeń (o 9,3%) oraz usług w salonach fryzjerskich, kosmetycznych i zakładach pielęgnacyjnych (o 4,5%).

We wrześniu br. ceny towarów i usług konsumpcyjnych były o 0,1% wyższe niż **przed miesiącem**. Więcej płacono m.in. za towary i usługi związane z edukacją (o 3,5%), odzież i obuwie (o 0,6%), towary i usługi w zakresie mieszkania oraz restauracji i hoteli (po 0,3%), zdrowia (o 0,2%), a także za napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe (o 0,1%). Ceny towarów i usług w zakresie łączności kształtowały się na poziomie zbliżonym do obserwowanego przed miesiącem. Odnotowano spadek cen towarów i usług w zakresie transportu (o 0,6%), rekreacji i kultury (o 0,4%) oraz żywności i napojów bezalkoholowych (o 0,2%).

W okresie trzech kwartałów br., wobec nieco szybszego wzrostu w skali roku przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw niż cen towarów i usług konsumpcyjnych (wzrost odpowiednio o 5,1% i o 4,2%), zwiększyła się **siła nabywcza płac** w odniesieniu do części towarów żywnościowych (w tym m.in. warzyw, ryżu, wędlin, mięsa wieprzowego, makaronów oraz mleka). Relatywnie tańsze niż przed rokiem były także towary i usługi w zakresie łączności, odzież i obuwie, towary i usługi w zakresie rekreacji i kultury, edukacji, a także napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe oraz towary i usługi w zakresie zdrowia. Zmniejszyła się w skali roku siła nabywcza płac w odniesieniu do towarów i usług związanych z transportem oraz niektórych towarów i usług związanymi z mieszkaniem, w tym opłatami za usługi kanalizacyjne, nośniki energii, zaopatrywanie w wodę i wywóz nieczystości (śmieci). Relatywnie droższe były również niektóre towary żywnościowe, m.in. cukier, mąka, owoce, pieczywo, drób, mięso wołowe oraz oleje i pozostałe tłuszcze.

Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczony metodą średniej ruchomej w okresie październik 2010 r. – wrzesień 2011 r. w stosunku do poprzednich dwunastu miesięcy wyniósł 3,8% (wobec 3,7% w okresie wrzesień 2010 r. – sierpień 2011 r.). Ceny konsumpcyjne według zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych (HICP)⁵ wzrosły w tym okresie o 3,5%.

⁵ Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych (HICP) obliczany jest według ujednoliconej metodologii Unii Europejskiej. Podstawę do opracowania HICP dla Polski stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług konsumpcyjnych oraz system wag oparty na strukturze spożycia indywidualnego w sektorze gospodarstw domowych (w 2011 r. – struktura spożycia z 2009 r. w cenach grudnia 2010 r.). Grupowanie towarów i usług konsumpcyjnych oparto na Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu opracowanej na potrzeby HICP (COICOP/HICP).

Rolnictwo

W III kwartale br. średnia temperatura powietrza wyniosła 17,0 °C i była wyższa od średniej z wielolecia o 1,1 °C, a średnia suma opadów wyniosła ok. 272 mm i była wyższa o ok. 33% od średniej wieloletniej. We wrześniu br. średnia temperatura powietrza wyniosła 14,9 °C i była wyższa o ok. 2,0 °C od średniej wieloletniej. Średnia suma opadów we wrześniu br. ukształtowała się na poziomie ok. 32 mm i była niższa od średniej wieloletniej o ok. 42%.

Na rynku rolnym w okresie trzech kwartałów br., przy zwiększonej podaży podstawowych produktów rolnych, większość ich cen była znacznie wyższa niż przed rokiem.

Warunki agrometeorologiczne we wrześniu br. sprzyjały przeprowadzaniu zbioru upraw, niekorzystnie natomiast wpłynęły na stan uwilgotnienia wierzchniej warstwy gleby. Na początku miesiąca zakończono siewy rzepaku ozimego oraz rozpoczęto żyta i pszenżyta, a w połowie miesiąca – pszenicy ozimej. Warunki wilgotnościowe gleby nie sprzyjały kiełkowaniu ziarna i wschodom roślin. W pierwszej połowie września br. zakończono na ogół zbiór kolejnego pokosu traw łąkowych i wieloletnich roślin motylkowych. W ciągu miesiąca kontynuowano rozpoczęte w sierpniu wykopki ziemniaków, a w trzeciej dekadzie września br. lokalnie przystąpiono do zbioru buraków cukrowych. W całym kraju prowadzono zbiór kukurydzy na zielonkę, a w drugiej połowie września br. rozpoczęto zbiór kukurydzy na ziarno.

Skup zbóż ^a kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	VII–IX 2011		IX 2011		
	w tys. t	analogiczny okres roku poprzedniego=100	w tys. t	IX 2010=100	VIII 2011=100
Ziarno zbóż ^b	2940,4	111,8	1051,0	112,5	67,9
w tym:					
pszenica	2131,4	120,0	820,4	118,3	72,3
żyto	197,6	82,8	81,8	100,1	81,3

^a Bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. ^b Podstawowych z mieszankami zbożowymi bez ziarna siewnego.

Skup **zbóż podstawowych** (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), z tegorocznych zbiorów, w okresie lipiec–wrzesień br. wynosił 2940,4 tys. t i był większy o 11,8% niż w analogicznym okresie ub. roku. Podaż pszenicy wzrosła o 20,0%, natomiast skup żyta był o 17,2% mniejszy. We wrześniu br. skup zbóż, po nasileniu dostaw występującym zwykle w sierpniu, był znacznie mniejszy niż przed miesiącem (o 32,1%), ale wyraźnie przekraczał poziom ubiegłoroczny (o 12,5%).

Skup podstawowych produktów zwierzęcych ^a kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	I-IX 2011		IX 2011		
	w tys. t	analogiczny okres roku poprzedniego= =100	w tys. t	analogiczny okres roku poprzedniego= =100	miesiąc poprzedni=100
Żywiec rzeźny ^{bc}	2163,0	x	195,3	x	99,8
w tym:					
wołowy (z cielęcym)	183,4	x	13,8	x	103,6
wieprzowy	1070,4	109,2	86,8	95,8	96,2
drobiowy	903,0	103,4	94,4	98,6	102,8
Mleko ^d	6792,7	102,1	762,6	101,7	95,7

^a Bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. ^b Obejmuje bydło, cielęta, trzodę chlewną, owce, konie i drób; w przeliczeniu na mięso łącznie z tłuszczami w wadze poubojowej ciepłej. ^c Od 2011 r. zmiana wskaźnika do przeliczeń bydła w wadze żywej na mięso w wadze poubojowej ciepłej (łącznie z tłuszczami). ^d W milionach litrów.

W okresie styczeń–wrzesień br. producenci dostarczyli do skupu 2163,0 tys. t żywca rzeźnego (w wbc). Skupiono więcej niż przed rokiem żywca wieprzowego o 9,2% i drobiowego o 3,4%. We wrześniu br. sezonowy wzrost skupu żywca drobiowego (o 2,8%) i wołowego (o 3,6%) nie zrekomensował spadku krajowej podaży żywca wieprzowego (o 3,8%). W rezultacie łączny skup żywca rzeźnego był o 0,2% mniejszy niż przed miesiącem.

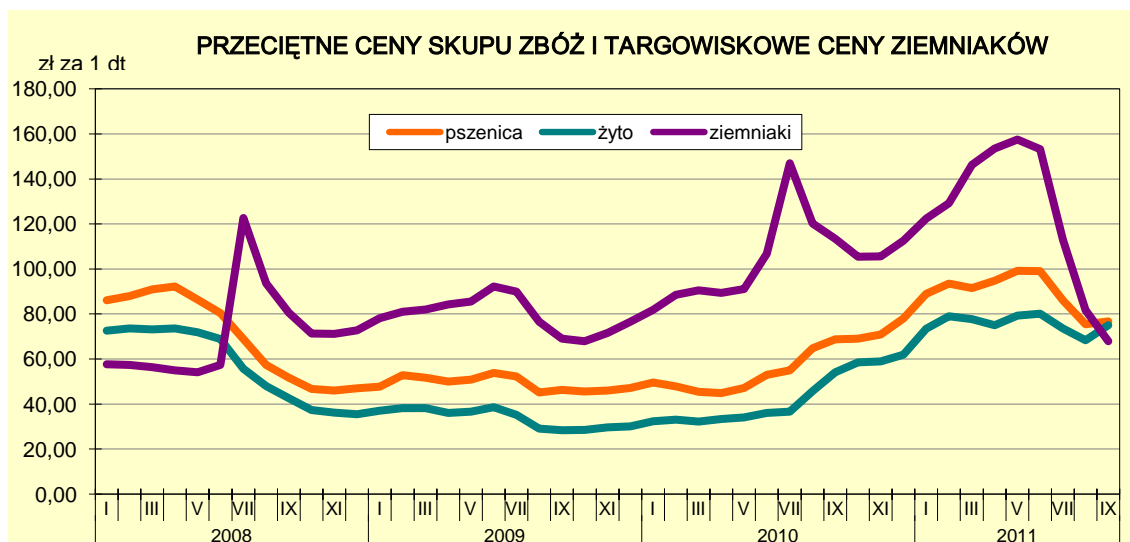
Ceny podstawowych produktów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Ceny w skupie					Ceny na targowiskach				
	IX 2011			I-IX 2011		IX 2011			I-IX 2011	
	zł	IX 2010= =100	VIII 2011= =100	zł	I-IX 2010= =100	zł	IX 2010= =100	VIII 2011= =100	zł	I-IX 2010= =100
Pszenvica ^a za 1 dt.....	76,77	111,5	101,7	84,66	151,4	90,35	118,0	92,1	98,12	163,9
Żyto ^a za 1 dt.....	75,07	138,8	109,8	74,18	197,1	78,74	136,5	101,2	78,75	179,1
Ziemniaki ^b za 1 dt.....	25,21	85,2	64,1	46,30	100,2	67,95	59,9	x	124,95	121,1
Żywiec rzeźny za 1 kg wagi żywej:										
bydło (bez cieląt) ^c	5,96	133,1	101,5	5,43	119,6	5,69	118,0	105,8	5,39	111,6
trzoda chlewna	5,01	118,1	105,2	4,32	110,9	4,93	121,7	100,8	4,46	117,7
drób.....	4,49	119,2	102,4	4,02	116,0
Prosię na chów za 1 szt.....	130,09	113,0	103,1	114,49	82,7
Mleko za 1 hl.....	121,23	113,7	100,7	119,39	116,1	x	x	x	x	x

^a W skupie bez ziarna siewnego. ^b Na targowiskach – jadalne. ^c Na targowiskach średnia ważona cena bydła rzeźnego obliczona przy przyjęciu struktury ilości skupu młodego bydła i krów rzeźnych.

W okresie trzech kwartałów br. przeciętna **cena** skupu **pszenicy** była wyższa o 51,4% od notowanej w tym samym okresie ub. roku, a **żyta** – o 97,1%. Przy wysokim skupie **zbóż**, ceny ziarna, pomimo występujących sezonowych spadków w okresie żniw, również w okresie lipiec–wrzesień br. utrzymywały się na poziomie znacznie wyższym niż przed rokiem. We wrześniu br., przy zmniejszonej w stosunku do poprzedniego miesiąca krajowej podaży ziarna, odnotowano wzrost cen skupu większości gatunków zbóż. Przeciętne ceny pszenicy (76,77 zł/dt) i żyta (75,07 zł/dt) wzrosły w stosunku do

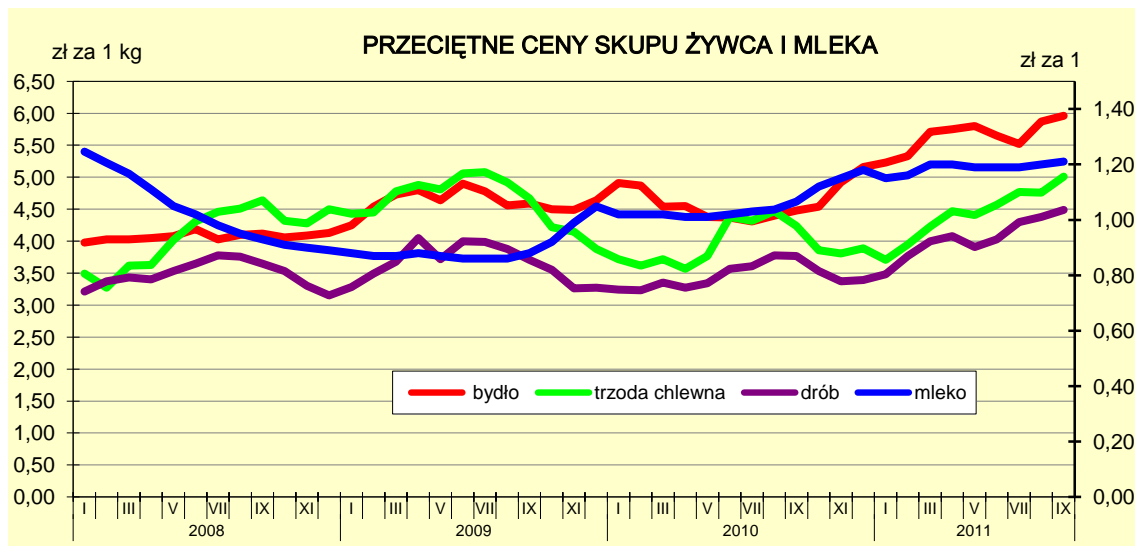
sierpnia br. (odpowiednio o 1,7% i o 9,8%) i były wyższe (stosownie o 11,5% i o 38,8%) niż przed rokiem. W obrocie targowiskowym odnotowano również sezonowy wzrost cen żyta (o 1,2%) – do 78,74 zł/dt. Ceny pszenicy (90,35 zł/dt), po ponownym spadku w skali miesiąca (o 7,9%), nadal kształtowały się na bardzo wysokim poziomie, znacznie wyższym niż w skupie.

Po trzech kwartałach br. przeciętne **ceny ziemniaków** na obu rynkach wykazywały silną tendencję spadkową o charakterze sezonowym. W skupie kształtowały się na poziomie zbliżonym do ubiegłorocznego, a na targowiskach były nadal wyższe (o 21,1%). We wrześniu br. przeciętne ceny 1 dt ziemniaków w skupie (25,21 zł) i na targowiskach (67,95 zł) były znacznie niższe (odpowiednio o 14,8% i o 40,1%) niż przed rokiem.

W okresie styczeń-wrzesień br., pomimo zwiększonej krajowej podaży **trzody chlewnej**, ceny żywca wieprzowego wykazywały tendencję wzrostową i w rezultacie kształtowały się na znacznie wyższym niż przed rokiem poziomie. Średnia cena 1 kg żywca wieprzowego w skupie i na targowiskach była wyższa odpowiednio o 10,9% i o 17,7%. We wrześniu br., przy spadku skupu, zarówno w skali miesiąca, jak i roku (odpowiednio o 3,8% i o 4,2%), za 1 kg żywca wieprzowego płacono (po raz pierwszy od czerwca 2009 r.) ponad 5 zł, tj. więcej niż przed miesiącem (o 5,2%) i przed rokiem (o 18,1%). Na targowiskach przeciętna cena żywca (4,93 zł/kg) ukształtowała się na poziomie podobnym do notowanego przed miesiącem, ale była o 21,7% wyższa niż we wrześniu ub. roku. Pomimo rosnących cen trzody, wysoki poziom cen zbóż wpływał na niską opłacalność tuczu, a rentowność produkcji żywca wieprzowego była wyraźnie gorsza niż w ub. roku. We wrześniu br. relacja cen skupu trzody do cen żyta na targowiskach wynosiła 6,4 (wobec 6,1 przed miesiącem i 7,4 przed rokiem). Przeciętne ceny prosiąt do dalszego chowu w okresie trzech kwartałów br. kształtowały się znacznie poniżej poziomu sprzed roku. Średnio za 1 prosię na chów płacono o 17,3% mniej niż przed rokiem. Po spadku notowanym od lutego ub. roku, we wrześniu br., podobnie jak przed miesiącem, odnotowano wzrost w skali roku cen prosiąt do dalszego chowu (o 13,0%).

W okresie trzech kwartałów br., przy wyższym niż przed rokiem (o 3,4%) poziomie skupu żywca drobiowego, przeciętne ceny **drobiu rzeźnego** (4,02 zł/kg) wykazywały wzrost i były znacznie wyższe (o 16,0%) niż przed rokiem. We wrześniu br., pomimo zwiększonych dostaw żywca drobiowego (w stosunku do sierpnia br. o 2,8%), ceny drobiu rzeźnego wzrosły w ujęciu miesięcznym i rocznym (odpowiednio o 2,4% i o 19,2%).

Od początku br. przeciętne ceny skupu **żywca wołowego i młodego bydła rzeźnego** (z wyjątkiem sezonowego spadku w czerwcu i lipcu br.) wykazywały tendencję wzrostową i w okresie trzech kwartałów br. były wyższe (odpowiednio o 19,6% i o 7,5%) niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. odnotowano sezonowy wzrost (o 3,6%) dostaw żywca wołowego (łącznie z cielęcym) do skupu. Przeciętne ceny skupu żywca wołowego (5,96 zł/kg) i młodego bydła rzeźnego (6,37 zł/kg) wzrosły w skali miesiąca odpowiednio o 1,5% i o 1,6% i były znacznie wyższe (odpowiednio o 33,1% i o 31,9%) niż we wrześniu ub. roku. W obrocie targowiskowym przeciętna cena 1 kg żywca wołowego (5,69 zł/kg) i młodego bydła rzeźnego (6,12 zł/kg) na koniec III kwartału br. była wyższa od notowanej przed miesiącem (stosownie o 5,8% i o 5,0%) i przed rokiem (odpowiednio o 18,0% i o 17,5%).

W okresie styczeń-wrzesień br. skupiono łącznie 6792,7 mln l **mleka**, tj. o 2,1% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku, a ceny tego surowca wzrosły o 16,1%. We wrześniu br., przy skupie mleka mniejszym (o 4,3%) niż przed miesiącem i większym (o 1,7%) niż przed rokiem, jego ceny (121,23 zł/hl) kształtowały się na poziomie zbliżonym do notowanego w sierpniu br., ale były o 13,7% wyższe niż przed rokiem.

We wrześniu br. na targowiskach ceny krów (ok. 2531 zł/szt.) i jałówek jednorocznych (ok. 1735 zł/szt.) były wyższe niż przed rokiem (odpowiednio o 0,8% i o 11,6%). W okresie styczeń-wrzesień br. przeciętne ceny krów były wyższe o 2,7%, a jałówek o 8,2% niż w analogicznym okresie ub. roku.

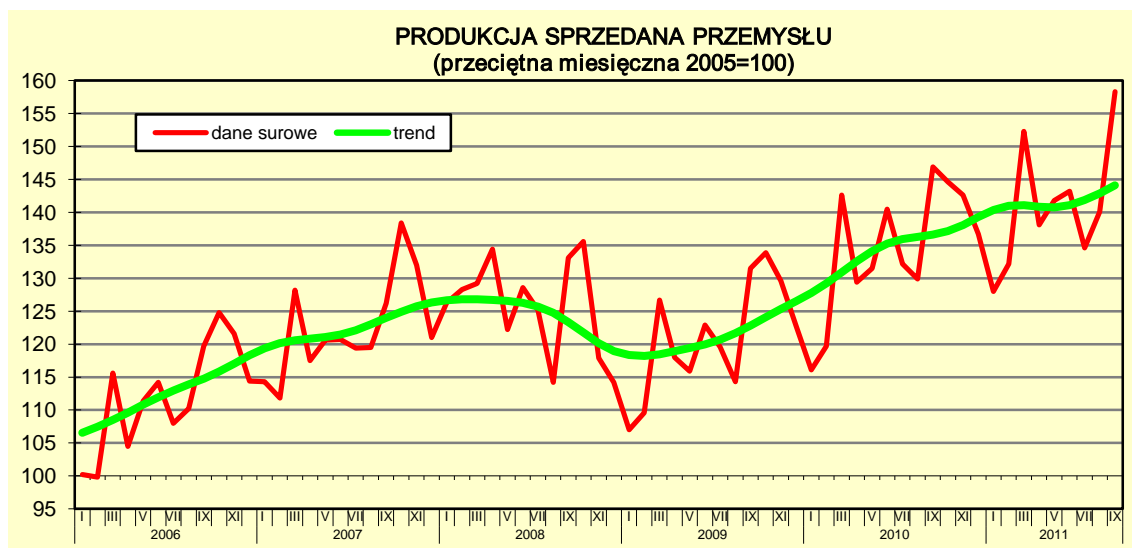
Relacje cen detalicznych wybranych środków produkcji dla rolnictwa do cen skupu podstawowych produktów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Lata/ Kwartały	Ceny środków produkcji wyrażone w:				
		dt				hl mleka
		pszenicy	żyta	żywca		
				wieprzowego	wołowego	
Ciągnik „Ursus 3512” ^a – szt.....	2010	1298	1845	200	170	729
	I	1646	2400	212	164	765
	II	1601	2267	199	176	767
	III	1184	1652	178	176	743
	IV	1076	1304	201	159	673
	2011					
	I	1252	1481	288	210	978
	II	1165	1455	254	198	951
	III	1469	1577	233	195	939
Saletra amonowa – 1 dt.....	2010	1,7	2,4	0,26	0,22	0,95
	I	2,1	3,1	0,28	0,21	1,0
	II	2,1	3,0	0,26	0,23	1,0
	III	1,5	2,1	0,22	0,22	0,93
	IV	1,5	1,8	0,27	0,21	0,91
	2011					
	I	1,3	1,6	0,30	0,22	1,0
	II	1,4	1,7	0,30	0,23	1,1
	III	1,7	1,9	0,28	0,23	1,1
Mieszanka paszowa „PT-2”, dla tuczników ^b – 1 dt.....	2010	1,6	2,3	0,25	0,21	0,91
	I	2,0	2,9	0,26	0,20	0,92
	II	1,9	2,7	0,24	0,21	0,92
	III	1,5	2,1	0,22	0,22	0,93
	IV	1,4	1,7	0,26	0,21	0,89
	2011					
	I	1,4	1,6	0,31	0,23	1,1
	II	1,3	1,7	0,29	0,23	1,1
	III	1,7	1,9	0,28	0,23	1,1
Olej napędowy – 1 hl.....	2010	7,3	10,4	1,1	0,96	4,1
	I	x	x	x	x	x
	II	9,0	12,7	1,1	0,98	4,3
	III	6,7	9,4	1,0	1,0	4,2
	IV	x	x	x	x	x
	2011					
	I	x	x	x	x	x
	II	5,2	6,5	1,1	0,88	4,2
	III	6,5	7,0	1,0	0,87	4,2

^a Od 2011 r. dane dotyczą ciągnika „Ursus 3724” i są nieporównywalne z danymi za okresy poprzednie. ^b Od 2011 r. dane dotyczą „Mieszanki pełnoporcjowej dla tuczników – II faza tuczu”.

Przemysł

W okresie trzech kwartałów br. **produkcja sprzedana przemysłu**⁶ wzrosła w skali roku o 7,0%, podczas gdy w okresie styczeń–wrzesień ub. roku zwiększyła się o 10,7%. We wrześniu br. wzrost produkcji w ujęciu rocznym był zbliżony do notowanego przed miesiącem i znacznie wyższy niż w czerwcu i lipcu br.

Po wysokim wzroście (o 9,1%) w I kwartale br., produkcja sprzedana przemysłu w II i III kwartale wzrosła w skali roku odpowiednio 5,8% i 6,2% i w rezultacie w okresie trzech kwartałów br. zwiększyła się o 7,0%. W okresie styczeń–wrzesień br. wzrost produkcji w ujęciu rocznym obserwowano we wszystkich sekcjach przemysłu, największy w przetwórstwie przemysłowym – o 7,6% oraz w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji – o 7,3%. W górnictwie i wydobywaniu produkcja zwiększyła się o 2,6%, a w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę wzrost wyniósł 1,8%.

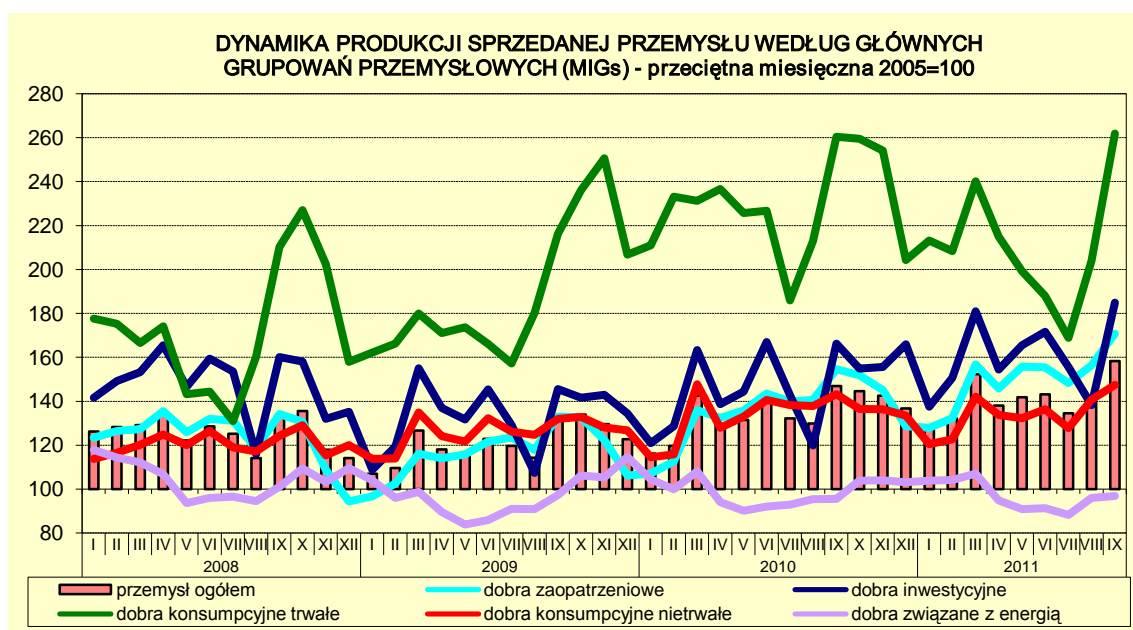
We wrześniu br. produkcja sprzedana przemysłu była wyższa niż przed rokiem o 7,7% (wobec wzrostu o 7,9% w sierpniu br. oraz 11,8% we wrześniu ub. roku), natomiast w porównaniu z poprzednim miesiącem wzrosła o 13,0%. Po wyeliminowaniu wpływu czynników o charakterze sezonowym produkcja sprzedana zwiększyła się w skali roku o 7,1%, a w odniesieniu do sierpnia br. o 1,9%.

W przetwórstwie przemysłowym we wrześniu br. sprzedaż w ujęciu rocznym wzrosła o 8,7%, w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji – o 6,3%, a w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (po spadku w dwóch poprzednich miesiącach) wzrosła o 0,8%. W trzecim miesiącu

⁶ W cenach stałych, w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

z kolei obniżeniu uległa w skali roku produkcja sprzedana w górnictwie i wydobywaniu – o 3,7%.

Pośród działów przemysłu, we wrześniu br. odnotowano zwiększenie produkcji m.in. mebli (o 20,5%), metali (o 18,9%), wyrobów z metali (o 16,7%), pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 11,8%), papieru i wyrobów z papieru (o 10,9%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 10,3%), urządzeń elektrycznych (o 10,2%) oraz wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 10,1%). Po niewielkim wzroście w sierpniu br., ponowne obniżenie sprzedaży w skali roku notowano natomiast w produkcji maszyn i urządzeń (o 10,9%). Utrzymał się spadek produkcji m.in. chemikaliów i wyrobów chemicznych (o 5,2%).

Wśród **głównych grupowań przemysłowych**⁷ w okresie styczeń-wrzesień br. obserwowano wzrost w skali roku produkcji sprzedanej w zakresie dóbr zaopatrzeniowych – o 12,4%, inwestycyjnych – o 11,1% oraz konsumpcyjnych nietrwałych – o 0,2%. Zmniejszyła się natomiast sprzedaż dóbr konsumpcyjnych trwałych – o 2,8% oraz związanych z energią – o 0,2%.

Wydajność pracy w przemyśle, mierzona produkcją sprzedaną na jednego zatrudnionego, była w okresie styczeń-wrzesień br. o 4,5% wyższa niż przed rokiem, przy przeciętnym zatrudnieniu większym o 2,4% i wzroście przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto o 5,8%.

⁷ Grupowania przedsiębiorstw na wytwarzające głównie dobra inwestycyjne, konsumpcyjne nietrwałe i trwałe, zaopatrzeniowe oraz związane z energią (ang. MIGs – Main Industrial Groupings) dokonano zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 656/2007 z dnia 14 czerwca 2007 r. zmieniającym Rozporządzenie (WE) nr 586/2001 w sprawie wykonania Rozporządzenia Rady (WE) nr 1165/98 dotyczącego krótkookresowej statystyki w zakresie definicji Głównych Grupowań Przemysłowych.

Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji sprzedanej przemysłu kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2010				2011						2010
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	IX	I-IX	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100									struktura w %	
Przemysł.....	109,5	111,6	110,8	107,5	109,1	105,8	106,2	107,0	107,7	100,0	100,0
górnictwo i wydobywanie.....	98,1	103,6	107,4	96,1	104,6	106,4	97,3	102,6	96,3	5,6	5,2
przetwórstwo przemysłowe..	110,8	112,5	112,5	108,9	110,2	106,2	106,6	107,6	108,7	83,7	83,3
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę.....	102,8	104,6	94,3	98,5	100,3	100,1	105,7	101,8	100,8	8,5	9,3
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja..	107,0	109,5	102,6	106,4	107,4	105,2	109,4	107,3	106,3	2,2	2,2
Z przemysłu ogółem – działy:											
wydobywanie węgla kamiennego i węgla brunatnego.....	100,7	103,5	96,3	86,2	97,0	99,8	91,1	95,9	94,0	2,7	2,8
produkcja artykułów spożywczych.....	107,7	106,0	105,2	107,9	103,5	103,7	106,6	104,6	109,7	15,3	15,3
produkcja napojów.....	84,5	92,7	98,9	91,5	100,3	107,7	91,7	99,5	102,4	1,8	2,0
produkcja odzieży.....	99,3	100,2	99,4	100,9	107,9	111,3	109,6	109,6	107,6	0,6	0,7
produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny.....	104,7	112,5	111,4	112,9	110,9	100,8	99,3	103,3	101,8	2,3	2,4
produkcja papieru i wyrobów z papieru.....	121,7	121,5	118,9	108,6	109,4	105,2	107,3	107,3	110,9	2,6	2,5
produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej.....	111,9	111,2	100,1	71,2	97,4	100,1	99,4	99,0	104,7	7,8	6,8
produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych.....	109,7	129,3	138,3	71,4	109,1	94,2	95,6	99,0	94,8	4,8	5,0
produkcja wyrobów farmaceutycznych.....	111,4	99,3	111,0	103,0	94,3	97,8	78,2	89,9	81,8	1,0	1,2
produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych.....	114,4	119,1	112,5	116,9	121,0	110,5	110,1	113,4	110,1	5,6	5,3
produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców											
niemetalicznych.....	104,2	113,3	123,9	122,3	129,8	118,9	107,3	116,6	110,3	4,2	4,0
produkcja metali.....	106,6	125,1	104,4	149,1	130,8	116,0	120,1	121,9	118,9	4,4	3,5
produkcja wyrobów z metali..	102,6	108,9	121,2	121,6	121,8	120,0	117,1	119,4	116,7	5,9	5,5
produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych.....	151,5	180,8	142,7	125,5	100,9	80,9	89,3	89,8	103,5	3,0	4,1
produkcja urządzeń elektrycznych.....	123,8	102,0	115,3	119,8	104,2	122,0	112,9	112,5	110,2	3,7	3,9
produkcja maszyn i urządzeń.....	93,6	93,9	101,7	105,4	91,3	98,6	94,8	94,9	89,1	3,0	3,5
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep.....	125,0	116,2	114,7	108,8	120,0	110,8	113,5	114,7	111,8	10,0	9,8
produkcja pozostałego sprzętu transportowego.....	91,1	79,0	88,6	97,4	119,8	117,6	137,1	124,7	159,5	1,1	1,1
produkcja mebli.....	88,6	93,9	99,7	97,2	128,0	115,3	118,3	120,4	120,5	2,6	2,5

W okresie styczeń–wrzesień br. wzrost produkcji sprzedanej w ujęciu rocznym notowano w 22 (spośród 34) działach przemysłu, m.in. w produkcji:

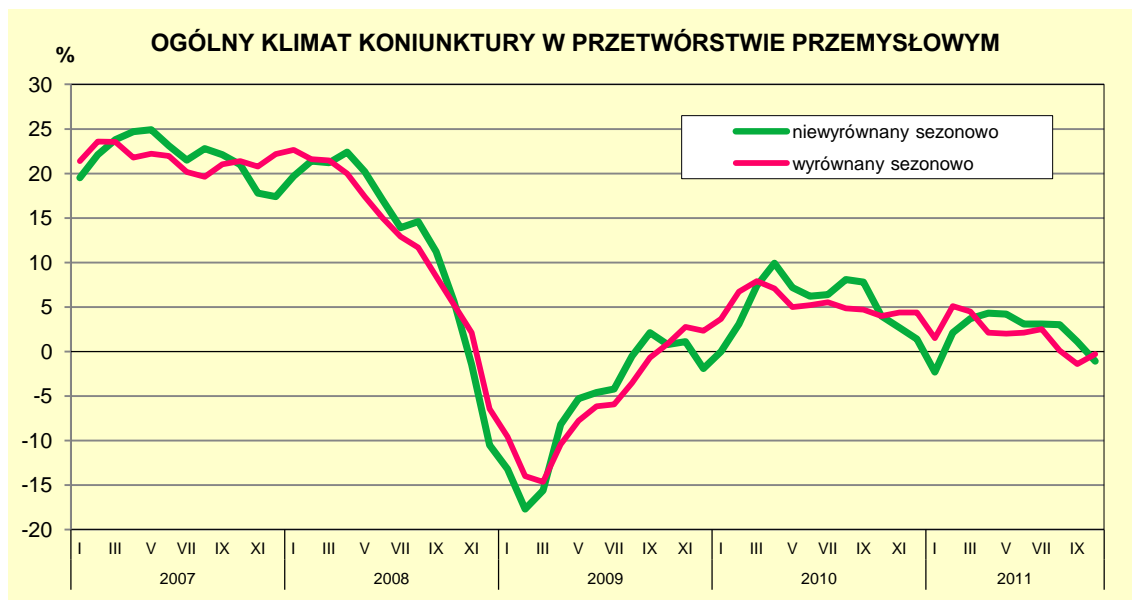
- metali – o 21,9% (m.in. metali szlachetnych i innych metali nieżelaznych – o 28,9%),
- mebli – o 20,4%,
- wyrobów z metali – o 19,4% (m.in. metalowych elementów konstrukcyjnych – o 26,8%),
- wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych – o 16,6% (w tym cementu, wapna i gipsu – o 25,6% oraz wyrobów z betonu, cementu i gipsu – o 25,0%),
- pojazdów samochodowych, przyczep i naczep – o 14,7% (m.in. części i akcesoriów do pojazdów silnikowych – o 17,3%),
- wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych – o 13,4%,
- urządzeń elektrycznych – o 12,5% (m.in. izolowanych przewodów i kabli oraz sprzętu instalacyjnego – o 192,7%),
- papieru i wyrobów z papieru – o 7,3%.

Produkcja artykułów spożywczych (stanowiąca ponad 15% produkcji sprzedanej przemysłu) była o 4,6% wyższa niż w okresie styczeń–wrzesień ub. roku (kiedy notowano wzrost o 6,3%). Zwiększyła się sprzedaż w przetwarzaniu i konserwowaniu ryb, skorupiaków i mięczaków – o 13,7%, produkcji gotowych pasz i karmy dla zwierząt – o 9,5%, produkcji wyrobów piekarskich i mącznych – o 8,1%, w przetwarzaniu i konserwowaniu mięsa oraz produkcji wyrobów z mięsa – o 5,6%, wytwarzaniu wyrobów mleczarskich – o 3,7% oraz produkcji pozostałych artykułów spożywczych – o 0,4%. Obniżyła się natomiast produkcja olejów i tłuszczów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego – o 21,7%, w wytwarzaniu produktów przemiału zbóż, skrobi i wyrobów skrobiowych – o 5,3% oraz przetwarzaniu i konserwowaniu owoców i warzyw – o 4,3%.

W porównaniu z okresem styczeń–wrzesień ub. roku zmniejszyła się produkcja sprzedana m.in. komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 10,2%), maszyn i urządzeń (o 5,1%), a także nieznacznie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej oraz chemikaliów i wyrobów chemicznych (po 1,0%).

Z obserwowanych w okresie dziewięciu miesięcy br. 237 **wyrobów i grup wyrobów przemysłowych** produkcja 162 była wyższa niż przed rokiem, w tym m.in. węgla brunatnego, gazu ziemnego, siarki, produktów uboju bydła i cieląt, mięsa drobiowego, wędlin, margaryny oraz produktów do smarowania, mleka, masła, serów podpuszczkowych dojrzewających, serów niedojrzewających i twarogu, cukru, wódki czystej, piwa, papierosów, tarcicy iglastej, olejów napędowych, olejów opałowych, nawozów azotowych, cementu, stali surowej, wyrobów walcowanych na gorąco, miedzi rafinowanej, zmywarek do naczyń, pralek automatycznych, odkurzaczy, kuchni gazowych z piekarnikiem, ciągników rolniczych, pojazdów do transportu publicznego, samochodów

ciężarowych i ciągników drogowych do ciągnięcia naczep, wagonów kolejowych towarowych oraz energii elektrycznej. Niższa niż przed rokiem była natomiast produkcja 75 wyrobów i grup wyrobów, w tym m.in. produktów uboju trzody chlewnej, win owocowych, tarcicy liściastej, koksu, benzyny silnikowej, komputerów, odbiorników telewizyjnych, chłodziarek i zamrażarek, samochodów osobowych oraz rowerów.

W październiku br. wskaźnik **ogólnego klimatu koniunktury** w przetwórstwie przemysłowym pogorszył się, zarówno w skali miesiąca jak i roku, i po raz pierwszy od stycznia br. przyjął wartość ujemną. Pesymistyczne wobec optymistycznych obserwowanych przed miesiącem są prognozy przedsiębiorstw odnośnie portfela zamówień, produkcji oraz ogólnej sytuacji gospodarczej. Nieznacznie pogarszają się niekorzystne przewidywania dotyczące zatrudnienia oraz zdolności do regulowania zobowiązań finansowych. Lepsze niż przed miesiącem są natomiast oceny bieżącej sytuacji gospodarczej. Korzystnie postrzegana jest produkcja oraz portfel zamówień. Nieco zmniejszają się trudności z terminowym regulowaniem bieżących zobowiązań finansowych.

W październiku br. zwiększył się stan zapasów wyrobów gotowych do poziomu określanego przez przedsiębiorców jako nadmierny. Wzrost nadwyżek zapasów sygnalizowany jest przez m.in. producentów pozostałego sprzętu transportowego, maszyn i urządzeń oraz odzieży. Spadek nadmiernych zapasów zgłaszają natomiast producenci m.in. wyrobów farmaceutycznych oraz papieru i wyrobów z papieru.

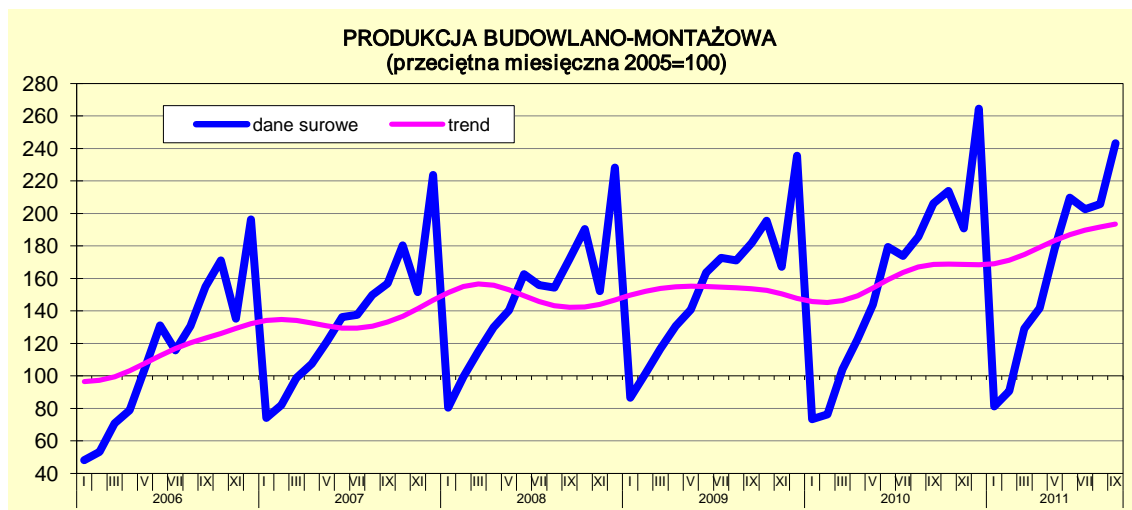
Wykorzystywanie mocy produkcyjnych w przetwórstwie przemysłowym szacowane jest w październiku br. na ok. 76% (na poziomie zbliżonym do zgłaszanego przed rokiem). W ujęciu rocznym zwiększyło się wykorzystanie mocy produkcyjnych przy produkcji m.in. skór i wyrobów skórzanych, wyrobów z pozostałych mineralnych surowców

niemetalicznych, maszyn i urządzeń oraz pozostałego sprzętu transportowego. Zmniejszenie wykorzystania mocy produkcyjnych notowano m.in. w produkcji papieru i wyrobów z papieru, odzieży, a także poligrafii i reprodukcji zapisanych nośników informacji oraz wyrobów farmaceutycznych.

Wśród barier ograniczających bieżącą działalność przedsiębiorstw w październiku br. najbardziej uciążliwymi są: niedostateczny popyt na rynku krajowym, niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej, koszty zatrudnienia oraz wysokie obciążenia na rzecz budżetu. W ujęciu rocznym najbardziej zwiększyło się znaczenie kosztów zatrudnienia, a zmniejszyło niedostatecznego popytu na rynku zagranicznym.

Budownictwo

W okresie trzech kwartałów br. **produkcja budowlano-montażowa**⁸ zrealizowana na terenie kraju była o 18,2% wyższa niż przed rokiem (wobec spadku w analogicznym okresie ub. roku o 1,5%). Sprzedaż robót o charakterze remontowym zwiększyła się o 24,8%, a robót o charakterze inwestycyjnym – o 15,1%.

We wrześniu br. produkcja budowlano-montażowa rosła szybciej niż w poprzednim miesiącu i ukształtowała się na poziomie o 18,1% wyższym niż przed rokiem (wobec wzrostu o 13,4% we wrześniu ub. roku). Wzrost odnotowano we wszystkich działach budownictwa. Po wyeliminowaniu wpływu czynników o charakterze sezonowym produkcja budowlano-montażowa była o 17,8% wyższa w ujęciu rocznym, natomiast w ujęciu miesięcznym wzrosła o 4,1%.

Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji budowlano-montażowej kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	2010		2011		2010	
	I-IX	IX	I-IX	IX	I-IX	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100				struktura w %	
Ogółem.....	98,5	113,4	118,2	118,1	100,0	100,0
z tego roboty budowlane o charakterze:						
inwestycyjnym	96,0	116,8	115,1	114,1	65,6	67,4
remontowym	104,3	106,7	124,8	126,6	34,4	32,6
Z ogółem działy:						
budowa budynków	97,7	121,4	104,4	109,5	39,6	44,9
budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej.....	97,8	105,4	130,1	120,7	36,7	33,3
roboty budowlane specjalistyczne	101,5	114,3	128,4	132,0	23,7	21,8

W okresie styczeń-wrzesień br. wzrosła sprzedaż we wszystkich działach budownictwa: w budowie budynków – o 4,4% (w tym w jednostkach specjalizujących się

⁸ W cenach stałych, w jednostkach budowlanych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

w robotach budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieskalnych – o 3,2%), robotach budowlanych specjalistycznych – o 28,4% oraz budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej – o 30,1%.

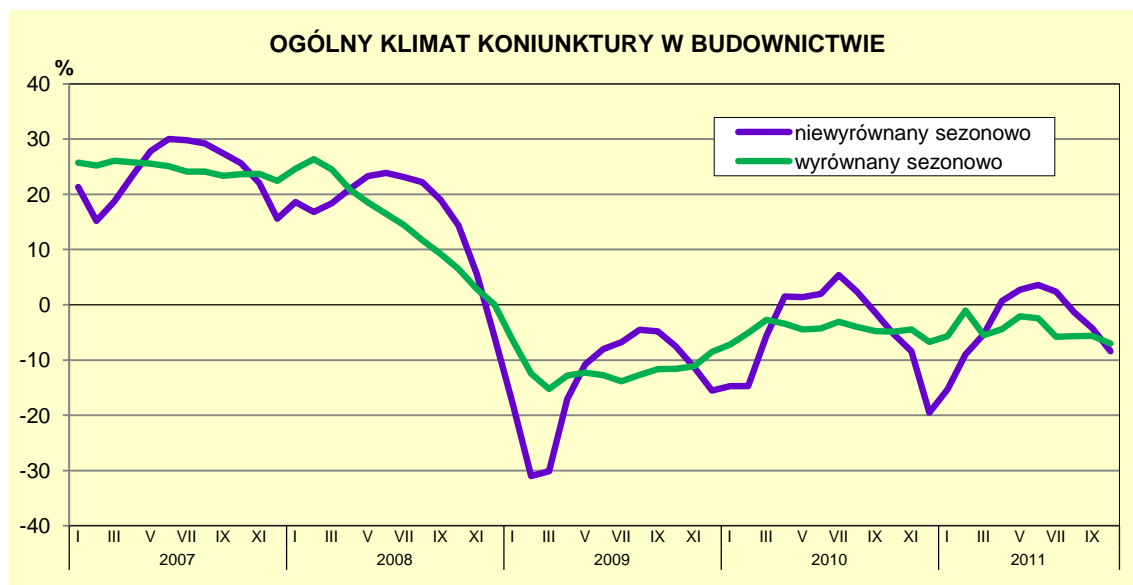
Wśród podmiotów zajmujących się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej bardzo wysoki wzrost produkcji, w stosunku do spadku w analogicznym okresie ub. roku, odnotowały przedsiębiorstwa specjalizujące się w robotach związanych z budową dróg kołowych i szynowych (o 44,0%), mające największy udział w tym dziale. Większa niż przed rokiem była również produkcja w jednostkach zajmujących się głównie robotami związanymi z budową rurociągów, linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych (o 15,1%). Spadek odnotowano natomiast w podmiotach specjalizujących się w robotach związanych z budową pozostałych obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 3,7%).

Spośród przedsiębiorstw zajmujących się robotami budowlanymi specjalistycznymi w okresie styczeń–wrzesień br. najbardziej zwiększyła się produkcja w przedsiębiorstwach zajmujących się wykonywaniem pozostałych specjalistycznych robót budowlanych (o 51,6%) oraz wykonywaniem robót budowlanych wykończeniowych (o 36,0%). Wzrost w skali roku obserwowano również w jednostkach zajmujących się głównie rozbiórką i przygotowaniem terenu pod budowę (o 18,7%) oraz wykonujących głównie instalacje elektryczne, wodno-kanalizacyjne i pozostałe instalacje budowlane (o 16,1%).

W strukturze produkcji budowlano-montażowej ogółem niższy niż przed rokiem był udział budynków mieszkalnych i niemieskalnych. Zwiększył się natomiast udział obiektów inżynierii lądowej i wodnej, w tym głównie autostrad, dróg ekspresowych, ulic i dróg pozostałych.

Struktura (w cenach bieżących) produkcji budowlano-montażowej wg rodzajów obiektów budowlanych przedstawia się następująco:

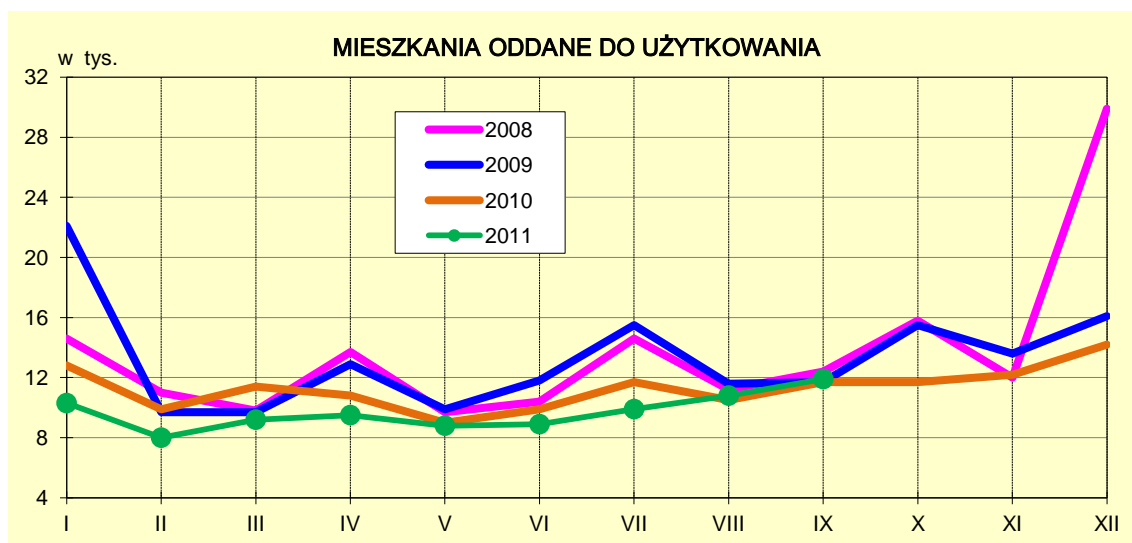
Rodzaje obiektów	Struktura w %	
	I-IX 2010	I-IX 2011
OGÓŁEM	100,0	100,0
Budynki razem	43,2	41,0
Budynki mieszkalne	13,8	12,7
w tym:		
mieszkalne jednorodzinne	1,6	1,3
o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe	10,9	10,0
Budynki niemieskalne	29,4	28,3
w tym:		
biurowe	3,3	3,1
handlowo-usługowe	6,8	6,8
przemysłowe i magazynowe	8,3	8,6
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej	8,0	6,7
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	56,8	59,0
w tym:		
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe.....	23,9	26,0
drogi szynowe, drogi kolei napowietrznych lub podwieszanych	3,1	3,1
mosty, wiadukty i estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne	3,6	4,3
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe	4,8	5,5
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze	10,7	9,2
oczyszczalnie wód i ścieków.....	2,2	2,0
kompleksowe budowle na terenach przemysłowych	5,0	4,6
obiekty pozostałe, gdzie indziej nie sklasyfikowane.....	2,2	2,6

W październiku br. **wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury** w budownictwie kształtuje się na poziomie ujemnym, niższym niż we wrześniu. Bardziej pesymistyczne niż przed miesiącem są oceny bieżącego i przyszłego portfela zamówień krajowych. Pogorszyły się także negatywne oceny bieżącej sytuacji finansowej i produkcji budowlano-montażowej oraz przewidywania w tym zakresie. W najbliższych miesiącach przedsiębiorcy przewidują spadek cen realizacji robót budowlano-montażowych nieco większy od prognozowanego przed miesiącem. Planowane jest także dalsze ograniczanie zatrudnienia. W październiku br., podobnie jak przed miesiącem i przed rokiem, jako główne bariery w prowadzeniu działalności budowlanej przedsiębiorcy wskazują koszty zatrudnienia oraz konkurencję na rynku. W skali roku najbardziej wzrosło znaczenie bariery związanej z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej i kosztami materiałów.

Budownictwo mieszkaniowe

W okresie trzech kwartałów br. utrzymał się, obserwowany od końca 2009 r., spadek w skali roku liczby mieszkań oddanych do użytkowania. Większa niż w okresie styczeń-wrzesień ub. roku była liczba wydanych pozwoleń na budowę i mieszkań rozpoczętych. Od kwietnia ub. roku wzrasta liczba mieszkań w budowie.

Według wstępnych danych⁹, w okresie trzech kwartałów br. **oddano do użytkowania** 87,3 tys. mieszkań, tj. o 10,6% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku. Lepsze niż przed rokiem efekty uzyskano jedynie w przypadku budownictwa indywidualnego (wzrost o 1,3% do 51,0 tys.). W budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem oddano 31,0 tys. mieszkań (spadek o 19,9%), spółdzielczym – 2,2 tys. (spadek o 44,6%), społecznym czynszowym – 1,6 tys. (spadek o 36,6%), komunalnym – 1,5 tys. (spadek o 31,2%) oraz zakładowym – 138 mieszkań (mniej o 27,4%).

W okresie styczeń-wrzesień br. w jedenastu województwach odnotowano spadek liczby mieszkań przekazanych do użytkowania, największy w województwie opolskim – o 37,8%. W pozostałych pięciu województwach oddano do użytkowania więcej mieszkań niż w analogicznym okresie ub. roku, z tego najwyższy wzrost obserwowano w województwie świętokrzyskim – o 22,0%.

We wrześniu br. przekazano do użytkowania 11,9 tys. mieszkań, tj. o 1,8% więcej niż przed rokiem. Wzrost notowano w budownictwie indywidualnym (o 5,2% do 5,9 tys. mieszkań), przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (wzrost o 1,5% do 5,2 tys.) oraz społecznym czynszowym (500 mieszkań, natomiast rok wcześniej nie przekazano

⁹ Dane meldunkowe – mogą ulec zmianie po opracowaniu sprawozdań kwartalnych.

żadnego). Mniej mieszkań przekazano do użytkowania w budownictwie spółdzielczym (180 mieszkań wobec 563 przed rokiem), komunalnym (46 wobec 317) oraz zakładowym (23 wobec 35 mieszkań).

Liczba mieszkań oddanych do użytkowania kształtowała się następująco:

Formy budownictwa mieszkaniowego	I-IX 2010				I-IX 2011			
	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	I-IX 2009=100	przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w m ²	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	I-IX 2010=100	przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w m ²
Ogółem	97674	100,0	85,1	106,0	87274	100,0	89,4	111,2
indywidualne.....	50373	51,6	99,6	146,0	51004	58,4	101,3	145,4
przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	38653	39,6	71,6	66,0	30970	35,5	80,1	65,2
spółdzielcze.....	3896	4,0	72,8	58,9	2157	2,5	55,4	58,1
społeczne czynszowe	2454	2,5	111,8	50,0	1555	1,8	63,4	48,3
komunalne.....	2108	2,1	92,3	37,3	1450	1,7	68,8	40,5
zakładowe.....	190	0,2	41,9	69,7	138	0,1	72,6	68,6

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w okresie styczeń-wrzesień br. wyniosła 111,2 m² i była o 5,2 m² większa niż w analogicznym okresie ub. roku.

W okresie styczeń-wrzesień br. odnotowano wzrost w ujęciu rocznym liczby mieszkań, na których budowę **wydano pozwolenia** (o 6,8% do 141,3 tys. wobec spadku o 4,5% w analogicznym okresie ub. roku) oraz liczby **mieszkań rozpoczętych** (o 0,5% do 128,3 tys. wobec wzrostu o 16,2% w pierwszych trzech kwartałach ub. roku).

Liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia i których budowę rozpoczęto kształtowała się następująco:

Formy budownictwa mieszkaniowego	Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia			Mieszkania, których budowę rozpoczęto		
	I-IX 2011					
	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	I-IX 2010=100	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	I-IX 2010=100
Ogółem	141310	100,0	106,8	128296	100,0	100,5
indywidualne	76720	54,3	98,4	76174	59,4	104,2
przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	60121	42,5	123,0	46223	36,0	96,3
spółdzielcze	2293	1,6	85,6	1600	1,2	48,8
społeczne czynszowe.....	204	0,2	43,4	2582	2,0	142,7
komunalne	1871	1,3	85,4	1356	1,1	94,2
zakładowe	101	0,1	92,7	361	0,3	468,8

Utrzymał się obserwowany od kwietnia ub. roku wzrost w skali roku liczby mieszkań **w budowie** – do 733,6 tys. mieszkań w końcu września br. (o 4,7% więcej niż przed rokiem).

Rynek wewnętrzny

W okresie styczeń-wrzesień br. wzrost sprzedaży detalicznej w skali roku był znacznie wyższy od notowanego odpowiednio przed rokiem.

Sprzedaż detaliczna¹⁰ w okresie styczeń-wrzesień br. w skali roku zwiększyła się o 7,4% (wobec 1,5% przed rokiem), w tym w I kwartale wzrost wyniósł 6,0%, w II kwartale – 8,8%, a w III kwartale – 7,1%.

W okresie dziewięciu miesięcy br. wzrost notowano m.in. w przedsiębiorstwach prowadzących pozostałą sprzedaż detaliczną w niewyspecjalizowanych sklepach (o 28,8%), w jednostkach zajmujących się handlem paliwami stałymi, ciekłymi i gazowymi (o 7,5%) oraz pojazdami samochodowymi, motocyklami, częściami (o 7,2%). Spadek sprzedaży obserwowano w firmach handlujących głównie żywnością, napojami i wyrobami tytoniowymi - o 2,0%.

Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) sprzedaży detalicznej kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2010				2011					2010	
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	IX	I-IX	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100									struktura w %	
Ogółem^a	100,3	101,1	102,9	107,3	106,0	108,8	107,1	107,4	107,7	100,0	100,0
w tym:											
pojazdy samochodowe, motocykle, części	90,7	103,0	114,0	123,7	110,2	111,3	100,9	107,2	101,1	8,7	9,2
paliwa stałe, ciekłe i gazowe	106,3	106,4	100,6	107,6	104,7	105,9	111,2	107,5	108,1	19,8	18,5
żywność, napoje i wyroby tytoniowe	96,0	96,4	96,8	102,4	95,5	99,3	99,0	98,0	101,6	25,9	28,1
pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	114,4	111,1	112,9	116,2	128,9	130,6	127,1	128,8	128,1	9,2	7,9
farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	114,0	113,7	118,0	112,7	117,6	112,2	110,5	113,3	112,5	4,7	4,5
włókno, odzież, obuwie	116,8	109,2	122,7	119,1	116,5	120,6	105,9	114,1	105,8	4,7	4,7
meble, rtv, agd	110,4	120,6	135,5	126,2	105,4	106,9	103,2	105,1	104,4	6,5	6,8
prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	86,7	80,6	81,2	81,7	99,1	106,0	102,4	102,6	103,9	5,6	6,0
pozostałe	94,4	92,8	93,8	98,2	109,7	115,6	115,0	113,7	115,3	14,3	13,6

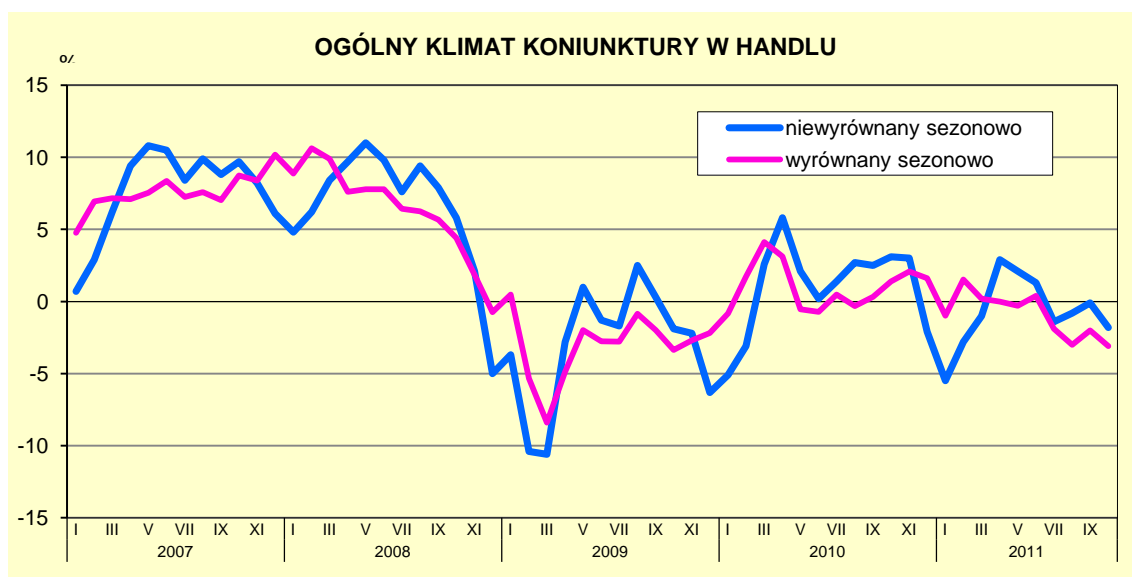
a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii wg przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) wolumenu sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych (np. połączenia przedsiębiorstw). Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej ogółem.

¹⁰ W cenach stałych, zrealizowana przez przedsiębiorstwa handlowe i niehandlowe o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

We wrześniu br. sprzedaż detaliczna rosła szybciej niż w poprzednich miesiącach – zwiększyła się o 7,7% w skali roku (wobec 6,9% w sierpniu br. oraz 6,4% przed rokiem). Wzrost notowano w większości grup, w tym m.in. w przedsiębiorstwach prowadzących pozostałą sprzedaż detaliczną w niewyspecjalizowanych sklepach (o 28,1%) oraz w jednostkach zajmujących się handlem paliwami stałymi, ciekłymi i gazowymi (o 8,1%). Po spadkach notowanych w okresie maj-lipiec br., we wrześniu odnotowano wzrost sprzedaży żywności, napojów i wyrobów tytoniowych o 1,6% (wobec spadku o 0,8% przed rokiem).

Sprzedaż hurtowa¹¹ w przedsiębiorstwach handlowych w okresie styczeń-wrzesień br. była o 13,7% wyższa niż przed rokiem, a w przedsiębiorstwach hurtowych – większa o 12,9%. Znacznie szybciej niż przed rokiem rosła sprzedaż m.in. w grupie „półprodukty i odpady pochodzenia nierolniczego oraz złom” (22,5%) oraz „kosmetyki i wyroby farmaceutyczne” (14,7%). Umocnił się również wzrost sprzedaży w grupie „żywność” (3,3%).

We wrześniu br. utrzymał się, obserwowany przed miesiącem, wysoki wzrost sprzedaży hurtowej w przedsiębiorstwach handlowych (13,9% w skali roku), w tym w przedsiębiorstwach hurtowych – 13,0%.

W październiku br. **ogólny klimat koniunktury** w handlu detalicznym jest oceniany nieco gorzej niż przed miesiącem. Pesymistyczne są nastroje firm mikro, małych i średnich, przy pozytywnych ocenach przedsiębiorstw dużych. Wśród branż negatywnie oceniają koniunkturę jednostki z branży „żywność” oraz „pojazdy samochodowe”, pozytywnie natomiast podmioty sprzedające „artykuły gospodarstwa domowego ogółem” oraz „włókno, odzież, obuwie”. Bardziej pesymistyczne niż we wrześniu br. są oceny

¹¹ W cenach bieżących, w przedsiębiorstwach handlowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

bieżące oraz przewidywania ogółu przedsiębiorstw w zakresie zdolności do regulowania zobowiązań finansowych. Poziom zapasów towarów jest nadal uważany za nadmierny. Pozytywne są wskazania dotyczące przyszłej sprzedaży oraz popytu na towary. Firmy planują ograniczenie zatrudnienia w skali nieco większej od przewidywanej przed miesiącem. Przedsiębiorstwa sygnalizują wzrost zarówno cen bieżących, jak i przyszłych.

Wśród barier utrudniających działalność ankietowanych firm najbardziej dotkliwymi pozostają konkurencja na rynku, koszty zatrudnienia, niedostateczny popyt oraz wysokie obciążenia na rzecz budżetu. W porównaniu z sytuacją sprzed roku zwiększyła się uciążliwość m.in. kosztów zatrudnienia oraz niepewności ogólnej sytuacji gospodarczej.

Transport

W okresie styczeń–wrzesień br. w jednostkach transportu ogółem¹² notowano wysoką dynamikę **sprzedaży usług**¹³, jednak w trzecim kwartale była ona wolniejsza niż w dwóch poprzednich.

W transporcie ogółem w okresie styczeń – wrzesień br. obserwowano wzrost sprzedaży usług w skali roku o 11,1%, w tym: w transporcie samochodowym o 17,2%, transporcie kolejowym o 10,1%, a w magazynowaniu i działalności usługowej wspomagającej transport o 1,8%. Spadek notowano natomiast w transporcie rurociągowym – o 1,8%. We wrześniu br. w jednostkach transportu ogółem sprzedaż usług była o 9,5% wyższa niż przed rokiem.

Przewozy ładunków ogółem w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosły 348,1 mln ton, tj. o 9,9% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Wzrost przewozów obserwowano w transporcie samochodowym i kolejowym, spadek natomiast wystąpił w transporcie wodnym śródlądowym, morskim i rurociągowym. We wrześniu br. przewieziono 41,0 mln ton ładunków – o 6,2% więcej niż przed rokiem.

W okresie trzech kwartałów br. **transportem kolejowym** przewieziono 186,0 mln ton ładunków (o 8,6% więcej niż przed rokiem), a wzrost przewozów notowano w większości grup ładunków. Średniodobowe przewozy ładunków były o 2,0% większe niż przed rokiem. W komunikacji międzynarodowej przewozy ładunków zwiększyły się o 4,5% (w tym notowano wzrost przewozów ładunków importowanych o ok. 20% i tranzytowych o ok. 7%, przy spadku eksportowanych o ok. 15%), natomiast w komunikacji wewnętrznej – wzrosły o ok. 10%. We wrześniu br. transportem kolejowym przewieziono 21,2 mln ton ładunków (spadek o 1,6% w skali roku).

Transportem samochodowym zarobkowym od początku roku przewieziono 114,1 mln ton ładunków, tj. o 21,7% więcej niż przed rokiem, natomiast we wrześniu br. przewieziono 14,1 mln ton ładunków (wzrost o 23,8% w ujęciu rocznym). Potencjał przewozowy transportu samochodowego zarobkowego zwiększył się od początku roku o 6,2%.

Transportem rurociągowym przetłoczono w okresie trzech kwartałów br. 40,3 mln ton ropy i produktów naftowych (o 3,6% mniej niż przed rokiem), a we wrześniu – 4,8 mln ton (o 5,2% więcej niż w analogicznym miesiącu ub. roku).

Przewozy ładunków **transportem morskim** od początku roku wyniosły 5,0 mln ton (o 15,1% mniej w skali roku), natomiast we wrześniu br. przewieziono 0,6 mln ton ładunków (spadek odpowiednio o 12,1%).

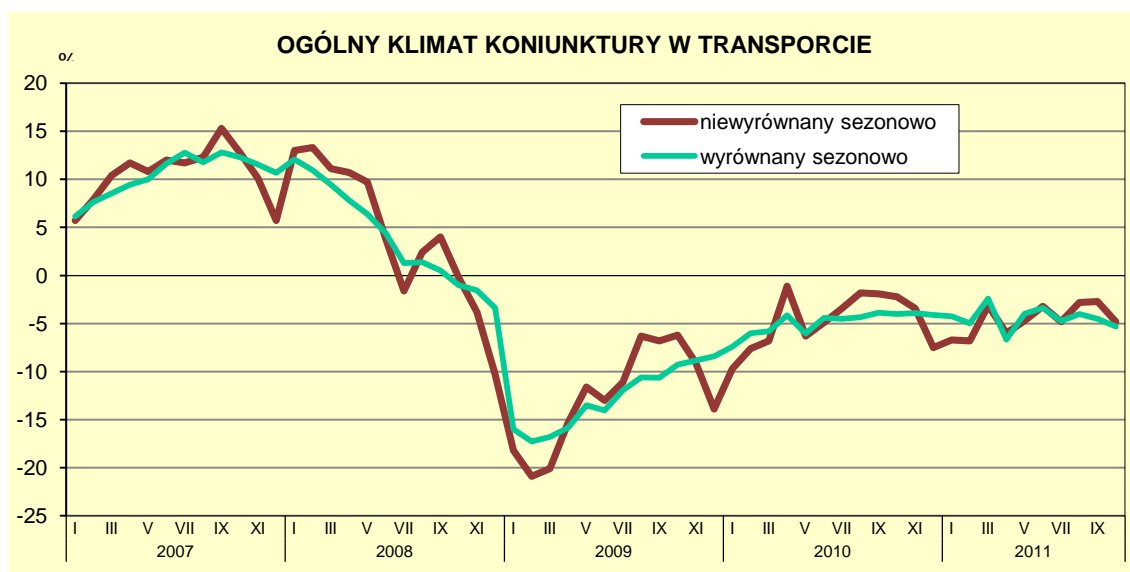
¹² W jednostkach transportu o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

¹³ W cenach stałych, obejmująca wpływy za przewozy ładunków, bagażu, poczty, przeładunki, spedycję, składowanie i magazynowanie ładunków oraz inne usługi związane z obsługą transportu.

W portach morskich od początku roku przeładowano 43,0 mln ton ładunków, tj. o 2,5% mniej niż przed rokiem. Niższe były przeładunki w grupie ładunków masowych ciekłych o 13,7% (głównie z powodu spadku przeładunku ropy naftowej – o 17,0%), pozostałych ładunków drobnicowych o 5,4% oraz ładunków masowych suchych o 4,4% (w wyniku znaczącego spadku przeładunku węgla i koksu – o 34,4%). Wzrosły natomiast przeładunki kontenerów (o 24,2%) oraz ładunków tocznych (o 7,2%). We wrześniu br. w portach morskich przeładowano 4,6 mln ton ładunków (o 12,5% mniej niż przed rokiem).

W okresie styczeń–wrzesień br. spadek przeładunków obserwowano w portach: Gdańsk (o 9,7% do 17,8 mln ton) oraz Świnoujście (o 5,4% do 7,6 mln ton). Wzrost odnotowano w portach: Police (o 9,4% do 1,5 mln ton), Gdynia (o 9,0% do 9,7 mln ton) oraz Szczecin (o 2,2% do 6,0 mln ton).

W okresie styczeń–wrzesień br. **środkami komunikacji publicznej** przewieziono 559,2 mln pasażerów – o 9,1% mniej niż przed rokiem. Transportem samochodowym przewieziono 359,6 mln pasażerów (spadek o 13,5%), a transportem kolejowym – 193,8 mln (spadek o 0,6%). Wzrost przewozów pasażerów zaobserwowano natomiast w transporcie lotniczym o 34,4% do 5,1 mln pasażerów.

W październiku br. wskaźnik **ogólnego klimatu koniunktury** w sekcji transport i gospodarka magazynowa jest ujemny, gorszy od notowanego we wrześniu br. Po dwóch miesiącach niekorzystnych ocen, pozytywne są wskazania bieżącego popytu i sprzedaży oraz poprawiły się negatywne oceny sytuacji finansowej. Jednakże oczekiwania w tych obszarach są mniej optymistyczne, a w przypadku sytuacji finansowej – niekorzystne. Przewidywany jest wzrost przyszłych cen usług transportowych. Nieco mniej pesymistyczne niż we wrześniu br. są prognozy zatrudnienia.

Łączność

Sprzedaż usług łączności w okresie dziewięciu miesięcy br. rosła w tempie zbliżonym do notowanego w analogicznym okresie ub. roku. W III kwartale br. wzrost sprzedaży usług był w skali roku wyższy niż w I półroczu br.

W okresie trzech kwartałów br. **sprzedaż usług łączności ogółem**¹⁴, obejmująca wpływy za usługi pocztowe i kurierskie oraz za usługi telekomunikacyjne, była o 3,2% wyższa niż przed rokiem (wobec wzrostu o 3,3% w analogicznym okresie ub. roku). Wzrosła zarówno sprzedaż usług telekomunikacyjnych – o ok. 4%, jak i usług pocztowych i kurierskich – o ok. 1%.

W końcu września br. liczba abonentów i użytkowników (usługi z przedpłatą) **telefonii ruchomej (komórkowej)** ukształtowała się na poziomie 49,4 mln (w tym ok. 52% to użytkownicy) i była o 6,5% większa niż przed rokiem oraz o 4,1% wyższa niż w końcu grudnia ub. roku. Na 100 mieszkańców przypadało 129,4 abonentów i użytkowników (wobec 121,5 w końcu grudnia ub. roku oraz 119,9 przed rokiem). W ciągu trzech kwartałów br. przybyło ok. 1,9 mln abonentów i użytkowników (wobec 1,4 mln przed rokiem).

Utrzymał się spadek liczby **telefonicznych łączy głównych**¹⁵, zapoczątkowany w 2005 r. W okresie trzech kwartałów br. ich liczba w sieci publicznej telefonii przewodowej wyniosła ok. 7,7 mln i była o ok. 6% niższa niż w końcu ub. roku. Na 100 mieszkańców przypadało ok. 20,3 łączy (w końcu ub. roku 21,6). Liczba łączy w dostęпах ISDN¹⁶ w końcu trzeciego kwartału br. wyniosła ok. 1,2 mln (w tym ok. 93% zainstalowano w miastach) i była o ok. 1% mniejsza niż w końcu ub. roku.

¹⁴ W cenach stałych, w jednostkach łączności o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

¹⁵ Standardowe łączy główne (abonenci telefonii przewodowej) powiększone o liczbę łączy w dostęпах ISDN.

¹⁶ ISDN – telefoniczna sieć cyfrowa z integracją usług, umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci do transferu głosu, obrazu, faksów, danych.

Bilans płatniczy

Według wstępnych danych **saldo rachunku bieżącego bilansu płatniczego**¹⁷ było w sierpniu br. ujemne i wyniosło minus 1730 mln EUR, tj. poprawiło się o 276 mln EUR w porównaniu z sierpniem ub. roku. Na ujemne saldo rachunku bieżącego znaczny wpływ miały ujemne salda obrotów towarowych oraz dochodów. W sierpniu br. **saldo obrotów towarowych** poprawiło się i ukształtowało na poziomie minus 750 mln EUR (wobec minus 1150 mln EUR przed rokiem), przy czym eksport wzrósł o 17,1%, a import – o 11,7%. **Saldo usług** wyniosło 259 mln EUR (wobec 17 mln EUR w sierpniu ub. roku), a na jego wartość wpłynęły dodatnie salda: usług transportowych (239 mln EUR), podróży zagranicznych (12 mln EUR) i pozostałych usług (8 mln EUR). Przychody z tytułu eksportu usług wyniosły 2275 mln EUR (wzrost o 6,1%), a rozchody z tytułu importu usług zmniejszyły się o 5,3% do 2016 mln EUR. Ujemne **saldo dochodów** pogłębiło się w porównaniu z sierpniem ub. roku o 557 mln EUR, tj. o 49,9%. Było to w większości rezultatem wzrostu rozchodów do 2186 mln EUR, o czym w znacznym stopniu zdecydowało ujemne saldo dochodów z inwestycji (minus 1779 mln EUR), wynikające głównie z dochodów uzyskanych przez bezpośrednich inwestorów zagranicznych (z tytułu ich zaangażowania kapitałowego w polskich podmiotach) w wysokości 1208 mln EUR. Saldo **transferów bieżących** w sierpniu br. było dodatnie i wyniosło 435 mln EUR (wobec 244 mln EUR przed rokiem), przy czym wartość przychodów wyniosła 728 mln EUR (wzrost o 35,1%), a rozchodów – 293 mln EUR (spadek o 0,7%).

Rachunek kapitałowy bilansu płatniczego zamknął się dodatnim saldem w wysokości 394 mln EUR (wobec 79 mln EUR w analogicznym okresie ub. roku).

Saldo rachunku finansowego bilansu płatniczego w sierpniu br. wyniosło 846 mln EUR (wobec 2037 mln EUR przed rokiem). **Saldo inwestycji zagranicznych w Polsce** było dodatnie i ukształtowało się na poziomie 891 mln EUR, w tym wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce – 1023 mln EUR. Polskie inwestycje bezpośrednie za granicą wyniosły 11 mln EUR. Na wielkość **salda rachunku finansowego** wpływały również inwestycje portfelowe: aktywa w wysokości 530 mln EUR, a pasywa 2479 mln EUR oraz pozostałe inwestycje: aktywa wyniosły minus 451 mln EUR, a pasywa minus 2611 mln EUR. Saldo pochodnych instrumentów finansowych ukształtowało się na poziomie minus 135 mln EUR.

Wartość **aktywów rezerwowych** w sierpniu br. obniżyła się o 535 mln EUR. Stan oficjalnych aktywów rezerwowych na koniec sierpnia br. wyniósł 74077 mln EUR.

¹⁷ Opracowano na podstawie materiałów NBP.

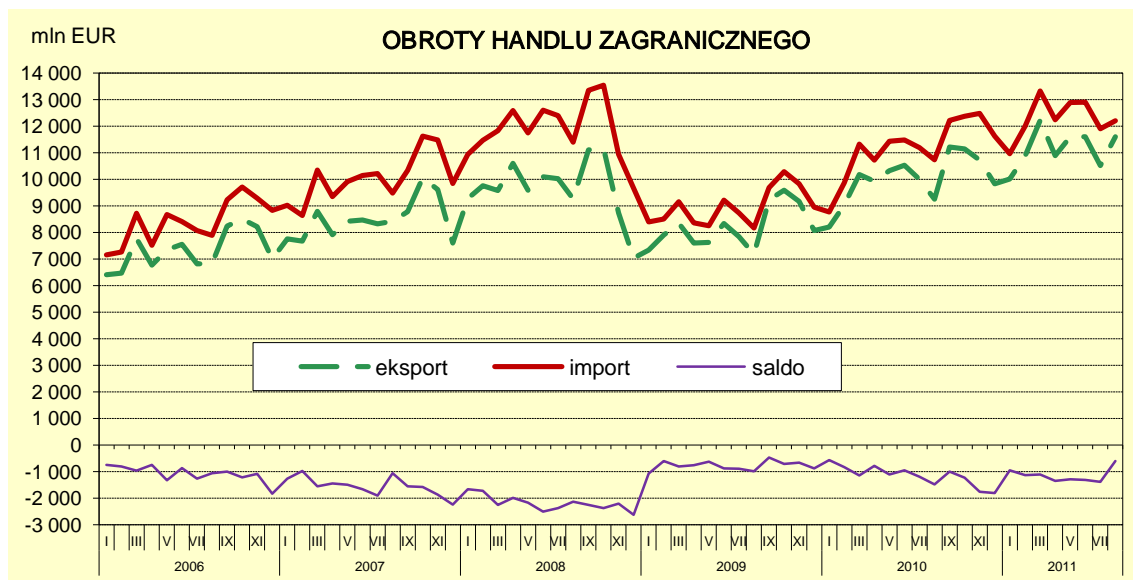
Bilans płatniczy kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	VIII 2010	VIII 2011	IX 2010-VIII 2011 ^a
	w mln EUR		
A. RACHUNEK BIEŻĄCY	-2006	-1730	-18192
Saldo obrotów towarowych	-1150	-750	-10844
Eksport.....	9913	11607	135957
Import.....	11063	12357	146801
Saldo usług.....	17	259	3795
Przychody	2145	2275	26491
Rozchody	2128	2016	22696
Saldo dochodów	-1117	-1674	-14858
Przychody	489	512	5887
Rozchody	1606	2186	20745
Saldo transferów bieżących	244	435	3715
Przychody	539	728	8706
Rozchody	295	293	4991
B. RACHUNEK KAPITAŁOWY	79	394	7400
Przychody	99	414	7949
Rozchody	20	20	549
C. RACHUNEK FINANSOWY	2037	846	21579
Polskie inwestycje bezpośrednie za granicą	99	11	-6161
Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce	-679	1023	7895
Inwestycje portfelowe – aktywa	55	530	-436
Udziałowe papiery wartościowe.....	56	516	-248
Dłużne papiery wartościowe.....	-1	14	-188
Inwestycje portfelowe – pasywa	3369	2479	13190
Udziałowe papiery wartościowe.....	161	-194	3939
Dłużne papiery wartościowe.....	3208	2673	9251
Pozostałe inwestycje – aktywa	-72	-451	-2018
NBP	0	0	0
Sektor rządowy.....	-1	-2	-44
Monetarne Instytucje Finansowe	28	-924	-1115
Pozostałe sektory.....	-99	475	-859
Pozostałe inwestycje – pasywa	-864	-2611	9906
NBP	135	-154	-693
Sektor rządowy.....	8	1	2542
Monetarne Instytucje Finansowe	-1270	-2065	4052
Pozostałe sektory.....	263	-393	4005
Pochodne instrumenty finansowe	129	-135	-797
D. SALDO BŁĘDÓW I OPUSZCZEŃ	314	-101	-7134
Razem A-D	424	-591	3653
E. OFICJALNE AKTYWA REZERWOWE.....	-424	591	-3653

^a Dane skumulowane są prezentowane krocząco w ujęciu 12 miesięcy.

Handel zagraniczny

W okresie styczeń–sierpień br. obroty handlu zagranicznego wzrosły w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, przy czym po zwolnieniu dynamiki w czerwcu i lipcu, w sierpniu notowano jej przyspieszenie – w większej skali po stronie eksportu niż importu. W okresie styczeń–sierpień br. wzrosła wymiana towarowa ze wszystkimi grupami krajów – najbardziej z krajami Europy Środkowo-Wschodniej. W strukturze obrotów ogółem nieco zmniejszył się udział krajów Unii Europejskiej, zwiększył się natomiast krajów Europy Środkowo – Wschodniej. Pogłębiło się w skali roku ujemne saldo obrotów ogółem, głównie na skutek pogorszenia ujemnego salda wymiany z krajami Europy Środkowo-Wschodniej.

Eksport liczony w złotych **w cenach bieżących** był większy niż przed rokiem o 13,6% i wyniósł 353,7 mld zł, natomiast import wzrósł o 13,4% do 389,8 mld zł. Wymiana zamknęła się ujemnym saldem w wysokości 36,1 mld zł (przed rokiem minus 32,3 mld zł). Obroty liczone w euro zwiększyły się po stronie eksportu o 15,3% do 89,3 mld EUR, a po stronie importu o 15,1% do 98,4 mld EUR. Saldo wyniosło minus 9,1 mld EUR (w okresie styczeń–sierpień ub. roku minus 8,0 mld EUR). Eksport w dolarach USA wyniósł 124,8 mld USD i był wyższy o 21,7%, a import – 137,5 mld USD, tj. o 21,6% więcej niż przed rokiem. Ujemne saldo ukształtowało się na poziomie 12,7 mld USD (w okresie styczeń–sierpień ub. roku minus 10,6 mld USD).

Zarówno eksport jak i import **w cenach stałych** w okresie styczeń–lipiec br. był wyższy niż w tym samym okresie ub. roku o 6,6%. W obrotach z krajami UE wolumen eksportu zwiększył się o 4,6%, z krajami Europy Środkowo-Wschodniej o 17,3%, a z krajami rozwijającymi się – o 11,5%. Wolumen towarów sprowadzanych z krajów UE wzrósł o 8,9%, z krajów Europy Środkowo-Wschodniej o 6,2%, a z krajów rozwijających się o 5,4%.

Dynamika cen (liczonych w złotych) towarów eksportowanych i importowanych ogółem w okresie styczeń–lipiec br. była wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku. **Wskaźnik terms of trade** ogółem wyniósł 98,7 wobec 99,5 w okresie styczeń–lipiec ub. roku, na co wpływały przede wszystkim niekorzystne relacje cen w wymianie z krajami Europy Środkowo-Wschodniej.

W obrotach towarowych z krajami UE, w wyniku szybszego wzrostu cen towarów eksportowanych (o 6,0%) niż importowanych (o 4,5%), wskaźnik terms of trade wyniósł 101,4 wobec 102,3 w analogicznym okresie ub. roku.

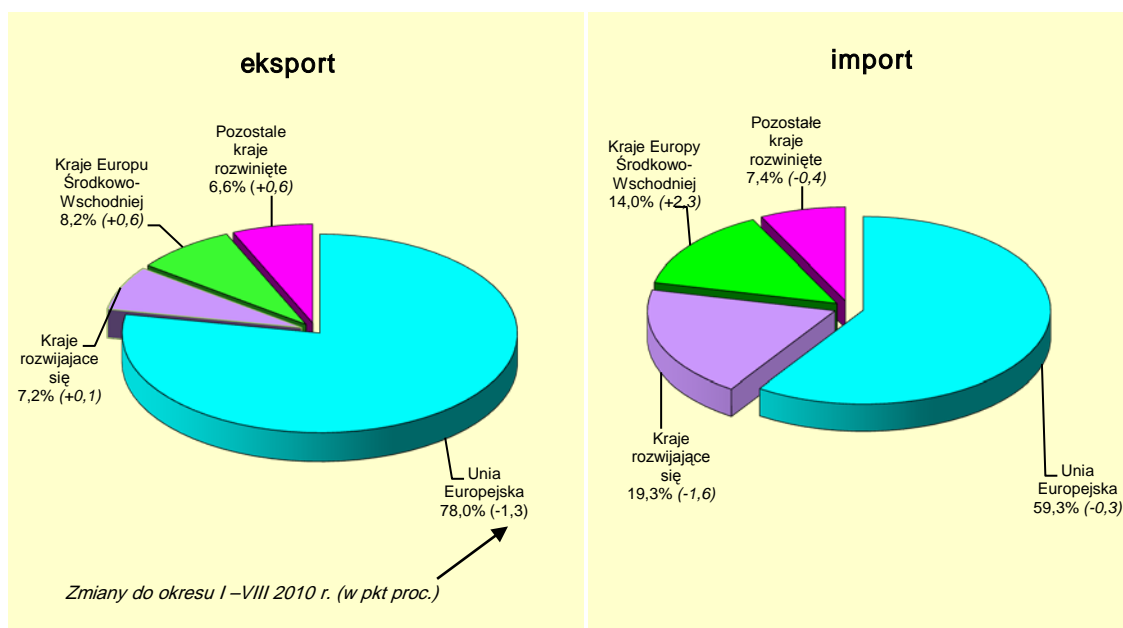
W wymianie handlowej z krajami Europy Środkowo-Wschodniej wskaźnik terms of trade kształtował się na niekorzystnym poziomie 84,9 wobec 80,1 w okresie styczeń–lipiec ub. roku, co spowodowane było znacznym wzrostem cen towarów importowanych – o 23,5% (w tym zwłaszcza paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych, głównie importowanych z Rosji – o 31,0%), przy mniejszym wzroście cen towarów eksportowanych – o 4,8%.

W obrotach z krajami rozwijającymi się w okresie styczeń–lipiec br. wskaźnik terms of trade wyniósł 100,8 wobec 109,3 w analogicznym okresie ub. roku.

Obroty handlu zagranicznego kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-VIII 2011						I-VIII 2010	I-VIII 2011
	w mln zł	w mln EUR	w mln USD	I-VIII 2010=100			struktura w %	
				zł	EUR	USD		
EKSPORT	353742,7	89316,5	124761,0	113,6	115,3	121,7	100,0	100,0
Kraje rozwinięte.....	299134,7	75532,5	105463,6	112,6	114,2	120,3	85,3	84,6
w tym Unia								
Europejska.....	275989,1	69689,5	97298,4	111,7	113,3	119,3	79,3	78,0
w tym strefa euro.....	191754,1	48421,6	67589,0	109,8	111,4	117,2	56,1	54,2
Kraje rozwijające się.....	25655,8	6474,5	9063,2	116,4	118,4	126,2	7,1	7,2
Kraje Europy Śr.-Wsch.....	28952,2	7309,5	10234,2	122,8	124,9	133,6	7,6	8,2
IMPORT	389762,8	98419,5	137479,5	113,4	115,1	121,6	100,0	100,0
Kraje rozwinięte.....	259876,1	65630,9	91683,3	112,2	113,9	120,1	67,4	66,7
w tym Unia								
Europejska.....	231102,6	58369,9	81538,4	112,9	114,5	120,8	59,6	59,3
w tym strefa euro.....	179741,5	45397,3	63422,2	112,1	113,7	120,0	46,7	46,1
Kraje rozwijające się.....	75408,3	19038,4	26580,2	105,1	106,7	113,0	20,9	19,3
Kraje Europy Śr.-Wsch.....	54478,4	13750,2	19216,0	135,3	137,3	145,0	11,7	14,0
SALDO	-36020,1	-9103,0	-12718,5	x	x	x	x	x
Kraje rozwinięte.....	39258,6	9901,6	13780,3	x	x	x	x	x
w tym Unia								
Europejska.....	44886,5	11319,6	15760,0	x	x	x	x	x
w tym strefa euro.....	12012,6	3024,3	4166,8	x	x	x	x	x
Kraje rozwijające się.....	-49752,5	-12563,9	-17517,0	x	x	x	x	x
Kraje Europy Śr.-Wsch.....	-25526,2	-6440,7	-8981,8	x	x	x	x	x

STRUKTURA GEOGRAFICZNA OBROTÓW HANDLU ZAGRANICZNEGO w okresie styczeń–sierpień 2011 r.

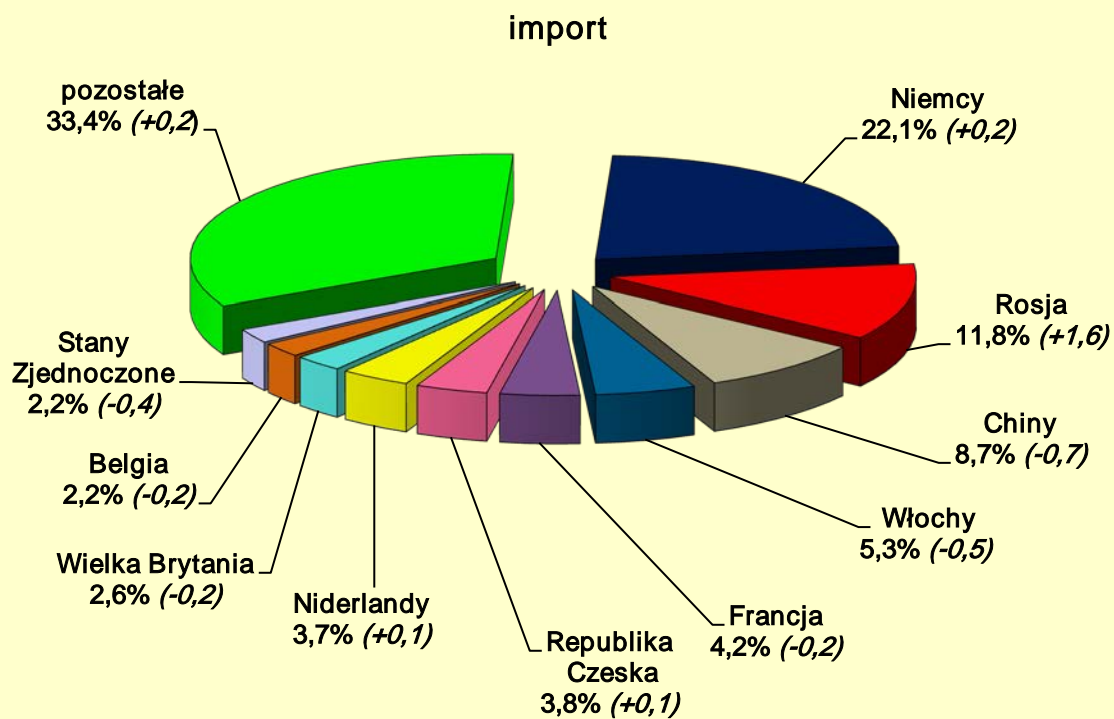
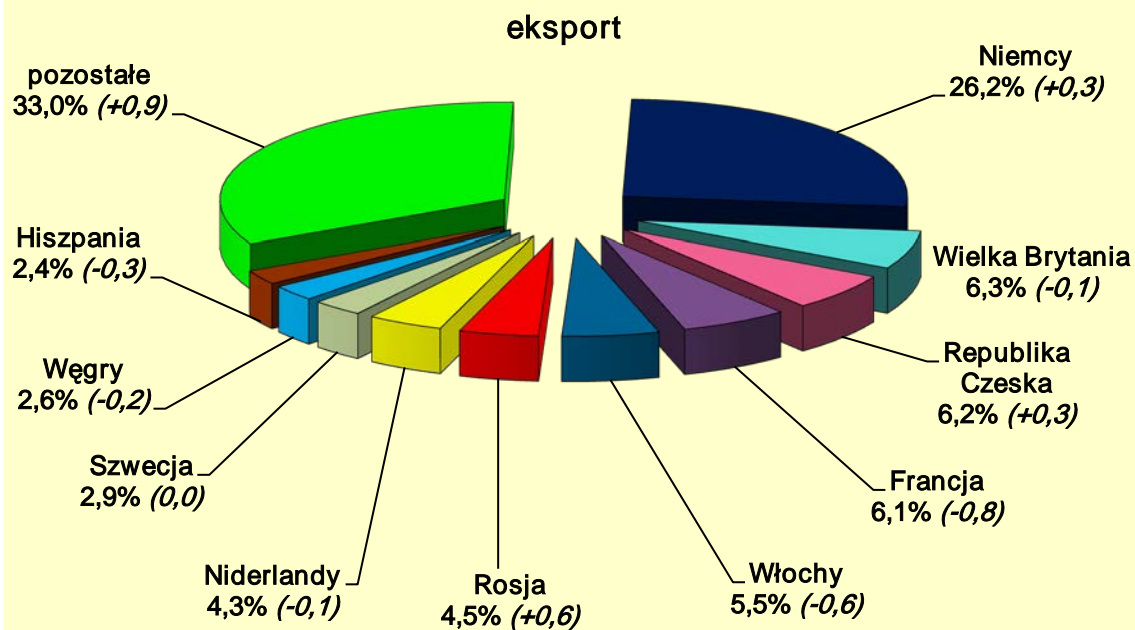
W strukturze geograficznej, w porównaniu z okresem styczeń–sierpień ub. roku, obniżył się w obrotach towarowych ogółem udział krajów rozwiniętych (w tym krajów UE), przy wzroście znaczenia krajów Europy Środkowo-Wschodniej, natomiast udział krajów rozwijających się w eksporcie nieznacznie wzrósł, a w imporcie zmniejszył się.

W obrotach z krajami **Unii Europejskiej** eksport wzrósł o 11,7% do 276,0 mld zł, a import – o 12,9% do 231,1 mld zł, co wpłynęło na wzrost dodatniego salda z 42,3 mld zł przed rokiem do 44,9 mld zł w okresie styczeń–sierpień br. Obroty liczone w euro wyniosły w eksporcie 69,7 mld EUR, tj. o 13,3% więcej niż przed rokiem, a w imporcie 58,4 mld EUR – wzrost o 14,5%. Dodatkowo saldo wyniosło 11,3 mld EUR (w okresie ośmiu miesięcy ub. roku 10,5 mld EUR). Eksport w dolarach USA był wyższy o 19,3%, a import – o 20,8%, dodatkowo saldo wyniosło 15,8 mld USD wobec 14,1 mld USD w ub. roku. Eksport do krajów Unii Europejskiej stanowił 78,0% wartości eksportu ogółem, a import z tych krajów – 59,3% wartości importu ogółem wobec odpowiednio 79,3% i 59,6% w okresie styczeń–sierpień ub. roku.

Wartość eksportu do **Niemiec** wzrosła o 14,5% do poziomu 92,5 mld zł, a import zwiększył się o 14,1% do 86,0 mld zł. Wymiana zamknęła się dodatnim saldem w wysokości 6,5 mld zł (przed rokiem 5,4 mld zł). Obroty z Niemcami wyrażone w euro wzrosły o 16,2% w eksporcie i o 15,7% w imporcie, a dodatkowo saldo wyniosło 1,7 mld EUR (w okresie styczeń–sierpień ub. roku 1,3 mld EUR). Udział Niemiec wzrósł w eksporcie ogółem z 25,9% do 26,2%, a w imporcie ogółem – z 21,9% do 22,1%.

W wymianie z Niemcami (wg grup towarowych SITC) odnotowano głównie wzrost eksportu koks i półkoks, natomiast spadek – m.in. samochodów osobowych i elektrycznego sprzętu przekątnikowego. W imporcie zwiększyła się m.in. wartość dostaw części i akcesoriów do pojazdów mechanicznych oraz spalinowych silników tłokowych i ich części, natomiast obniżyła się – m.in. samochodów osobowych.

STRUKTURA GEOGRAFICZNA OBROTÓW HANDLU ZAGRANICZNEGO w okresie styczeń–sierpień 2011 r.

Zmiany do okresu I–VIII 2010 r. (w pkt proc.)

Wśród naszych partnerów handlowych, kolejne pozycje po Niemczech zajmowały w eksporcie – W. Brytania (6,3%), Republika Czeska (6,2%), Francja (6,1%), Włochy (5,5%), Rosja (4,5%), Niderlandy (4,3%), Szwecja (2,9%), Węgry (2,6%) oraz Hiszpania (2,4%), a w imporcie – Rosja (11,8%), Chiny (8,7%), Włochy (5,3%), Francja (4,2%), Republika Czeska (3,8%), Niderlandy (3,7%), W. Brytania (2,6%), Belgia i Stany Zjednoczone (po 2,2%).

Obroty towarowe z krajami **Europy Środkowo-Wschodniej**, w porównaniu z okresem styczeń–sierpień ub. roku, zwiększyły się w eksporcie o 22,8% do poziomu 29,0 mld zł, a w imporcie – o 35,3% do 54,5 mld zł. Wymiana zamknęła się ujemnym saldem 25,5 mld zł wobec ujemnego salda 16,7 mld zł przed rokiem. Obroty liczone w euro w eksporcie wyniosły 7,3 mld EUR, a w imporcie 13,8 mld EUR i były wyższe odpowiednio o 24,9% i o 37,3%, natomiast ujemne saldo wyniosło 6,5 mld EUR wobec minus 4,2 mld EUR w okresie styczeń–sierpień ub. roku. Eksport i import w dolarach USA były wyższe odpowiednio o 33,6% i o 45,0%. Ujemne saldo ukształtowało się na poziomie 9,0 mld USD wobec minus 5,6 mld USD przed rokiem. Udział eksportu do krajów Europy Środkowo-Wschodniej w eksporcie ogółem wzrósł z 7,6% w okresie styczeń–sierpień ub. roku do 8,2%, a odpowiednio importu – z 11,7% do 14,0%.

W rankingu naszych partnerów handlowych **Rosja** przesunęła się w eksporcie z siódmego miejsca przed rokiem na szóste, a w imporcie pozostała na drugim. Eksport do Rosji zwiększył się, w porównaniu z okresem styczeń–sierpień ub. roku, o 28,9% i wyniósł 15,8 mld zł, natomiast import wzrósł o 31,5% – do poziomu 46,1 mld zł. Ujemne saldo obrotów wyniosło 30,3 mld zł wobec minus 22,8 mld zł przed rokiem. Obroty z Rosją wyrażone w euro zwiększyły się o 31,3% w eksporcie i o 33,4% w imporcie, a ujemne saldo wyniosło 7,6 mld EUR (w okresie styczeń–sierpień ub. roku minus 5,7 mld EUR). Wartość wymiany liczonej w dolarach USA po stronie eksportu wzrosła o 40,5%, a po stronie importu – o 40,6%. Ujemne saldo ukształtowało się na poziomie 10,6 mld USD (przed rokiem minus 7,6 mld USD). Udział Rosji zwiększył się w eksporcie ogółem z 3,9% w okresie styczeń–sierpień ub. roku do 4,5%, a w imporcie – z 10,2% do 11,8%.

W obrotach z Rosją (wg grup SITC) wyższa niż przed rokiem była m.in. wartość eksportu części i akcesoriów do pojazdów oraz drogowych pojazdów mechanicznych innych niż samochody osobowe i ciężarowe, a niższa – m.in. preparatów perfumeryjnych, kosmetycznych i toaletowych. Na wzrost importu wpłynęło m.in. zwiększenie wartości dostaw ropy naftowej, a także węgla, aluminium oraz propanu i butanu skroplonego.

W obrotach ogółem **wg nomenklatury SITC** odnotowano wzrost we wszystkich sekcjach towarowych, szczególnie wysoki – paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych. W strukturze towarowej obrotów znacznie obniżył się udział maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego, natomiast zwiększył się – paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych.

Dynamika i struktura obrotów ogółem wg sekcji SITC kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-VIII 2011		I-VIII 2010	I-VIII 2011
	w mln zł	I-VIII 2010=100	struktura w %	
EKSPORT	353742,7	113,6	100,0	100,0
w tym:				
Żywność i zwierzęta żywe	31260,5	111,6	9,0	8,8
Napoje i tytoń	4355,3	102,6	1,4	1,2
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw	8405,2	115,1	2,4	2,4
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne	20200,3	159,5	4,1	5,7
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne	620,4	106,3	0,2	0,2
Chemikalia i produkty pokrewne	31518,0	118,7	8,5	8,9
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca.	75958,9	121,1	20,1	21,5
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	137612,8	105,8	41,8	38,9
Różne wyroby przemysłowe	43562,5	111,6	12,5	12,3
IMPORT	389762,8	113,4	100,0	100,0
w tym:				
Żywność i zwierzęta żywe	24983,9	113,1	6,4	6,4
Napoje i tytoń	2293,3	110,7	0,6	0,6
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw	13193,1	124,8	3,1	3,4
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne	49557,3	135,4	10,7	12,7
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne	1636,3	158,9	0,3	0,4
Chemikalia i produkty pokrewne	56942,0	112,5	14,7	14,6
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca.	72273,6	117,4	17,9	18,5
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	122400,1	104,7	34,0	31,4
Różne wyroby przemysłowe	37236,0	106,8	10,2	9,6

Eksport **produktów rolno-spożywczych**, w porównaniu z okresem styczeń–sierpień ub. roku, był wyższy o 9,8% i wyniósł 37636,7 mln zł (9501,6 mln EUR), a import wzrósł o 15,1% i ukształtował się na poziomie 31705,2 mln zł (8006,1 mln EUR). Obroty zamknęły się dodatnim saldem 5931,5 mln zł (1495,5 mln EUR) wobec dodatniego salda 6735,4 mln zł (1676,0 mln EUR) w okresie styczeń–sierpień ub. roku. Udział produktów rolno-spożywczych w eksporcie ogółem wyniósł 10,6%, a w imporcie ogółem – 8,1% (przed rokiem odpowiednio 11,0% i 8,0%).

W porównaniu z okresem styczeń–sierpień ub. roku zwiększyła się wartość obrotów towarami rolno – spożywczymi ze wszystkimi grupami krajów, w tym eksport do krajów rozwijających się – o 40,9%, do krajów Europy Środkowo-Wschodniej – o 13,6% i do krajów rozwiniętych – o 7,0% (w tym do krajów UE o 7,3%) oraz import z krajów rozwijających się – o 13,8% i z krajów rozwiniętych – o 13,6% (w tym z krajów UE o 16,5%).

Obroty towarowe produktów rolno-spożywczych (wg CN) przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	I-VIII 2011							
	eksport				import			
	w mln zł	w mln EUR	I-VIII 2010= =100	struktura w %	w mln zł	w mln EUR	I-VIII 2010= =100	struktura w %
Produkty rolno-spożywcze	37636,7	9501,6	109,8	100,0	31705,2	8006,1	115,1	100,0
Przetwory spożywcze	17552,9	4430,7	109,4	46,6	12753,6	3220,9	112,6	40,2
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego	12796,2	3231,1	114,5	34,0	8039,9	2029,8	108,6	25,4
Produkty pochodzenia roślinnego	6403,2	1616,7	101,5	17,0	9059,6	2287,8	118,9	28,6
Oleje i tłuszcze	884,4	223,1	115,7	2,4	1852,1	467,6	154,2	5,8

W strukturze **rozdysponowania importu według głównych kategorii ekonomicznych**, w porównaniu z okresem styczeń–sierpień ub. roku, obniżył się udział importu dóbr inwestycyjnych z 15,3% do 14,6% oraz towarów przeznaczonych na cele konsumpcyjne z 20,8% do 19,5%, wzrósł natomiast udział importu towarów przeznaczonych na zużycie pośrednie z 63,9% do 65,9%. Odnotowano wzrost importu we wszystkich grupach towarowych, w tym: przeznaczonych na zużycie pośrednie o 17,1%, dóbr inwestycyjnych o 7,9% oraz towarów konsumpcyjnych o 6,3%.

Pieniądz

W końcu września br. **podaż pieniądza M3**¹⁸ wyniosła 829094,0 mln zł i była wyższa o 5,8% niż w końcu ub. roku i o 1,6% większa w porównaniu z poprzednim miesiącem.

Komponenty podaży pieniądza M3 oraz aktywa systemu bankowego^a kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2010		2011			
	IX	XII	VIII	IX	zmiana w stosunku do	
					VIII 2011	XII 2010
w mln zł						
Podaż pieniądza (M3).....	752866,4	783648,5	815802,1	829094,0	13291,9	45445,6
pieniądz gotówkowy w obiegu	91669,7	92707,0	97240,7	99222,5	1981,8	6515,5
depozyty i inne zobowiązania	652822,1	681950,9	703001,6	715723,3	12721,8	33772,4
pozostałe składniki M3.....	8374,6	8990,6	15559,9	14148,2	-1411,7	5157,6
Aktywa zagraniczne netto	103920,1	90328,2	101997,8	108540,1	6562,3	18211,9
Aktywa krajowe netto	648946,3	693320,3	713824,4	720554,0	6729,6	27233,7
Saldo pozostałych pozycji (netto).....	-200291,4	-201050,3	-222502,0	-233542,6	-11040,9	-32492,3

^a Stan w końcu okresu.

Zasoby pieniądza gotówkowego w obiegu (poza kasami banków) w końcu września br. wyniosły 99222,5 mln zł i zwiększyły się w porównaniu z końcem ub. roku o 7,0%, a w stosunku do sierpnia br. o 2,0%.

Depozyty i inne zobowiązania, tj. główna pozycja w strukturze podaży pieniądza M3, w końcu września br. wyniosły 715723,3 mln zł i były wyższe niż w końcu ub. roku o 5,0%. Wzrosły depozyty i inne zobowiązania wobec niemonetarnych instytucji finansowych – o 9,3%, gospodarstw domowych i instytucji samorządowych – po 7,6% oraz instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 4,3%. Obniżył się natomiast stan depozytów i innych zobowiązań wobec funduszy ubezpieczeń społecznych – o 52,0% oraz przedsiębiorstw – o 0,3%.

W stosunku do sierpnia br. depozyty i inne zobowiązania wzrosły o 1,8%, w tym zwiększyły się depozyty i inne zobowiązania wobec funduszy ubezpieczeń społecznych – o 20,3%, przedsiębiorstw – o 2,7%, gospodarstw domowych – o 1,8% oraz instytucji samorządowych – o 0,1%. Zmniejszył się natomiast stan depozytów i innych zobowiązań wobec niemonetarnych instytucji finansowych – o 1,0% oraz instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 0,1%.

¹⁸ Opracowano na podstawie danych NBP.

Pozostałe składniki M3 na koniec września br. wyniosły 14148,2 mln zł. Wartość tej pozycji wzrosła w stosunku do końca ub. roku o 57,4%, a w porównaniu ze stanem na koniec sierpnia br. zmniejszyła się o 9,1%.

Kolejnym czynnikiem wpływającym na stan zasobów pieniądza były **aktywa zagraniczne netto**, które we wrześniu br. wyniosły 108540,1 mln zł. Ich wartość w stosunku do grudnia ub. roku zwiększyła się o 20,2%, zaś w porównaniu z końcem sierpnia br. o 6,4%.

Aktywa krajowe netto na koniec września br. wyniosły 720554,0 mln zł i zwiększyły się w stosunku do końca ub. roku o 3,9%, zaś w porównaniu ze stanem na koniec sierpnia br. o 0,9%.

Należności, stanowiące największy udział w strukturze zasobów pieniądza, na koniec września br. ukształtowały się na poziomie 857101,9 mln zł i wzrosły w porównaniu z końcem ub. roku o 11,3%, w tym zwiększyły się należności od przedsiębiorstw – o 13,8%, instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 11,9%, gospodarstw domowych – o 10,7%, instytucji samorządowych – o 9,2% oraz niemonetarnych instytucji finansowych – o 6,1%. Stan należności od funduszy ubezpieczeń społecznych zwiększył się z 0,1 mln zł do 0,24 mln zł.

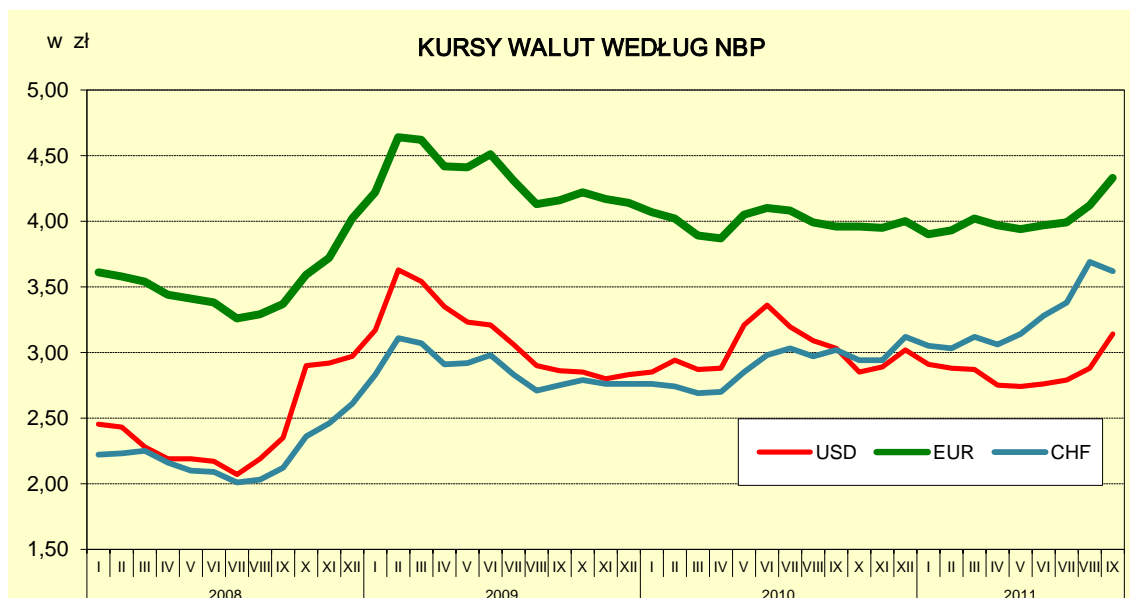
Według stanu na koniec września br. należności zwiększyły się w porównaniu z końcem poprzedniego miesiąca o 1,9%, w tym wzrosły należności od instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 3,3%, przedsiębiorstw – o 2,9%, gospodarstw domowych – o 1,7% oraz instytucji samorządowych – o 1,3%. Należności od funduszy ubezpieczeń społecznych zwiększyły się z 0,04 mln zł do 0,24 mln zł. Zmniejszyły się natomiast należności od niemonetarnych instytucji finansowych – o 3,2%.

Zadłużenie netto instytucji rządowych szczebla centralnego wyniosło na koniec września br. 96994,7 mln zł. W porównaniu z końcem ub. roku zmniejszyło się o 22,0%, a w stosunku do stanu na koniec sierpnia br. wzrosło o 2,0%.

Czynnikiem obniżającym stan zasobów pieniądza było ujemne **saldo pozostałych pozycji netto** w kwocie 233542,6 mln zł, które w relacji do stanu na koniec ub. roku pogłębiło się o 32492,3 mln zł, a w stosunku do miesiąca poprzedniego o 11040,6 mln zł.

Obowiązujące od 9 czerwca br. **podstawowe stopy procentowe** Narodowego Banku Polskiego nie uległy zmianie i wyniosły odpowiednio: stopa redyskontowa weksli – 4,75%, stopa kredytu lombardowego – 6,00%, stopa referencyjna – 4,50%, stopa depozytowa – 3,00%.

Średni miesięczny **kurs dolara amerykańskiego** w Narodowym Banku Polskim wyniósł we wrześniu br. 314,29 zł/100 USD i wzrósł w stosunku do analogicznego okresu ub. roku o 3,7%, a w porównaniu ze średnim kursem w grudniu ub. roku zwiększył się o 4,1%. W stosunku do sierpnia br. wzrost wyniósł 9,2%.

Średni miesięczny **kurs euro** w Narodowym Banku Polskim we wrześniu br. ukształtował się na poziomie 433,32 zł/100 EUR, tj. wzrósł w stosunku do analogicznego okresu ub. roku o 9,5%, a w porównaniu ze średnim kursem w grudniu ub. roku – o 8,4%. W porównaniu z sierpnem br. kurs ten zwiększył się o 5,1%.

Średni miesięczny **kurs franka szwajcarskiego** w Narodowym Banku Polskim we wrześniu br. wyniósł 361,93 zł/100 CHF i zwiększył się w stosunku do analogicznego okresu ub. roku o 19,9%, a w porównaniu ze średnim kursem w grudniu ub. roku był wyższy o 16,2%. W stosunku do sierpnia br. kurs spadł o 1,9%.

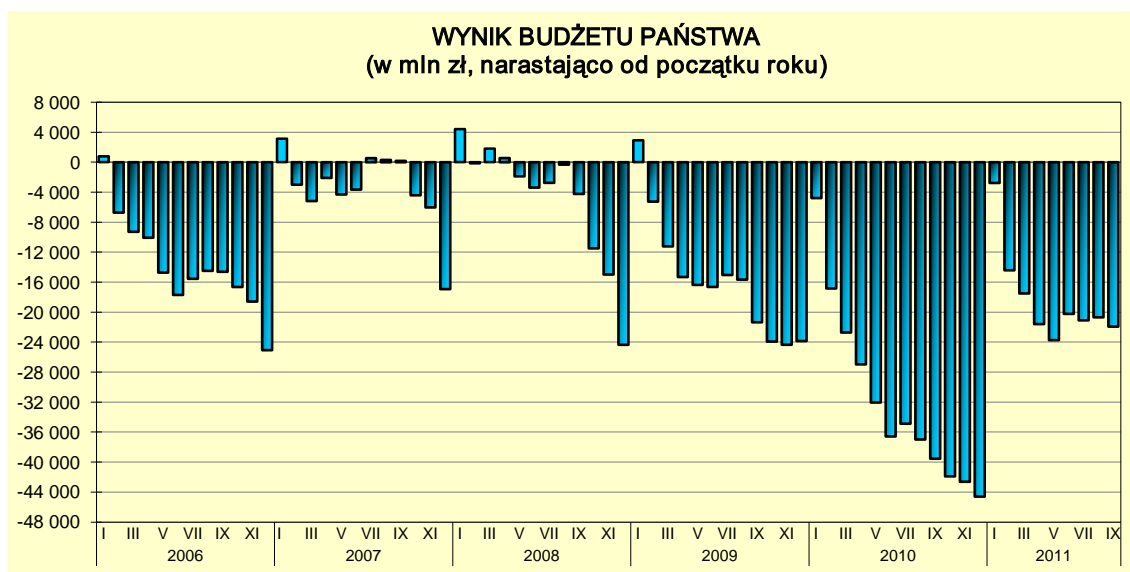
Budżet państwa

W okresie styczeń–wrzesień br. **dochody** budżetu państwa¹⁹ wyniosły 204989,6 mln zł (tj. 75,0% kwoty założonej w ustawie budżetowej na 2011 r.), a **wydatki** 226909,4 mln zł (odpowiednio 72,4%). **Deficyt** ukształtował się na poziomie 21919,8 mln zł, co stanowiło 54,5% planu.

Dochody i wydatki budżetu państwa kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Ustawa budżetowa na 2011 r.	I-IX 2011		
		wykonanie	realizacja ustawy budżetowej	struktura
	w mln zł		w %	
Dochody ogółem	273144,4	204989,6	75,0	100,0
dochody podatkowe.....	242670,0	178767,9	73,7	87,2
podatki pośrednie.....	179670,0	134994,3	75,1	65,9
w tym podatek akcyzowy	58700,0	42626,7	72,6	20,8
podatek dochodowy od osób prawnych	24800,0	17054,5	68,8	8,3
podatek dochodowy od osób fizycznych	38200,0	26719,1	69,9	13,0
dochody niepodatkowe	28049,4	25533,6	91,0	12,5
w tym wpływy z cła	1831,0	1360,2	74,3	0,7
środki z Unii Europejskiej i z innych źródeł niepodlegające zwrotowi.....	2425,0	688,1	28,4	0,3
Wspólna Polityka Rolna i Rybacka	98,1	59,3	60,4	0,0
fundusze strukturalne i inne	2326,9	628,8	27,0	0,3
Wydatki ogółem	313344,4	226909,4	72,4	100,0
w tym:				
obsługa długu krajowego	29621,7	16189,9	54,7	7,1
obsługa zadłużenia zagranicznego	8812,8	7657,0	86,9	3,4
rozliczenia z budżetem ogólnym UE z tytułu środków własnych	15656,4	11080,3	70,8	4,9
dotacje dla:				
Funduszu Emerytalno-Rentowego	15120,0	11317,9	74,9	5,0
Funduszu Ubezpieczeń Społecznych	37134,4	37016,6	99,7	16,3
subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego	48357,7	39652,8	82,0	17,5
Deficyt	-40200,0	-21919,8	54,5	x
Finansowanie deficytu				
źródła krajowe	31147,3	18681,8	60,0	x
źródła zagraniczne	24459,4	7527,0	30,8	x

¹⁹ Opracowano na podstawie informacji Ministerstwa Finansów: „Szacunkowe dane o wykonaniu budżetu państwa za okres styczeń–wrzesień 2011 r.”

W okresie styczeń–wrzesień br. realizacja ustawy budżetowej w zakresie dochodów była o 2,2 pkt proc. wyższa niż przed rokiem. Wpływy z podatków pośrednich wyniosły 134994,3 mln zł (tj. o 10,2% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku), w tym z podatku akcyzowego – 42626,7 mln zł (o 3,9% więcej niż przed rokiem). Ich udział w łącznej kwocie dochodów wyniósł odpowiednio 65,9% i 20,8%.

Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych wyniosły 17054,5 mln zł (o 19,4% więcej niż przed rokiem), a wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych – 26719,1 mln zł (o 7,4% więcej niż przed rokiem). Ich udział w dochodach ogółem wyniósł odpowiednio 8,3% i 13,0%. Dochody budżetu państwa z tytułu napływu środków z Unii Europejskiej i z innych źródeł niepodlegających zwrotowi stanowiły 28,4% planu i były w okresie styczeń–wrzesień br. niższe o 34,6% od dochodów z tego tytułu uzyskanych przed rokiem.

Realizacja ustawy budżetowej w zakresie wydatków w okresie styczeń–wrzesień br. była o 0,9 pkt proc. niższa niż przed rokiem. Wpłaty subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 39652,8 mln zł (82,0% kwoty założonej w ustawie), a jej udział w wydatkach ogółem wyniósł 17,5%. Wydatki na obsługę długu krajowego i zagranicznego stanowiły 10,5% wydatków ogółem.

W okresie styczeń–wrzesień br. dotacje dla Funduszu Emerytalno – Rentowego wyniosły 11317,9 mln zł, a dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – 37016,6 mln zł, tj. odpowiednio 5,0% i 16,3% wydatków ogółem.

Wydatki bieżące jednostek budżetowych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-VIII 2011				I-VIII 2010
	wykonanie w mln zł	realizacja ustawy budżetowej	I-VIII 2010=100	struktura	
				w %	
Ogółem wydatki bieżące jednostek budżetowych	34354,3	59,3	101,5	100,0	100,0
w tym:					
transport i łączność.....	1409,5	48,0	89,1	4,1	4,7
nauka	403,7	84,2	50,2	1,2	2,4
oświata i wychowanie.....	928,0	66,0	105,8	2,7	2,6
szkolnictwo wyższe.....	18,8	70,0	112,6	0,1	0,0
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	115,7	56,9	91,8	0,3	0,4
ochrona zdrowia	1485,4	60,1	105,0	4,3	4,2
pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej.....	161,8	67,8	109,3	0,5	0,4
administracja publiczna	6516,7	64,6	108,5	19,0	17,7
urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa.....	1076,9	58,7	102,0	3,1	3,1
wymiar sprawiedliwości	5922,0	65,6	101,1	17,2	17,3
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	6529,5	66,4	99,9	19,0	19,3
obrona narodowa.....	6709,6	54,4	98,7	19,5	20,1

W okresie styczeń–sierpień br. **wydatki bieżące jednostek budżetowych** były o 1,5% wyższe niż przed rokiem, a ich udział w ogólnej kwocie wydatków wyniósł 17,0% (wobec 17,2% w analogicznym okresie ub. roku).

Giełdowy rynek papierów wartościowych

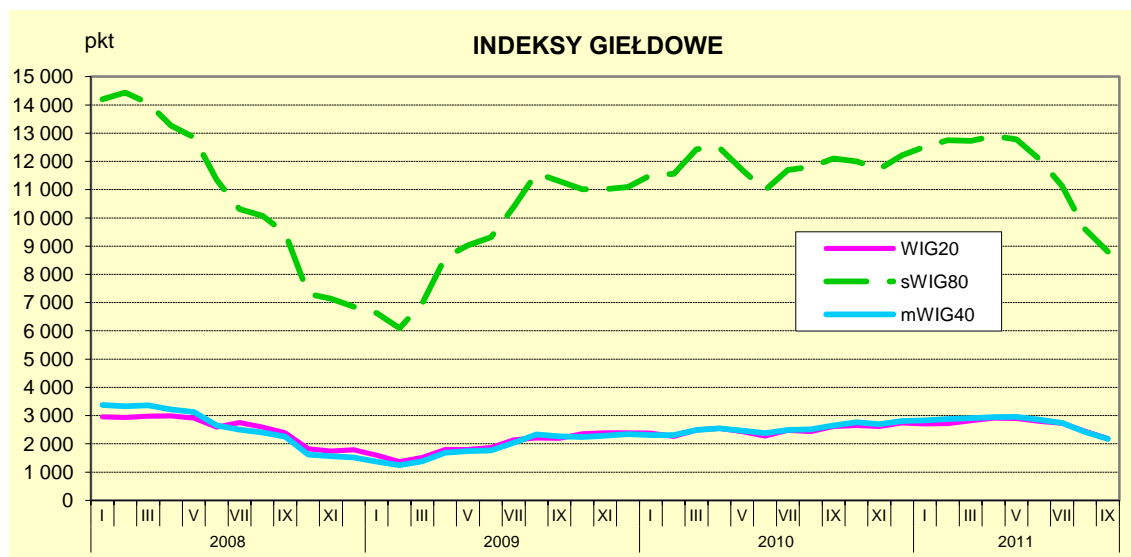
W okresie styczeń–wrzesień br. na **Rynku Głównym** Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie debiutowały 33 spółki, wycofało się 9 spółek, a liczba notowanych spółek na koniec okresu wyniosła 424. **Kapitalizacja** na ostatniej sesji w III kwartale br. wyniosła 653,0 mld zł (spadek o 143,4 mld zł, tj. o 18,0% w stosunku do ostatniej sesji w analogicznym okresie ub. roku).

Obroty w segmencie kasowym Rynku Głównego Giełdy Papierów Wartościowych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2010					2011				
	I-IX	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	I-IX
	w mln zł									2010= =100
Akcje										
Sesyjne.....	148718,4	45516,7	53621,1	49580,6	57827,2	63800,9	63655,8	67699,2	195155,9	131,2
Pozasesyjne	15638,7	6097,4	6883,6	2657,7	11744,2	3911,5	7302,0	3717,7	14931,2	95,5
Prawa do akcji										
Sesyjne.....	204,1	39,3	131,8	33,0	107,3	70,7	117,0	87,3	275,1	134,8
Pozasesyjne	7,2	3,9	3,2	0,1	40,8	6,3	21,5	18,4	46,1	636,4
Prawa poboru										
Sesyjne.....	140,7	85,1	40,7	14,9	49,0	22,2	52,4	8,1	82,6	58,7
Pozasesyjne	1,9	0,7	1,2	0,0	74,5	2,0	39,1	61,6	102,8	x
Certyfikaty inwestycyjne										
Sesyjne.....	70,3	28,5	23,5	18,3	35,0	46,0	28,7	33,4	108,2	153,9
Pozasesyjne	20,3	1,8	0,1	18,3	0,0	0,1	0,0	27,9	28,0	138,1
Produkty strukturyzowane										
Sesyjne.....	227,4	54,4	87,8	85,2	57,8	72,8	64,7	124,4	261,9	115,2
Pozasesyjne	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	x
ETF										
Sesyjne.....	9,9	-	-	9,9	60,6	62,6	66,4	66,5	195,5	x
Pozasesyjne	0,0	-	-	0,0	14,6	4,8	4,0	15,8	24,6	x

W okresie styczeń–wrzesień br. łączna wartość obrotu **akcjami** wyniosła 210087,1 mln zł (o 27,8% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku). W systemie transakcji sesyjnych obroty wzrosły w stosunku do analogicznego okresu ub. roku o 31,2%, natomiast w systemie transakcji pakietowych zmniejszyły się o 4,5%. Wartość obrotów **prawami do akcji** w systemie transakcji sesyjnych zwiększyła się o 34,8% w stosunku do analogicznego okresu przed rokiem i wyniosła 275,1 mln zł. Znacznie wzrosła wartość obrotów prawami do akcji w systemie transakcji pozasesyjnych do 46,1 mln zł (wobec 7,2 mln zł przed rokiem). Obroty **prawami poboru** w transakcjach sesyjnych wyniosły 82,6 mln zł i w porównaniu z okresem styczeń–wrzesień ub. roku zmniejszyły się o 58,1 mln zł. Obroty **certyfikatami inwestycyjnymi** w systemie transakcji sesyjnych ukształtowały się na poziomie 108,2 mln zł (wzrost o 53,9% w stosunku do analogicznego okresu ub. roku). Zwiększyły się obroty **produktami**

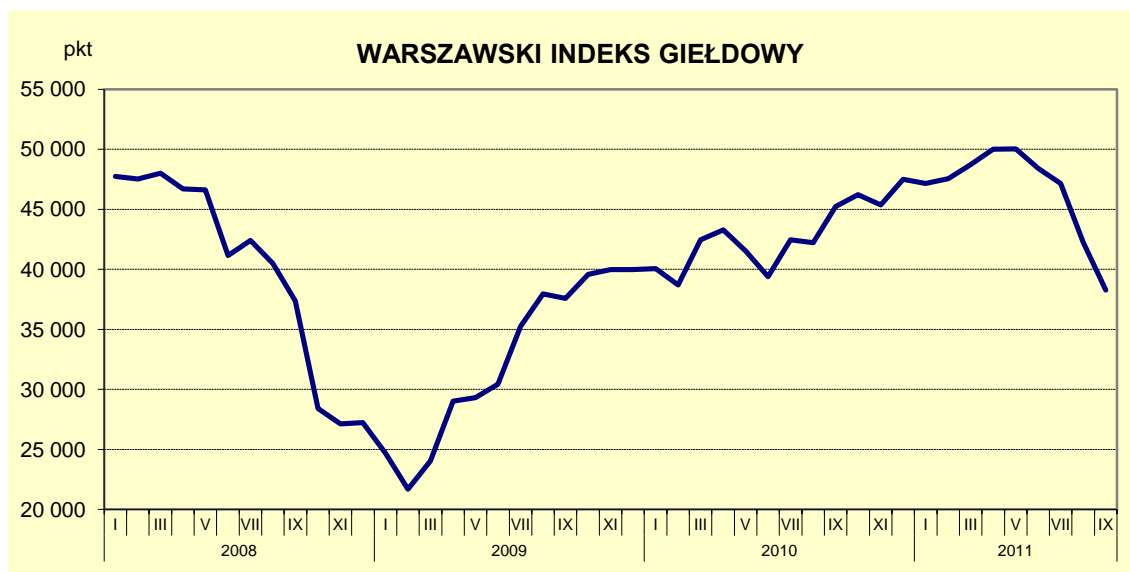
strukturyzowanymi do 261,9 mln zł (o 15,2% w skali roku). Obroty **ETF-ami** w okresie styczeń-wrzesień br. wyniosły w transakcjach sesyjnych i pozasesyjnych odpowiednio 195,5 mln zł i 24,6 mln zł.

Na koniec III kwartału br. w skali roku większość indeksów giełdowych była niższa niż przed rokiem. WIG był mniejszy o 15,4%, natomiast WIG-Poland o 14,9%. Największy spadek odnotowano w sektorze budowlanym (o 59,0%) i deweloperskim (o 46,9%). Wzrost zanotowano w sektorze chemicznym (o 48,9%). W sektorze dużych spółek WIG-20 nastąpił spadek o 16,3%, w sektorze małych spółek sWIG80 – o 27,2% oraz średnich spółek mWIG40 – o 18,2%.

Wartość indeksów giełdowych kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	2010				2011			
	stan na ostatniej sesji w kwartale							
	I	II	III	IV	I	II	III	III 2010=100
WIG	42446,5	39392,5	45236,7	47489,9	48729,8	48414,4	38268,8	84,6
WIG-POLAND	41636,4	38533,8	44538,8	46737,2	48061,7	47811,5	37885,6	85,1
WIG-UKRAINE	-	-	-	1000,0	936,0	931,6	763,5	x
WIG-BANKI	6158,2	5786,5	6647,1	6921,3	7091,8	6801,5	5455,8	82,1
WIG-BUDOW	5894,4	5396,4	5839,3	5400,3	4861,4	4259,0	2393,1	41,0
WIG-CHEMIA	3807,8	3331,1	3939,1	5156,4	6650,9	7588,8	5866,5	148,9
WIG-DEWEL	2886,2	2628,3	2817,6	2709,5	2520,1	2322,2	1496,5	53,1
WIG-ENERG	3941,0	3775,2	4247,1	4314,4	4244,6	4385,8	3646,2	85,9
WIG-INFO	1248,4	1160,2	1171,7	1221,9	1318,4	1258,3	964,3	82,3
WIG-MEDIA	3610,0	3312,8	3736,1	3792,2	3775,2	3385,5	2837,0	75,9
WIG-PALIWA	2679,4	2482,8	2756,9	3079,4	3506,6	3554,7	2675,3	97,0
WIG-SPOŻYW	3727,6	3759,6	4150,9	4536,5	4318,3	4373,1	3501,1	84,3
WIG-SUROWC	-	-	-	4749,0	5030,0	5289,9	3809,1	x
WIG-TELKOM	1161,2	1127,7	1388,2	1271,9	1351,0	1397,4	1396,6	100,6
RESPECT	1787,6	1628,8	1942,5	2259,2	2450,2	2494,5	2054,6	105,8
WIG-20	2495,6	2271,0	2615,2	2744,2	2817,0	2802,0	2188,7	83,7
WIG20lev	1320,4	1065,6	1394,2	1516,4	1577,0	1540,2	898,0	64,4
WIG20short	2718,8	2977,5	2607,9	2510,2	2472,1	2522,2	3194,3	122,5
mWIG40	2496,2	2373,8	2653,5	2805,3	2912,5	2850,6	2169,5	81,8
sWIG80	12429,6	10980,5	12103,2	12219,9	12727,3	12086,0	8806,2	72,8
WIGdiv	-	-	-	1000,0	1040,0	1045,7	896,4	x

Transakcje sesyjne **kontraktami terminowymi** wyniosły 276846,3 mln zł (tj. o 10,1% więcej niż w okresie styczeń–wrzesień ub. roku), a transakcje pozasesyjne ukształtowały się na poziomie 7066,0 mln zł (wzrost o 5,7%). Znacznie wzrosły również obroty w systemie transakcji sesyjnych **opcjami indeksowymi** (o 81,5%) oraz **jednostkami indeksowymi** (o 60,0%).

Obroty w segmencie transakcji terminowych Rynku Głównego Giełdy Papierów Wartościowych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2010					2011				
	I-IX	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	I-IX 2010= =100
	w mln zł									
Kontrakty terminowe										
Sesyjne.....	251562,0	88955,2	91193,0	71413,9	78909,6	96664,8	79237,3	100944,2	276846,3	110,1
Pozasesyjne	6688,0	1651,4	1925,3	3111,3	3488,6	2213,6	3565,3	1287,2	7066,0	105,7
Opcje indeksowe										
Sesyjne.....	124,9	52,2	47,8	24,9	33,4	51,8	53,3	121,6	226,6	181,5
Pozasesyjne	41,3	16,4	11,8	13,1	9,6	8,1	5,3	15,8	29,2	70,7
Jednostki indeksowe										
Sesyjne.....	7,1	2,7	2,2	2,3	1,9	1,6	5,9	3,8	11,3	160,0
Pozasesyjne	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x

W okresie styczeń–wrzesień br. na **Rynku NewConnect** debiutowały 134 spółki, wycofało się 5 spółek, a liczba notowanych na koniec września br. spółek wyniosła 314. **Kapitalizacja** tego rynku na ostatniej sesji w omawianym okresie wyniosła 7806,8 mln zł (wzrost o 82,1% w stosunku do analogicznego okresu ub. roku). Obroty **akcjami** w systemie transakcji sesyjnych wzrosły do 1395,4 mln zł (o 32,5%), a obroty w transakcjach pozasesyjnych zwiększyły się z 41,2 mln zł do 73,7 mln zł w stosunku do

omawianego okresu ub. roku. Znaczący wzrost odnotowały w systemie transakcji sesyjnych **prawa do akcji**, których wartość obrotów w okresie styczeń-wrzesień br. wyniosła 178,3 mln zł (wzrost o 185,7% w stosunku do analogicznego okresu ub. roku). Zmniejszyły się obroty **prawami poboru** z 8,7 mln zł do 2,5 mln zł. Zanotowano spadek wskaźnika NCIndex z 61,07 pkt na koniec III kw. ub. roku do 43,70 pkt na koniec III kw. br. (tj. o 28,4%).

Obroty na Rynku NewConnect kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2010					2011				
	I-IX	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	I-IX 2010= =100
	w mln zł									
Akcje										
Sesyjne.....	1052,8	464,7	175,4	412,8	571,5	474,8	584,5	336,1	1395,4	132,5
Pozasesyjne	41,2	1,2	2,2	37,7	48,8	36,6	15,1	22,0	73,7	179,0
Prawa do akcji										
Sesyjne.....	62,4	15,0	17,1	30,3	66,5	49,9	93,1	35,3	178,3	285,7
Pozasesyjne	3,8	0,8	3,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	3,4
Prawa poboru										
Sesyjne.....	8,7	0,3	6,1	2,3	0,1	1,6	0,7	0,2	2,5	29,3
Pozasesyjne	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x

W okresie styczeń-wrzesień br. obroty **obligacjami Skarbu Państwa** na GPW w ramach rynku Catalyst²⁰ wyniosły 551,7 mln zł (spadek o 44,6% w stosunku do analogicznego okresu ub. roku). W ramach tego rynku odnotowano wzrost w obrotach **obligacjami korporacyjnymi** ze 101,0 mln zł do 351,5 mln zł, natomiast w obrotach **obligacjami komunalnymi** – spadek z 62,0 mln zł do 42,3 mln zł. Znacząco wzrosły obroty **obligacjami spółdzielczymi** do 111,6 mln zł (tj. o 84,2 mln zł w stosunku do analogicznego okresu ub. roku).

W okresie styczeń-wrzesień br. obroty **obligacjami Skarbu Państwa** na BondSpot w ramach rynku Catalyst wyniosły 38,6 mln zł (tj. spadek o 0,5% w stosunku do analogicznego okresu ub. roku). Obroty **obligacjami korporacyjnymi** wzrosły o 8,0% i wyniosły 43,6 mln zł. Na BondSpot w okresie styczeń-wrzesień br. nie zanotowano obrotów **obligacjami spółdzielczymi** oraz **obligacjami komunalnymi**. Zmniejszyły się obroty **listami zastawnymi** do 23,2 mln zł (spadek o 53,4%) w stosunku do analogicznego okresu ub. roku.

²⁰ Od 30 września 2009 r. rozpoczął swoją działalność rynek instrumentów dłużnych Catalyst. Rynek ten prowadzony jest na platformach transakcyjnych Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie oraz przez BondSpot SA. Dwie platformy prowadzone są przez GPW w formule rynku regulowanego i alternatywnego systemu obrotu – przeznaczone dla klientów detalicznych, a kolejne dwie dla klientów hurtowych – przez BondSpot.

Obroty na Rynku Catalyst kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2010					2011				
	I-IX	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	I-IX 2010= =100
	w mln zł									
GPW ²¹										
Obligacje Skarbu Państwa	995,7	251,0	266,2	478,5	246,3	205,6	145,5	200,6	551,7	55,4
Obligacje Korporacyjne	101,0	16,3	11,1	73,6	105,6	57,4	70,7	223,4	351,5	347,9
Obligacje Komunalne	62,0	11,7	42,9	7,5	5,3	9,3	22,1	10,8	42,3	68,2
Obligacje Spółdzielcze	27,4	0,0	0,0	27,4	70,1	23,5	46,2	41,9	111,6	408,0
BondSpot ²¹										
Obligacje Skarbu Państwa	38,9	10,8	10,5	17,5	9,3	14,4	10,5	13,8	38,6	99,5
Obligacje Korporacyjne	40,4	36,7	1,1	2,6	11,9	13,1	10,1	20,5	43,6	108,0
Obligacje Komunalne	28,4	13,6	13,0	1,8	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Obligacje Spółdzielcze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Listy zastawne	49,9	17,6	0,0	32,3	0,0	7,0	16,2	0,0	23,2	46,6

²¹ Suma wartości obrotów dla rynku regulowanego i alternatywnego systemu obrotów.

Ruch graniczny z krajami spoza strefy Schengen

Według danych Straży Granicznej w okresie trzech kwartałów br. dokonano 24,9 mln odpraw osób w ruchu granicznym między Polską a krajami spoza obszaru Schengen (wobec 22,9 mln odpraw w analogicznym okresie ub. roku). **Odprawy osobowego ruchu granicznego**²² rejestrowano na 66 przejściach zlokalizowanych na granicy z Rosją, Białorusią i Ukrainą oraz na lotniskach i w portach morskich.

W okresie styczeń–wrzesień br. **poza granicę strefy Schengen** różnymi drogami (lądową, powietrzną i morską) **wyjechało 4,6 mln Polaków**, tj. o 5,9% mniej niż przed rokiem. Wyjeżdżając poza strefę Schengen Polacy najczęściej korzystali z transportu lotniczego – 2,6 mln osób i z przejść drogowych – 2,0 mln osób (w okresie trzech kwartałów ub. roku odpowiednio – 2,7 mln osób i 2,2 mln osób). Przejściami kolejowymi do krajów spoza strefy Schengen udało się 47,6 tys. osób, a drogą morską – 36,5 tys. osób (przed rokiem odpowiednio – 49,1 tys. oraz 20,6 tys. wyjeżdżających Polaków). Najwięcej obywateli polskich w okresie dziewięciu miesięcy br. wyjeżdżało przez lądowe przejścia graniczne z Ukrainą – 1,3 mln (wobec 1,6 mln przed rokiem), a przez przejścia z Białorusią i Rosją – odpowiednio 362,5 tys. i 344,6 tys. Polaków (w analogicznym okresie ub. roku – 391,6 tys. i 188,5 tys. osób).

W okresie trzech kwartałów br. na granicy wschodniej oraz na lotniskach i w portach morskich zarejestrowano 7,9 mln **cudzoziemców wjeżdżających do Polski spoza strefy Schengen**, tj. o 20,4% więcej w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku. Straż Graniczna zarejestrowała 3,8 mln przyjazdów obywateli Ukrainy (o 21,3% więcej niż przed rokiem), 2,3 mln obywateli Białorusi (wzrost o 18,7%) oraz 0,8 mln obywateli Rosji (wzrost o 36,7%). Obcokrajowcy przyjeżdżający do Polski korzystali głównie z przejść drogowych – 6,6 mln przyjazdów (wobec 5,5 mln w ub. roku). Wzrosła liczba korzystających z transportu lotniczego oraz kolejowego i wyniosła odpowiednio 0,8 mln i 0,5 mln osób (wobec 0,7 mln i 0,3 mln w okresie styczeń–wrzesień ub. roku).

Na wschodniej granicy Polski (z wyłączeniem granicy z Litwą), od początku roku dokonano 18,0 mln odpraw, tj. o 12,6% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Ruch lądowy na granicy wschodniej stanowił 72,4% rejestrowanych przyjazdów i wyjazdów (w okresie styczeń–wrzesień ub. roku – 70,0%). W porównaniu z okresem

²² Liczba przekroczeń granicy to suma wjazdów i wyjazdów z Polski. Jedna osoba wjeżdżająca do lub wyjeżdżająca z Polski jest ujmowana w danych Straży Granicznej tyle razy, ile razy granicę tę przekracza.

I–III kwartał ub. roku liczba przyjeżdżających cudzoziemców na tej granicy zwiększyła się o 20,8%, a liczba wyjeżdżających Polaków obniżyła się o 9,2%. Najbardziej intensywny ruch graniczny odnotowano na przejściach lądowych z Ukrainą – 10,3 mln osób, przy czym odprawy Polaków stanowiły 25,5% (w analogicznym okresie ub. roku – 33,9%). Granicę z Białorusią przekroczyło 6,1 mln osób, głównie cudzoziemcy – 89,4% odpraw (wobec 87,0% przed rokiem). W ruchu granicznym z Rosją odprawiono 1,7 mln osób, z czego 58,2% stanowili cudzoziemcy (64,0% w analogicznym okresie ub. roku).

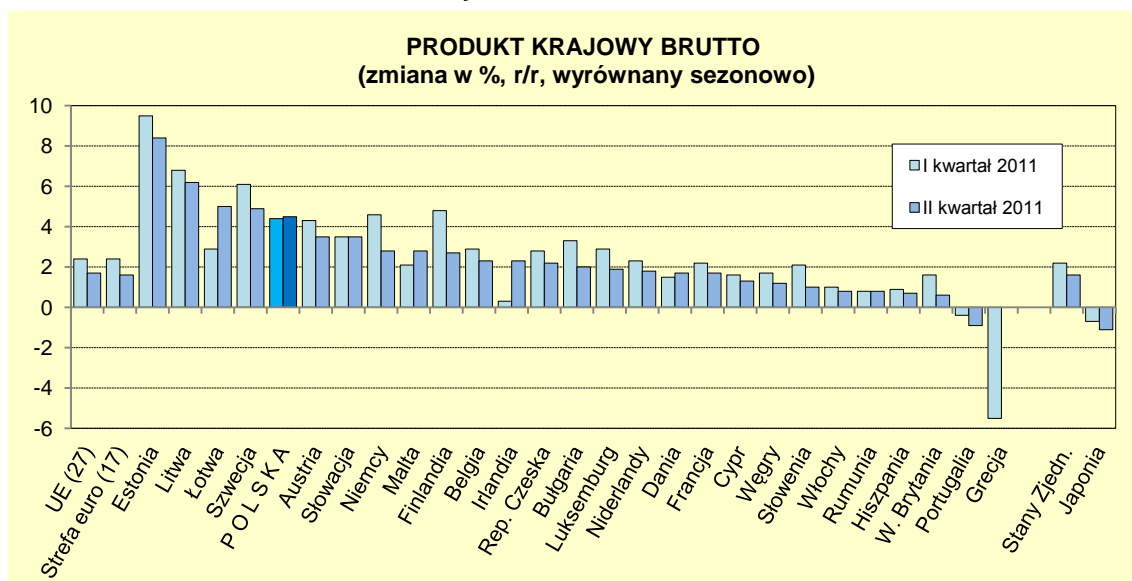
Od początku br. na **granicy morskiej**, w ruchu pomiędzy portami polskimi a portami na terenie państw spoza strefy Schengen, odprawiono 210,4 tys. osób (w analogicznym okresie ub. roku 82,1 tys. osób²³), natomiast na **polskich lotniskach** w ruchu pomiędzy Polską a krajami spoza obszaru Schengen odprawiono 6,7 mln osób (wobec 6,8 mln przed rokiem).

²³ Do roku 2010 nie uwzględniano załóg środków transportu.

Sytuacja gospodarcza w wybranych krajach świata

Obserwowane od II kwartału br. nasilenie zjawisk sygnalizujących osłabienie koniunktury gospodarczej na świecie przyczynia się do wzrostu niepewności co do perspektyw wzrostu gospodarczego wielu krajów.

W II kwartale br. w Stanach Zjednoczonych PKB zwiększył się w skali roku o 1,6% wobec 2,2% w poprzednim kwartale. Nieznacznie spowolnieniu uległo tempo wzrostu PKB Chin (z 9,7% w I kwartale br. do 9,5% w II kwartale br.), natomiast w Japonii pogłębił się spadek notowany w I kwartale br. (z 0,7% do 1,1%). W większości krajów członkowskich UE obserwowano spowolnienie dynamiki **produktu krajowego brutto**²⁴ w porównaniu z kwartałem poprzednim i w rezultacie wzrost PKB ogółem wyniósł 1,7% (wobec 2,4% w okresie styczeń-marzec br. oraz 2,1% w II kwartale ub. roku). Spośród krajów UE najwyższą dynamiką produktu krajowego brutto charakteryzowały się kraje bałtyckie (wzrost w skali roku w granicach 8,4%–5,0%) oraz Szwecja (4,9%). W Polsce w II kwartale br. utrzymywało się relatywnie wysokie tempo wzrostu PKB (4,5% wobec 4,4% w I kwartale br. oraz 3,6% przed rokiem). W II kwartale br. przyspieszenie tempa wzrostu PKB w skali roku w porównaniu z kwartałem poprzednim notowano również na Łotwie (wzrost o 5,0% wobec 2,9%), Malcie (2,8% wobec 2,1%), w Irlandii (2,3% wobec 0,3%) oraz Danii (1,7% wobec 1,5%). Wzrost produktu krajowego brutto we Francji był o 0,5 pkt proc. niższy niż w kwartale poprzednim i wyniósł 1,7%. Zbliżone do notowanego w okresie styczeń-marzec br. było tempo wzrostu PKB w Rumunii, we Włoszech (wzrost o 0,8% w obu krajach) oraz w Hiszpanii (0,7%) i Wielkiej Brytanii (0,6%). W porównaniu z I kwartałem br. znaczne osłabienie tempa wzrostu PKB w skali roku obserwowano w Finlandii (o 2,1 pkt proc.), Niemczech (o 1,8 pkt proc.) oraz Bułgarii (o 1,3 pkt proc.). Spadek PKB w ujęciu rocznym odnotowano w Portugalii (odpowiednio o 0,4% w I kwartale i 0,9% w II kwartale br.).

²⁴ Dane wyrównane sezonowo.

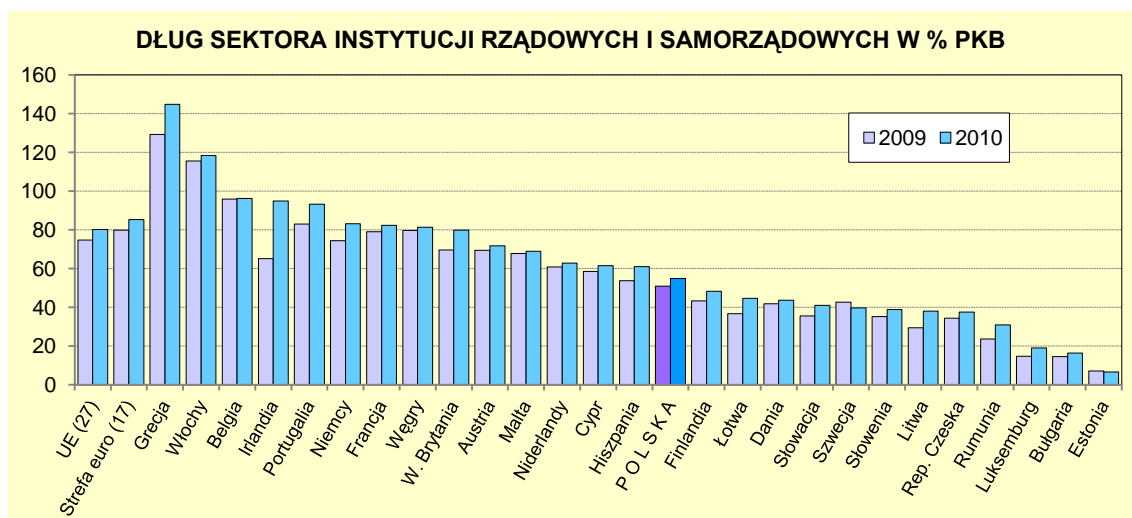
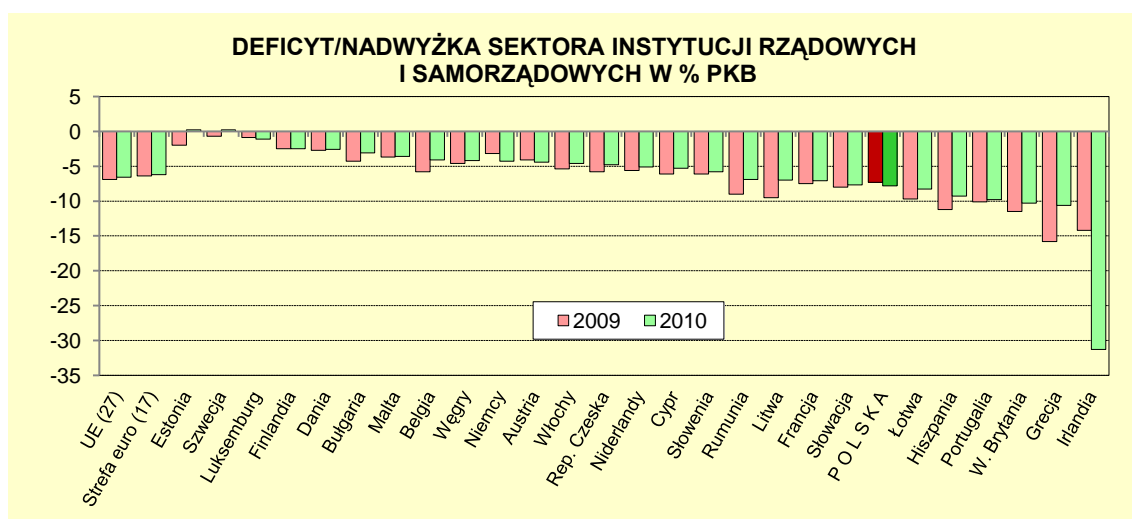
Dynamika spożycia prywatnego w Unii Europejskiej w II kwartale br. uległa niewielkiemu osłabieniu w porównaniu z notowanym przed rokiem i przed kwartałem (wzrost o 0,4% wobec odpowiednio 0,9% w ub. roku i 0,7% w I kwartale br.). Najszybciej rosło spożycie na Litwie (o 7,3%), Łotwie (o 4,7%) oraz w Finlandii (o 4,3%), przy czym w Finlandii oraz na Litwie wzrost ten był kontynuacją trendu obserwowanego od początku ub. roku. Relatywnie wysoką dynamiką spożycia prywatnego charakteryzowała się Polska (wzrost o 3,6% wobec 3,5% w I kwartale br. i 3,1% w II kwartale ub. roku). W II kwartale br. w porównaniu z kwartałem poprzednim, w największym stopniu zmniejszyło się w skali roku tempo wzrostu spożycia w Niemczech i Francji (odpowiednio o 1,5 pkt proc. i 0,8 pkt proc.) – do 0,7% w obu wymienionych krajach. Znaczny spadek spożycia obserwowano w Portugalii (o 3,4%) oraz w Irlandii (o 2,4%), przy czym w pierwszym z wymienionych krajów skala spadku była wyższa niż w I kwartale br. W okresie kwiecień–czerwiec br. w Stanach Zjednoczonych spożycie zwiększyło się o 2,2% w ujęciu rocznym, jednak w porównaniu z okresem poprzednim wzrost ten był niższy o 0,6 pkt proc. W Japonii notowano spadek o 0,5% (wobec spadku o 0,9% w kwartale poprzednim i wzrostu o 1,5% w analogicznym kwartale ub. roku).

Po zmniejszeniu **nakładów brutto na środki trwałe** w Unii Europejskiej obserwowanym w pierwszych dwóch kwartałach ub. roku, w kolejnych okresach notowano wzrost nakładów w ujęciu rocznym (o 3,4% w I kwartale br. i o 1,9% w II kwartale). W okresie kwiecień–czerwiec br. najszybciej rosły nakłady w krajach bałtyckich (wzrost w granicach 20,9%–14,7%), przy czym skala wzrostu była znacznie mniejsza od notowanej w okresie poprzednim. Relatywnie wysoki wzrost obserwowano również w Bułgarii i Finlandii (odpowiednio 8,4% i 6,9%). W Polsce w okresie kwiecień–czerwiec br. nakłady brutto na środki trwałe były wyższe o 6,6% niż przed rokiem, a tempo wzrostu osłabło o 0,2 pkt proc. w porównaniu z I kwartałem br. W Niemczech nakłady brutto na środki trwałe zwiększyły się w skali roku o 6,2% (wobec 12,0% w I kwartale), a we Francji o 3,1% (wobec 3,6%). W znacznym stopniu zmniejszyły się natomiast nakłady w Słowenii (spadek o 15,7%), na Cyprze (o 14,9%), w Irlandii (o 14,8%) oraz w Portugalii (o 10,3%) – i we wszystkich wymienionych krajach notowano pogłębienie spadku obserwowanego w poprzednim kwartale. Niską dynamikę nakładów inwestycyjnych w II kwartale br. obserwowano w Hiszpanii i na Węgrzech (spadek o 6,7%), jak również w Rumunii (spadek o 3,1%), na Malcie (spadek o 1,6%) oraz w Danii (spadek o 0,3%). W Stanach Zjednoczonych w okresie kwiecień–czerwiec br. wystąpił wzrost nakładów w skali roku o 2,3%, jednak był on niższy o 2,9 pkt proc. niż w okresie poprzednim. W Japonii natomiast obserwowano pogłębienie spadku notowanego w I kwartale br. (o 1,3% wobec 0,9%).

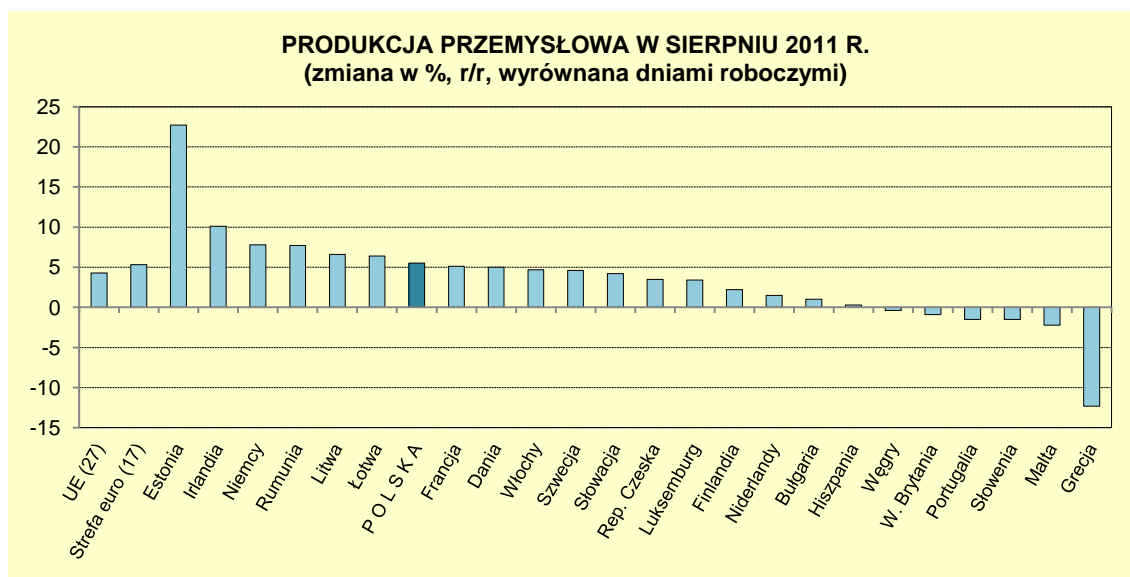
W 2010 r. w Unii Europejskiej²⁵ obserwowano niewielką poprawę relacji **deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB** w porównaniu z rokiem poprzednim (z -6,9% do -6,6%). Najgłębszy deficyt w notowano w Irlandii – stanowił on -31,3% PKB. Bardzo trudną sytuację obserwowano również w Grecji, Wielkiej Brytanii,

²⁵ Według notyfikacji fiskalnej opublikowanej przez Eurostat dn. 21.10.2011 r.

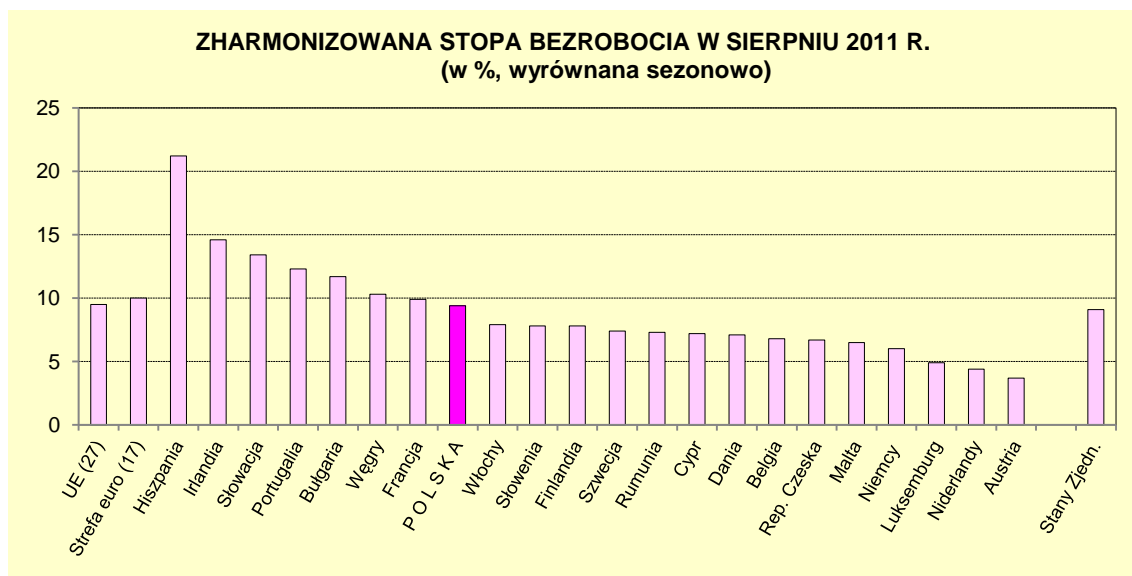
Portugalii i Hiszpanii (gdzie deficyt w relacji do PKB kształtował się w granicach od -10,6% do -9,3%). Wśród krajów członkowskich, których deficyt w odniesieniu do PKB nie przekroczył ustalonego kryterium konwergencji (-3,0%) znalazły się Luksemburg (-1,1%), Finlandia (-2,5%), Dania (-2,6%) oraz Szwecja i Estonia, gdzie notowano nadwyżkę sektora instytucji rządowych i samorządowych (po 0,2%). W Polsce deficyt w 2010 r. wyniósł - 110988 mln zł, co stanowi -7,8% PKB (wobec -7,3% w 2009 r.). W Unii Europejskiej ogółem pogorszeniu w skali roku uległa natomiast relacja **długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB** – w 2010 r. wyniosła 80,2% PKB i była o 5,5 pkt proc. wyższa niż w roku poprzednim. Dopuszczalny poziom długu (60% PKB) przekroczyło 14 państw UE. W najtrudniejszej sytuacji były Grecja i Włochy, gdzie dług sektora instytucji rządowych i samorządowych stanowił odpowiednio 144,9% i 118,4% PKB. Wysoki poziom długu obserwowano również w Belgii, Irlandii, Portugalii, Niemczech, Francji, na Węgrzech, w Wielkiej Brytanii i Austrii (w granicach 96,2%–71,8%). W Polsce dług sektora instytucji rządowych i samorządowych wyniósł 776816 mln zł, tj. 54,9% PKB (wobec 50,9% w 2009 r.). Najniższą relację długu do produktu krajowego brutto notowano w Estonii (6,7%), Bułgarii (16,3%) oraz Luksemburgu (19,1%).

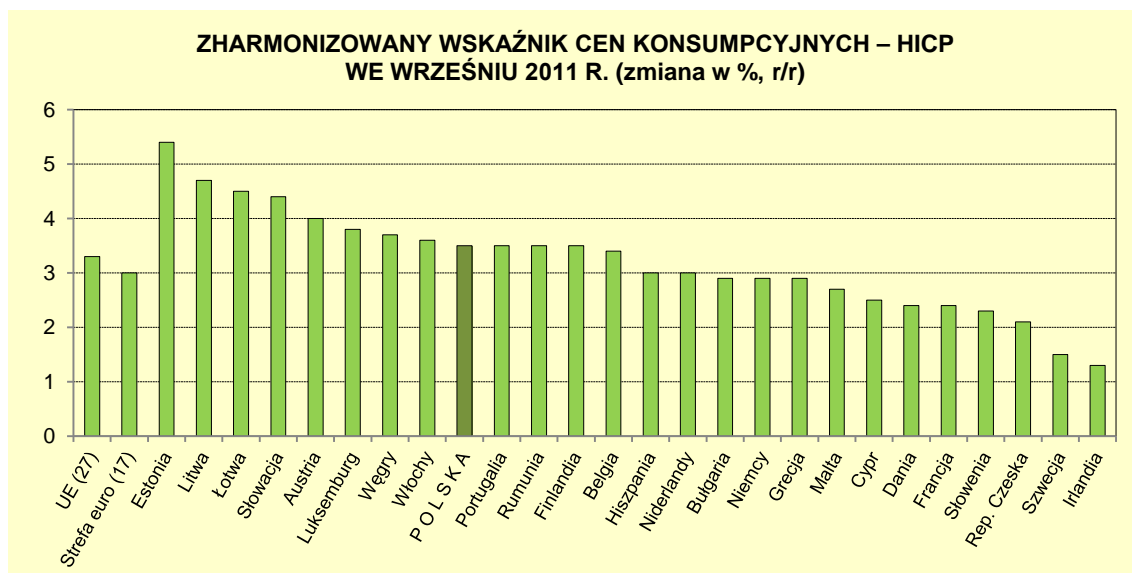
W Unii Europejskiej ogółem w sierpniu br. **produkcja przemysłowa** w ujęciu rocznym zwiększyła się o 4,3% (wobec wzrostu o 3,8% w lipcu br. oraz o 8,1% w sierpniu ub. roku). Podobnie jak w poprzednich miesiącach, najwyższą dynamiką produkcji przemysłowej wśród wszystkich krajów członkowskich UE charakteryzowała się Estonia (wzrost o 22,7% wobec 23,8% w lipcu br.). Wysokie tempo w skali roku obserwowano w Irlandii, gdzie po znacznym spadku (o 4,9%) w lipcu br., produkcja przemysłowa w sierpniu br. wzrosła o 10,1%. W Niemczech produkcja zwiększyła się o 7,8% w ujęciu rocznym, ale był to słabszy wzrost od notowanego w lipcu br. W Polsce w sierpniu br. obserwowano wyższą niż przed miesiącem dynamikę produkcji w ujęciu rocznym (wzrost o 5,5% wobec 3,8%). Spośród krajów UE najbardziej zmniejszyła się produkcja przemysłowa w Grecji (o 12,3% w skali roku). Spadek produkcji wystąpił również na Malcie, w Słowenii, Portugalii, Wielkiej Brytanii oraz na Węgrzech (w granicach 2,2% – 0,4%).

Zharmonizowana stopa bezrobocia w Unii Europejskiej ogółem od kwietnia br. utrzymuje się na niezmiennym poziomie i w sierpniu br. wyniosła 9,5% (wobec 9,6% w sierpniu ub. roku). Podobnie jak w poprzednich miesiącach, najwyższy wskaźnik bezrobocia notowano w Hiszpanii (21,2% wobec 20,4% przed rokiem), Irlandii (14,6% wobec 13,7%) oraz na Słowacji (13,4% wobec 14,3%). Do najniższych należała natomiast stopa bezrobocia w Austrii (3,7%), Niderlandach (4,4%) oraz Luksemburgu (4,9%). W sierpniu br. stopa bezrobocia najbardziej zmniejszyła się w skali roku w Belgii (o 1,5 pkt proc.) i Niemczech (o 0,9 pkt proc.) i wyniosła odpowiednio 6,8% i 6,0%. We Włoszech obserwowano niewielkie obniżenie stopy bezrobocia (o 0,3 pkt proc. do 7,9%), natomiast we Francji nieznaczny jej wzrost (0,1 pkt proc. do 9,9%). W Polsce, podobnie jak w dwóch poprzednich miesiącach, wskaźnik ten wyniósł 9,4% (wobec 9,5% przed rokiem). W Stanach Zjednoczonych stopa bezrobocia w sierpniu br. ukształtowała się na poziomie z lipca br. (9,1%) i była o 0,5 pkt proc. niższa niż w analogicznym miesiącu ub. roku.

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych (HICP) w Unii Europejskiej wzrosły we wrześniu br. o 3,3% w skali roku (o 0,4 pkt proc. więcej niż przed miesiącem). Najwyższą dynamikę cen obserwowano w Estonii, gdzie wzrost wyniósł 5,4% (wobec 5,6% w sierpniu br.). Relatywnie szybko rosły również ceny na Litwie, Łotwie, Słowacji oraz w Austrii – wzrost odpowiednio o 4,7%, 4,5%, 4,4% i 4,0%. W Polsce ceny w ujęciu rocznym zwiększyły się o 3,5% (wobec 4,0% w sierpniu br.). Ceny towarów i usług konsumpcyjnych we Francji i Niemczech rosły wolniej niż przeciętnie w Unii Europejskiej (wzrost odpowiednio o 2,4% oraz o 2,9%). We wrześniu br. w najmniejszym stopniu zwiększyły się ceny w Irlandii (o 1,3%) oraz Szwecji (o 1,5%).

W okresie styczeń-lipiec br. wartość **wymiany handlowej** w ujęciu rocznym wzrosła we wszystkich krajach Unii Europejskiej z wyjątkiem Grecji i Cypru, gdzie odnotowano spadek po stronie importu odpowiednio o 19,5% i 1,4%. Import w największym stopniu zwiększył się w Estonii (o 47,3%), na Litwie (o 37,6%) oraz na Łotwie (o 34,3%). Wartość towarów sprowadzanych z zagranicy we Włoszech wzrosła

w skali roku o 17,2%, w Niemczech o 15,4%, natomiast we Francji o 14,7%. W Wielkiej Brytanii oraz Hiszpanii obserwowano wzrost po stronie importu o ok. 10%. Najwyższą dynamikę eksportu obserwowano w Estonii i na Malcie (wzrost odpowiednio o 50,6% oraz 47,4%). Znaczący, ponad 30% wzrost wartości towarów eksportowanych notowano także w Grecji, na Litwie, w Bułgarii i na Łotwie. Eksport w Hiszpanii w skali roku wzrósł o 16,3%, we Włoszech o 14,5%, w Niemczech o 13,9%, a w Wielkiej Brytanii o 13,0%. Spośród dużych gospodarek europejskich relatywnie niską dynamikę wartości towarów wysyłanych za granicę obserwowano we Francji – wzrost o 9,4%. Najwyższym dodatnim saldem wymiany handlowej w okresie styczeń–lipiec br. charakteryzowały się Niemcy (88,9 mld EUR wobec 84,1 mld EUR w analogicznym okresie ub. roku), a także Niderlandy (26,5 mld EUR wobec 22,6 mld EUR) oraz Irlandia (25,0 mld EUR wobec 24,7 mld EUR). Znaczny deficyt salda obrotów towarowych obserwowano w Wielkiej Brytanii oraz we Francji (odpowiednio 66,5 mld EUR i 51,2 mld EUR), a jego wartość zwiększyła się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku (odpowiednio o 2,0 mld EUR i 17,2 mld EUR). Ujemne saldo obrotów towarowych o wartości powyżej 20 mld EUR obserwowano w Hiszpanii i we Włoszech. W Polsce w okresie styczeń–lipiec br. notowano wzrost obrotów w handlu zagranicznym w ujęciu rocznym o 15,3% po stronie importu oraz o 13,9% po stronie eksportu, natomiast ujemne saldo obrotów towarowych pogorszyło się z – 6,6 mld EUR przed rokiem do –8,5 mld EUR.

We wrześniu br. **ceny większości podstawowych surowców** na rynkach światowych uległy obniżeniu w skali miesiąca, ale były znacznie wyższe niż przeciętnie w ub. roku. Za **baryłkę ropy naftowej (APSP²⁶)** płacono średnio 100,8 USD tj. o 0,3% więcej niż sierpniu br. i o 27,6% więcej niż w 2010 r. Cena **gazu ziemnego** na rynku Europejskim nie uległa zmianie w skali miesiąca – za 1000m³ płacono 400,0 USD, natomiast w porównaniu z przeciętną w ub. roku wzrosła o 35,1%. We wrześniu br. zanotowano wzrost cen **węgla** z Australii w skali miesiąca – o 2,7%, a w porównaniu z przeciętną ceną z ub. roku – o 23,9%. Znaczne zmiany w skali roku na rynkach światowych dotyczyły cen złota oraz srebra. Według danych Banku Światowego, we wrześniu br. za uncję **złota** płacono 1771 USD, tj. o 44,6% więcej niż średnio w ub. roku natomiast za uncję **srebra** 38,1 USD tj. o 88,8% więcej. W skali miesiąca cena złota wzrosła nieznacznie (o 0,8%), a cena srebra obniżyła się o 5,4%. Ceny większości podstawowych **metali²⁷** zmniejszyły się w skali miesiąca, z wyjątkiem **uranu** (wzrost o 0,4%). W porównaniu z sierpniem br. najbardziej spadła cena **miedzi** – o 7,8%. Ceny **niklu** oraz **cyny** zmniejszyły się w porównaniu z poprzednim miesiącem odpowiednio o 6,8% oraz o 6,4%, ceny **cynku** i **ołowiu** spadły odpowiednio o 5,6% i o 4,4%, a **aluminium** o 3,7%. Nieznacznemu obniżeniu uległa również cena rud żelaza – o 0,2%. W stosunku do przeciętnego poziomu z ub. roku podrożała większość podstawowych metali, w tym w największym stopniu **rudę żelaza** (o 20,8%) oraz **uran** (o 13,0%). Ceny za tonę **cyny** i **miedzi** wzrosły o około 10%. Obniżeniu uległy natomiast ceny **niklu**

²⁶ *Average Petroleum Spot Price* – przeciętna cena wazona liczona dla agregatu składającego się z następujących typów ropy naftowej: Brent, Dubai i West Texas Intermediate.

²⁷ Miedź, aluminium, rudy żelaza, cyna, nikiel, cynk, ołów, uran.

i **cynku** – odpowiednio o 6,6% oraz o 3,9%. Cena **bawełny** we wrześniu br. wzrosła o 2,3% w porównaniu z sierpniem br., natomiast w skali roku o 12,8%. We wrześniu br. w porównaniu z poprzednim miesiącem na rynku zbóż notowano wzrost cen **ryżu** – o 6,6% i **jęczmienia** – o 1,9%, a w stosunku do przeciętnej z ub. roku ceny zwiększyły się odpowiednio o 18,2% oraz o 33,0%. W porównaniu z sierpniem br. spadły ceny **kukurydzy** – o 4,5% oraz **pszenicy** – o 3,4%, nadal były jednak znacznie wyższe od przeciętnych cen z ub. roku (odpowiednio o 59,3% oraz 41,2%).

Ceny wybranych surowców na rynkach światowych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2010	2011				
		III kw.	sierpień	wrzesień		
	w dolarach USA				okres poprzedni= =100	2010=100
IMF – Primary Commodity Indices						
Ropa naftowa (APSP) [za baryłkę]	79,0	103,1	100,5	100,8	100,3	127,6
Gaz ziemny [za 1000 m³].....	296,0	401,0	400,0	400,0	100,0	135,1
Węgiel eksportowany z Australii [za tonę]	106,0	129,2	127,8	131,3	102,7	123,9
Bawełna ^a [za funt]	103,5	126,7	114,1	116,7	102,3	112,8
Miedź [za tonę].....	7538,4	8982,9	8998,0	8300,1	92,2	110,1
Aluminium [za tonę]	2173,0	2400,0	2381,0	2293,5	96,3	105,5
Rudy żelaza [za tonę].....	146,7	175,9	177,5	177,2	99,8	120,8
Cyna [za tonę].....	20367,2	24660,5	24056,7	22526,6	93,6	110,6
Nikiel [za tonę]	21810,0	22030,1	21864,7	20377,6	93,2	93,4
Cynk [za tonę].....	2160,4	2224,1	2199,3	2075,2	94,4	96,1
Ołów [za tonę]	2148,2	2453,9	2393,1	2287,7	95,6	106,5
Uran [za funt].....	46,0	51,8	50,7	52,0	100,4	113,0
Pszenica [za tonę]	223,7	315,6	327,1	315,9	96,6	141,2
Kukurydza [za tonę].....	186,0	302,5	310,3	296,3	95,5	159,3
Ryż [za tonę]	520,6	579,7	577,3	615,5	106,6	118,2
Jęczmień [za tonę].....	158,4	210,9	206,7	210,6	101,9	133,0
World Bank – Commodity Price Data						
Złoto [za uncję]	1225	1700	1757	1771	100,8	144,6
Srebro [za uncję]	20,20	38,85	40,3	38,13	94,6	188,8

^a W centach.

Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wyszczególnienie a - 2010, b - 2011												
Bezrobotni zarejestrowani (w tys.)	2053	2102	2077	1974	1908	1844	1813	1800	1813	1819	1858	1955
a												
b	2105	2150	2134	2044	1963	1893	1863	1855	1862			
Stopa bezrobocia (w %)	12,9	13,2	13,0	12,4	12,1	11,7	11,5	11,4	11,5	11,5	11,7	12,4
a												
b	13,1	13,4	13,3	12,8	12,4	11,9	11,8	11,8	11,8			
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w tys. osób	5301	5293	5294	5308	5320	5336	5350	5352	5364	5375	5381	5379
a												
b	5501	5513	5509	5514	5514	5527	5528	5520	5515			
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw (w zł)	3231,13	3288,29	3493,42	3398,67	3346,61	3403,65	3433,32	3407,26	3403,68	3440,22	3525,67	3847,91
a												
b	3391,59	3422,14	3633,54	3597,84	3483,99	3600,47	3611,56	3591,23	3581,94			
poprzedni miesiąc=100	88,5	101,8	106,2	97,3	98,5	101,7	100,9	99,2	99,9	101,1	102,5	109,1
a												
b	88,1	100,9	106,2	99,0	96,8	103,3	100,3	99,4	99,7			
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	100,5	102,9	104,8	103,2	104,8	103,5	102,1	104,2	103,7	103,9	103,6	105,4
a												
b	105,0	104,1	104,0	105,9	104,1	105,8	105,2	105,4	105,2			
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie realne brutto w sektorze przedsiębiorstw	97,0	99,9	102,1	100,8	102,5	101,3	100,2	102,3	101,3	101,2	101,1	102,3
a												
b	101,5	100,7	99,9	101,5	99,3	101,6	101,3	101,2	101,3			
Przeciętna miesięczna emerytura i renta realna brutto: z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych												
a	104,1	104,8	103,9	103,6	103,9	103,6	103,7	103,9	103,1	102,7	102,9	102,9
b	102,2	102,3	100,1	100,0	99,3	100,1	100,4	100,1	100,6			
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	102,4	103,1	102,0	102,2	102,4	102,0	102,3	102,1	101,3	101,1	101,2	101,0
a												
b	100,5	100,4	98,0	98,1	97,4	98,3	98,7	98,4	98,8			
rolników indywidualnych												
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	100,6	100,2	100,3	100,4	100,3	100,3	99,8	99,6	100,6	100,5	100,1	100,4
a												
b	101,2	100,2	100,9	100,5	100,6	99,6	99,7	100,0	100,1			
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	103,5	102,9	102,6	102,4	102,2	102,3	102,0	102,0	102,5	102,8	102,7	103,1
a												
b	103,6	103,6	104,3	104,5	105,0	104,2	104,1	104,3	103,9			
grudzień poprzedniego roku=100	100,6	100,9	101,2	101,6	101,9	102,2	102,0	101,5	102,1	102,6	102,8	103,1
a												
b	101,2	101,4	102,3	102,9	103,5	103,1	102,8	102,7	102,8			
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych:												
poprzedni miesiąc=100	100,4	99,9	99,8	101,4	102,0	101,0	100,1	99,8	100,1	100,0	100,4	101,2
a												
b	100,4	101,2	101,6	100,7	99,7	100,3	100,4	100,6	101,4			
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	100,2	97,6	97,4	99,6	101,9	102,1	103,8	104,0	104,3	103,9	104,7	106,2
a												
b	106,2	107,5	109,5	108,8	106,3	105,6	105,9	106,8	108,1			
Wskaźniki cen produkcji budowlano-montażowej:												
poprzedni miesiąc=100	99,8	99,9	100,0	100,1	100,1	100,1	99,9	100,0	100,0	100,0	100,0	100,1
a												
b	100,1	100,1	100,2	100,2	100,2	100,3	100,2	100,3	100,1			
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	99,3	99,4	99,5	99,7	100,0	100,1	100,2	100,2	100,2	100,1	100,0	100,0
a												
b	100,3	100,4	100,6	100,6	100,7	100,8	101,1	101,4	101,6			

Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wyszczególnienie a - 2010, b - 2011												(dok.)
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny stałe ¹):												
poprzedni miesiąc=100	a	103,1	119,1	90,8	101,6	106,8	94,1	98,2	113,1	98,4	98,6	95,8
b		103,3	115,2	90,7	102,7	101,0	94,0	104,1	113,0			
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	108,5	109,2	112,5	113,5	114,3	110,5	113,6	111,8	108,0	110,0	111,4
b		110,3	110,5	106,8	107,8	102,0	101,8	107,9	107,7			
Produkcja budowlano-montażowa (ceny stałe ¹):												
poprzedni miesiąc=100	a	104,2	136,2	117,8	117,5	124,5	97,0	106,7	111,0	103,8	89,2	138,7
b		111,5	142,4	109,7	125,9	117,6	96,6	101,5	118,3			
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	84,7	75,3	93,7	102,3	109,6	100,8	108,4	113,4	109,4	114,2	112,3
b		111,0	118,7	124,2	123,9	117,0	116,5	110,8	118,1			
Mieszkania oddane do użytkowania (od początku roku)	a	127,91	226,55	340,47	538,38	637,79	754,41	859,90	976,74	1094,14	1216,32	1358,35
b		102,89	183,36	275,08	457,95	546,73	645,51	753,84	872,74			
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny stałe ²):												
poprzedni miesiąc=100	a	75,3	95,9	121,3	102,7	103,9	103,6	99,0	100,4	103,6	93,1	124,6
b		70,8	101,8	117,4	98,3	101,9	101,3	101,5	101,3			
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	98,8	97,2	105,9	102,0	104,5	102,4	105,1	106,4	106,4	106,1	109,1
b		102,3	108,6	105,1	108,5	106,4	104,2	106,9	107,7			
Wynik budżetu państwa – od początku roku (w mln zł)	a	-477,2	-16835,6	-22707,6	-32046,2	-36568,7	-34870,3	-36975,9	-39535,5	-41890,2	-42613,1	-44591,1
b		-2762,0	-14409,2	-17499,7	-23728,3	-20222,2	-21083,6	-20680,7	-21919,8			
Średnie kursy walut w zł – NBP:												
100 dolarów USA	a	285,18	293,85	286,72	287,99	321,37	335,71	319,50	308,94	284,82	289,13	301,97
b		291,48	287,87	286,88	274,67	274,19	275,86	279,11	287,70	314,29	314,29	314,29
100 euro	a	407,20	401,55	389,19	387,04	405,21	410,25	408,18	398,72	395,58	395,62	399,59
b		389,69	392,86	401,74	397,06	393,95	396,95	399,07	412,32	433,32	433,32	433,32
100 franków szwajcarskich	a	275,73	273,71	268,85	269,97	285,04	303,08	297,25	301,96	293,58	294,32	311,55
b		305,03	303,12	311,88	305,92	314,00	327,99	338,24	361,93			
Handel zagraniczny w mln zł												
eksport	a	34236,9	36286,1	40612,0	38498,9	40021,8	43053,8	40591,0	38076,8	43939,3	42551,4	38829,7
b		39964,1	42258,8	47807,4	43931,7	45954,0	45487,0	41906,3	46433,4			
import	a	36572,4	39626,3	45147,3	41568,7	44284,2	46905,5	44136,5	48287,7	48787,4	49527,1	45942,2
b		43761,7	46638,2	52133,1	49354,4	51082,8	50599,2	47378,1	48815,3			
saldo	a	-2335,5	-3340,2	-4535,3	-3069,8	-4262,4	-3851,7	-4844,3	-6059,7	-4848,1	-6975,7	-7112,5
b		-3797,6	-4379,4	-4325,7	-5422,7	-5128,8	-5112,2	-5471,8	-2381,9			

¹ Średnie ceny bieżące z 2005 r. ² Ceny bieżące z okresu poprzedzającego okres badany.

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

A. Unia Europejska

Wyszczególnienie	PKB ^a			Handel zagraniczny			Zharmonizowana stopa bezrobocia ^b			Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych			Produkcja przemysłowa ^c			Produkcja w budownictwie ^c		
	2010	2011		eksport	import	saldo	VIII 2010	2011		IX 2010	VIII 2010	IX 2010	VIII 2010	VII	VIII	VII	VIII	2011
		I kw. ^b	II kw. ^b					VII	VIII									
	zmiana w % w ujęciu rocznym																	
w mld euro																		
zmiana w % w ujęciu rocznym																		
w %																		
zmiana w % w ujęciu rocznym																		
UE - 27	1,9	2,4	1,7	.	.	.	9,6	9,5	9,5	2,2	2,9	3,3	8,1	3,8	4,3	-2,2	1,6	0,6
Strefa euro – 17	1,8	2,4	1,6	.	.	.	10,2	10,0	10,0	1,9	2,5	3,0	8,5	4,4	5,3	-8,4	2,0	2,5
Austria	2,3	4,3	3,5	14,8	17,4	-4,3	4,4	3,7	3,7	1,7	3,7	4,0	10,4	5,4	.	-2,7	-0,2	.
Belgia	2,3	2,9	2,3	14,2	16,3	7,0	8,3	6,9	6,8	2,9	3,4	3,4	10,4	4,0	.	0,5	1,4	.
Bułgaria	0,2	3,3	2,0	37,0	21,9	-1,2	10,2	11,6	11,7	3,6	3,1	2,9	3,9	6,6	1,0	-11,7	-13,1	-9,5
Cypr	1,1	1,6	1,3	28,7	-1,4	-2,9	6,2	7,1	7,2	3,6	2,7	2,5	2,9	-12,8	.	-7,1 ^d	-9,1 ^e	.
Dania	1,7	1,5	1,7	13,1	12,4	6,6	7,3	7,1	7,1	2,5	2,4	2,4	-0,4	1,2	5,0	-11,1 ^d	-1,1 ^f	.
Estonia	2,3	9,5	8,4	50,6	47,3	-0,4	17,9 ^d	13,6 ^e	12,8 ^f	3,8	5,6	5,4	20,0	23,8	22,7	-16,9 ^d	11,5 ^f	.
Finlandia	3,6	4,8	2,7	17,6	20,5	-0,9	8,3	7,8	7,8	1,4	3,5	3,5	6,7	0,9	2,2	13,3	15,0	.
Francja	1,5	2,2	1,7	9,4	14,7	-51,2	9,8	9,8	9,9	1,8	2,4	2,4	2,1	3,3	5,1	-2,0	-1,2	4,7
Grecja	-3,5	-5,5	.	39,3	-19,5	-10,9	12,1 ^d	15,1 ^e	16,7 ^f	5,7	1,4	2,9	-1,1	-3,1	-12,3	-31,3 ^d	-39,9 ^f	.
Hiszpania	-0,1	0,9	0,7	16,3	10,1	-26,6	20,4	21,1	21,2	2,8	2,7	3,0	1,6	-2,3	0,3	-34,7	16,6	-0,9
Irlandia	-0,4	0,3	2,3	4,3	7,3	25,0	13,7	14,6	14,6	-1,0	1,0	1,3	10,3	-4,9	10,1	-31,6 ^d	-23,7 ^f	.
Litwa	1,4	6,8	6,2	38,4	37,6	-1,5	18,2 ^d	16,5 ^e	15,6 ^f	1,8	4,4	4,7	9,6	7,3	6,6	-17,0 ^d	16,7 ^f	.
Luksemburg	2,7	2,9	1,9	6,5	8,5	-2,4	4,5	4,8	4,9	2,6	3,7	3,8	12,2	0,6	3,4	2,2	-4,6	.
Łotwa	-0,3	2,9	5,0	34,8	34,3	-1,0	19,4 ^d	16,2 ^e	16,2 ^f	0,3	4,6	4,5	21,9	9,2	6,4	-35,3 ^d	-0,9 ^f	.
Malta	2,7	2,1	2,8	47,4	25,8	-0,6	7,1	6,6	6,5	2,4	2,3	2,7	9,5	-3,8	-2,2	-0,8 ^d	0,9 ^f	.
Niderlandy	1,7	2,3	1,8	13,4	13,0	26,5	4,5	4,3	4,4	1,4	2,8	3,0	4,9	3,8	1,5	-7,5	0,1	2,0
Niemcy	3,7	4,6	2,8	13,9	15,4	88,9	6,9	6,0	6,0	1,3	2,5	2,9	11,9	10,6	7,8	2,1	6,0	5,2
Polska	3,9	4,4	4,5	13,9	15,3	-8,5	9,5	9,4	9,4	2,5	4,0	3,5	13,4	3,8	5,5	8,4	17,5	10,6
Portugalia	1,4	-0,4	-0,9	16,5	5,7	-9,8	12,2	12,3	12,3	2,0	2,8	3,5	1,1	-4,3	-1,5	-7,3	-11,0	-10,0
Republika Czeska	2,7	2,8	2,2	22,3	21,3	4,6	7,1	6,8	6,7	1,8	2,1	2,1	11,2	6,8	3,5	-2,0	-9,9	-9,0
Rumunia	-1,9	0,8	0,8	25,8	19,4	-5,3	7,3	7,3	7,3	7,7	4,3	3,5	6,2	4,1	7,7	-17,6	16,7	6,3
Słowacja	4,2	3,5	3,5	21,0	21,3	0,3	14,3	13,3	13,4	1,1	4,1	4,4	16,5	5,1	4,2	-1,1	-3,0	-7,7
Słowenia	1,4	2,1	1,0	17,9	16,9	-0,1	7,3	7,9	7,8	2,1	1,2	2,3	9,7	1,4	-1,5	-13,1	-27,0	-32,8
Szwecja	5,6	6,1	4,9	20,0	18,9	5,7	8,2	7,3	7,4	1,5	1,6	1,5	10,1	5,7	4,6	-0,6	5,9	5,0
Węgry	1,3	1,7	1,2	16,7	14,7	4,2	11,0	10,6	10,3	3,7	3,5	3,7	15,4	2,8	-0,4	-2,2	-15,5	-12,3
Wielka Brytania	1,8	1,6	0,6	13,0	10,3	-66,5	7,7	8,1	.	3,1	4,5	.	4,3	-0,4	-0,9	13,5	-1,3	-4,2
Włochy	1,3	1,0	0,8	14,5	17,2	-20,7	8,2	8,0	7,9	1,6	2,3	3,6	11,0	-1,1	4,7	6,2	-6,3	.

a Według PKD 2004/NACE Rev. 1.1. b Dane wyrównane dniami roboczymi. d II kw. 2010 r. e I kw. 2011 r. f II kw. 2011 r.

B. OECD i wybrane kraje świata

Wyszczególnienie	PKB ^{ab}			Handel zagraniczny			Zharmonizowana stopa bezrobocia ^b			Wskaźnik cen konsumpcyjnych (CPI)			Produkcja przemysłowa ^b				Produkcja w budownictwie ^b		
	2010	2011		eksport	import	saldo	VIII 2010	2011		IX 2010	VIII 2010	2011		VIII 2010	2011		VIII 2010	2011	
		I kw.	II kw.					VII	VIII			VII	VIII		VII	VIII			
																		zmiana w % w ujęciu rocznym	
	zmiana w % w ujęciu rocznym				w mld USD			w %			zmiana w % w ujęciu rocznym								
OECD	3,1	2,4	1,7	.	.	-338,6	8,6	8,2	8,2	1,7	3,2	.	8,5	3,0	
w tym:																			
Australia	2,5	1,0	1,4	.	.	7,5	5,1	5,1	5,3	3,1 ^c	3,3 ^d		6,4 ^c	-4,6 ^d		8,2 ^c	6,3 ^d	3,4 ^e	
Chile	5,2	9,9	6,5	6,7	30,9	4,3	8,0	7,4	.	1,9	3,2	3,3	4,8	2,2	-0,5	-11,1	4,6	.	
Islandia	-4,0	3,1	2,1	.	.	0,4	6,9 ^c	7,4 ^d	6,7 ^e	3,7	5,0	.	24,1 ^c	6,6 ^d	.	-38,0 ^c	54,4 ^d	59,2	
Izrael	4,8	5,7	5,1	-1,2	30,5	-8,4	6,5 ^c	6,0 ^d	5,5 ^e	2,4	3,4	2,9	5,2	-2,4	
Japonia	4,0	-0,7	-1,1	-8,2	19,8	-6,8	5,0	4,7	4,3	-0,6	0,2	.	13,5	-2,0	-1,4	.	.	.	
Kanada	3,2	2,9	2,2	0,5	17,7	-2,5	8,1	7,2	7,3	1,9	3,1	.	7,8 ^c	4,7 ^d	1,3 ^e	8,5 ^c	6,4 ^d	4,9 ^e	
Meksyk	5,4	4,4	3,6	3,6	19,7	-0,7	5,1	5,3	5,4	3,7	3,4	3,1	7,4	4,1	.	1,6	4,4	.	
Norwegia	0,3	-0,1	0,3	3,3	23,0	38,3	3,5	3,2	.	1,7	1,3	1,6	-12,7	-3,4	
Nowa Zelandia	1,6	1,7	1,5	3,6	24,6	0,4	6,9 ^c	6,5 ^d	6,5 ^e	1,7 ^c	4,5 ^d	5,3 ^e	1,0 ^c	0,9 ^d	2,5 ^e	3,3 ^c	-1,0 ^d	-10,0 ^e	
Republika Korei	6,2	3,9	3,4	.	.	22,8	3,4	3,3	3,1	3,6	5,3	4,3	14,2	5,6	5,1	.	.	.	
Stany Zjednoczone	3,0	2,2	1,6	0,8	17,6	-433,3	9,6	9,1	9,1	1,1	3,8	3,9	6,8	3,4	3,4	-7,7	3,3	.	
Szwajcaria	2,7	2,6	2,3	.	.	11,5	4,1 ^c	3,9 ^d	3,4 ^e	0,3	0,2	0,5	8,3 ^c	4,6 ^d	2,4 ^e	2,8 ^c	5,4 ^d	3,2 ^e	
Turcja	9,0	10,7	8,1	2,9	42,4	-65,4	10,6 ^c	9,3 ^d	9,2 ^e	9,2	6,7	6,2	11,6	9,4	
Brazylia	7,5	4,1	3,1	14,3	28,9	15,6	6,9 ^d	6,2 ^{df}	.	4,7	7,2	7,3	7,0	1,7	.	9,2	6,2	.	
Chiny	10,3	9,7	9,5	4,4	27,6	106,1	.	.	.	3,6	6,2	
Indie	-78,4	.	.	.	9,8	9,0	.	9,8 ^c	7,7 ^d	
Rep. Pd. Afryki	2,8	3,6	3,2	9,9	28,3	-1,2	25,2 ^d	25,0 ^{df}	25,7 ^{df}	3,1	5,3	5,7	.	.	.	-29,2	-30,3	.	
Rosja	4,0	3,8	3,4	14,3	41,0	117,8	7,3 ^f	6,9 ^f	6,6 ^f	7,0	8,1	.	7,2	5,9	4,7	-14,2 ^c	-1,2 ^d	1,8 ^e	

a Według PKD 2004/ NACE Rev. 1.1. b Dane wyrównane sezonowo. c II kw. 2010 r. d I kw. 2011 r. e II kw. 2011 r. f Dane na podstawie badania LFS.

Uwaga do części B: przeliczeń danych dotyczących handlu zagranicznego, produkcji przemysłowej i produkcji w budownictwie w oparciu o dane zawarte w bazie OECD dokonano w Departamencie Analiz i Opracowań Zbiorczych GUS.

Źródło: EUROSTAT, OECD, National Bureau of Statistics of China, Ministry of Commerce of China, GUS – dane pobrano w dn. 21.10.2011 r.